

Ünnepségek Lenin születésének 113. évfordulóján

KIVÁLÓ PROPAGANDISTÁK KITÜNTETÉSE

Már hagyomány, hogy Lenin születésének évfordulóján kiváló propagandamunkát végzőket is köszöntsenek. A központi kitüntetések mellett a Hajdú-Bihar megyei pártbizottság 236 propagandistát részesített 10, 15, 20, 25 és 30 éves munkája alapján elismerő oklevélben. Ezek nagy részét a járási, városi pártbizottságokon rendezett ünnepségeken, a munkahelyi pártbizottságokon adták át a propagandistáknak. Hatvanan a megyei pártbizottságon rendezett emlékünnepségen vehették át az elismerést április 22-én délelőtt 9 órakor.

A magyar és a szovjet himnusz elhangzása után Wellmann György, a Csokonai Színház színművésze Ladányi Mihály Lenin című versét mondta el, majd dr. Onosi László, a megyei pártbizottság titkára köszöntötte a meghívottakat, köztük Sikula Györgyöt, a megyei pártbizottság első titkárát. Gratulált azoknak, akik az április 21-i budapesti ünnepségen vették át kitüntetésüket. Ünnepi beszédet Pataki György, a megyei pártbizottság tagja, a megyei propagandá- és művelődési osztály vezetője tartott.

A megemlékezés után Sikula György, a megyei pártbizottság első titkára adta át Magyar Józsefnek, a megyei pártbizottság titkárának a Lenin-emlékplakettet, melyet elfogadása miatt nem vehetett át a budapesti ünnepségen. Köszöntötték dr. Bimbó Mihályt, a Kossuth Lajos Tudományegyetem tanárát is, aki ugyancsak Lenin-emlékplakettet kapott Budapesten.

Sikula György átadja a Szocialista Kultúráért kitüntető jelvényt Sztivovszky Józsefnek

Sikula György átadta a művelődési miniszter által adományozott Kiváló Munkáért kitüntető jelvényt Nagy Gyulának, a püspökladányi MÁV körzeti Üzemfőnökség munkavédelmi ügyintézőjének és a Szocialista Kultúráért kitüntető jelvényt Sztivovszky Józsefnek, a hajdúböszörményi Bocskai középiskolai kollégium igazgatóhelyettesének. 30 éves eredményes propagandistamunkáért oklevélben részesült Debrecen területéről dr. Kiss István, Fekete László, Szabó Antalné, Kálmán Sándor, dr. Bot György, Czirák János, Nagy Béla, Szűcs Sándor. Hajdúböszörmény területéről Végvári József, Hajdúnánás területéről Balogh Béla, Hajdúszoboszló területéről Végvári József, Berettyóújfalusi város-járás területéről Monok Sándor. A megyei tanács pártbizottságától Balogh Gusztáv. 25 éves eredményes munkáért oklevelet kapott Debrecen területéről Rémiás Géza, Megyeri Béla, Hajdúböszörményből Szabó Imre, Hajdúnánásról Lukács László. A debreceni járás területéről Balogh János, Vágó Jánosné, Szabó Péter. A püspökladányi járás területéről Karácsony Márton, Péter Sándor, Berettyóújfalusi város-járás területéről Javor Janosné. A megyei tanács pártbizottságától dr. Debrecei Ferenc. 20 éves eredményes munkáért Debrecen területéről Pántya Lajos, Pálfi Ernő, Boda István, Hajdúnánásról Jóna Lajos, Hajdúszoboszlóról Deres János. A debreceni

területéről Nyikon Dezső. A püspökladányi járás területéről Kardos János és Csizmadia Lajos. Berettyóújfalusi város-járás területéről Arany Ferenc, Beleznai Ede, Rápolty József. 15 éves eredményes munkáért Debrecen területéről Varga Sándorné, Szopka Pál, Csiki László, dr. Bars László, Penzes Gyula. Hajdúböszörményből Juhász Istvánné, Hajdúszoboszlóról Drottár István. A debreceni járás területéről Balogh Lajosné. A püspökladányi járásból Péter Imre és Ulveczki Péter. Berettyóújfalusi város-járás területéről Hagymási Gyula, Erdős Sándor, Farkas Béla. A megyei rendőr-főkapitányság pártbizottságától Elías Sándor. 10 éves eredményes munkáért Hajdúböszörmény területéről Zsiris György. Hajdúnánásról Nábrádi Benedek. Hajdúszoboszlóról Úr Attiláné. A debreceni járás területéről Engi Sándor, Bessenyei István, Juhász Imre, Kerekes Antal. A püspökladányi járásból Matolcsi Lajos, Kotra Károly. A megyei rendőr-főkapitányság pártbizottságától Pal Albert. Az ünnepség az Internacionálé hangjaival ért véget.

Koszorúzás Debrecenben a Lenin-szobornál

A Debrecen városi, a Hajdú-Bihar megyei és a debreceni járási pártbizottságok képviselőiben dr. Postás Sándor, dr. Onosi László és Bánszegi József koszorúztak

Koszorúzási ünnepséget rendeztek április 22-én délelőtt Debrecenben a Kőlcsey Ferenc Művelődési Központ melletti téren, a Lenin-szobornál. Az évfordulót köszönteni eljöttek a megye párt-, állami és tömegszervezeti vezetői, a munkásmozgalom veteránjai, a fegyveres testületek képviselői, az üzemek, vállalatok, intézmények dolgozói, az oktatási intézmények hallgatói.

Az ünnepségen, mely a magyar és a szovjet himnusz hangjaival kezdődött, Szirák Péter, a Fazekas Mihály Gimnázium harmadik osztályos tanulója Majakovszkij: Beszélgetés Leninnel című versét mondta el, majd Szoboszlai József, a városi pártbizottság munkatársa emlékezett Leninre.

Ezt követően a tisztelet és a megemlékezés virágait helyezte el az emlékmű talapzatán a Magyar Szocialista Munkáspárt Hajdú-Bihar megyei, a Debrecen városi és a debreceni járási Bizottsága nevében dr. Onosi László, a megyei pártbizottság titkára, dr. Postás Sándor, a városi pártbizottság első titkára és Bánszegi József, a járási pártbizottság titkára. A megyei tanács és a városi tanács nevében dr. Virág Pál, a megyei tanács vb-titkára és dr. Ács

István, a városi tanács elnöke koszorúzott. A szovjet főkonzulus nevében Kraszarm Ivanovics Ivanov és munkatársai helyezték el a megemlékezés virágait.

Ezután a Hazafias Népfront Hajdú-Bihar megyei és Debrecen városi bizottságai, a Szakszervezetek Megyei Tanácsa, a Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség megyei, Debrecen városi és debreceni járási bizottságai nevében, valamint a fegyveres testületek, a Varsói Szerződés értelmében ideiglenesen hazánkban állomásozó szovjet alakulatok képviselőitében helyezték el koszorúkat a szobornál. Az MSZBP debreceni konzervgyári, a debreceni orvostudományi egyetemi, a debreceni ruhagyári, valamint a Magyar Gördülőcsapágy Művek, a MEZŐGÉP Vállalat a megyei Állatforgalmi és Húsupari Vállalat, a Debreceni Általános Szolgáltatási Ipari Szövetkezet, a Tanítóképző Főiskola és az ÉP-GÉP tagcsaportjai és a Zemelművészeti Főiskola párt- és szervezeti képviselői koszorúztak.

Kedves színfoltja volt az ünnepségnek, amikor kisdobosok, úttörők, KISZ-fiatalok, óvodás gyerekek helyezték el virágaikat az emlékmű talapzatán.

Tájértékeztet Debrecenben

Öt megye, Hajdú-Bihar, Szabolcs-Szatmár, Szolnok, Békés és Csongrád pártbizottságainak gazdaságpolitikai titkárai és osztályvezetői vettek részt azon a tanácskozáson, melyet április 22-én tartottak Debrecenben a megyei pártbizottságon. A megbeszélést Sikula György, a megyei pártbizottság első titkára nyitotta meg. A tanácskozáson részt vett Ballai László, az MSZMP KB gazdaságpolitikai osztályának vezetője. A titkárok és az osztályvezetők a terület- és településfejlesztés témáját vitatták meg délelőtt, délután üzemlátogatáson vettek részt a MEDICOR Művek debreceni orvosi műszer-gyárában és a Baromfi-feldolgozó Vállalatnál.

Marjai József hazaérkezett Párizsból

Marjai József miniszterelnök-helyettes péntek délelőtt hazaérkezett Franciaországból, ahol részt vett a magyar gazdasági napok megnyitásán és tárgyalt a francia politikai és gazdasági élet több vezető személyiségeivel.

(MTI)

KITÜNTETETT VÁLLALATOK

Hajdú megyei Állami Építőipari Vállalat

Az építőiparra legkisebb mértékben sem kedvező időszakban tüntették ki elmúlt évi munkája nyomán Kiváló Vállalat címmel a Hajdú megyei Állami Építőipari Vállalatot: olyan időszakban, amikor a beruházások mérséklésére hozott központi intézkedések országsszerte visszafogták az építés-szerelést. Mi lehetett a meghatározó abban, ami ehhez a szép sikerhez elvezetett? Mindenekelőtt az, mondta a kitüntetés átadása alkalmával rendezett ünnepségen Seres György vezérigazgató, hogy a vállalat az ipar és az építés-szerelés területén egyaránt növelni tudta termelését, mégpedig számottevően, 8,1 százalékkal, miközben a létszám tovább csökkent. 1982-ben 4300-an dolgoztak a vállalatnál, s ez a létszám két és fél milliárd forintnyi építőipari értéket állított elő. Az ünnepség résztvevői, köztük Szilágyi Lajos építészeti és városfejlesztési miniszterhelyettes, Zöllner László, az Építő- Fa- és

Építőanyag-ipari Dolgozók Szakszervezete központi vezetősége osztályvezetője, Szendi Sándor, az SZMT vezető titkára, dr. Postás Sándor, a Debrecen városi Pártbizottság első titkára, dr. Ács István, a Debrecen városi Tanács elnöke, Alberti Béla, a Hazafias Népfront megyei Bizottságának titkára és Kállai Gábor, a KISZ Debrecen városi Bizottságának titkára előtt a vezérigazgató összehívta azokat a tényeket, eredményeket és sikereket, amelyek a vállalat életében egy rendkívül küzdelmes esztendő fénypontjai voltak. A Hajdú megyei Állami Építőipari Vállalat dolgozóinak munkája nyomán létesítmények egész sora készült el 1982-ben. Felépült mindenképp 1761 lakás, közülük 1337 a Tócskört, és az Újkertben és a Rózsahegy utcán, azaz Debrecenben, míg 424 Budapesten. Elkészült 2500 lakáshoz elegendő panel, vagyis a panelüzem az 1981. évi, át-

meneti visszaesés után újra száz százalékos teljesítést. Meghatározó szerepe volt ebben a Szabolcs-Szatmár, illetve Szolnok megyébe irányuló panellszállításnak. Teljesítve szerződéses kötelezettségeit, az év folyamán összesen 222 létesítményt adott át a vállalat, harminc-három határidő előtt. Külön is nevezetessé teszi az elmúlt esztendő a Csokonai Színház rekonstrukciójának a befejezése, valamint a tárca minisztere által adott (nívódíj), amelyet az építők a tervezővel és a beruházóval együtt az újkerti lakótelep megvalósításáért kaptak. Nagyobb teret kapott 1982-ben a vállalkozó szellem, a szervezeti újításokra törekvő szándék is. A Vezér utcán beindított 470 lakásos kislakásépítéshez kapcsolódóan komplex beruházási szervezetet hozott létre a vállalat. A hatékonyságban bekövetkezett előnyös változások — amelyek egyik fő mozgáspontja a 2. oldalon

Az együttes munkában nagyobb lehetőségek rejlenek

BEFEJEZŐDÖTT A HAJDÚSZOBOSZLÓI KGST-TANÁCSKOZÁS

Jegyzőkönyv aláírásával pénteken befejezte munkáját a KGST gépipari állandó bizottsága traktor- és mezőgépipari szekciójának Hajdúszoboszlón megtartott ülés-szakja. A tanácskozás kilenc országból érkezett résztvevői megállapodtak a traktorok és mezőgépek sokoldalú gyártás- és szervizelésének megvalósításában. Fontos témája volt a tanácskozásnak a traktorokhoz és a különféle mezőgazdasági gépekhez szükséges alkatrészek és részegységek gyártás- és szervizelésének előkészítése, amit a novemberben az NDK-ban megtartandó 48. szekcióülésen írnak alá. Mint a tanácskozás résztvevői egyhangúan megfogalmazták: az együttes munkában jóval nagyobb lehetőségek rejlenek az eddig hasznosítottaknál, ezért a szekciókövetkező ülés konkrét le-

tatják minden olyan termékkel, amellyel csatlakozhatnak a Szovjetunió élelmiszerprogramjának megvalósításához, és 1984-re előkészítik a háztáji gazdaságok kisgépeinek sokoldalú nemzetközi gyártás- és szervizelési kooperációs együttműködési szerződését. Fontos témája volt a tanácskozásnak a traktorokhoz és a különféle mezőgazdasági gépekhez szükséges alkatrészek és részegységek gyártás- és szervizelésének előkészítése, amit a novemberben az NDK-ban megtartandó 48. szekcióülésen írnak alá. Mint a tanácskozás résztvevői egyhangúan megfogalmazták: az együttes munkában jóval nagyobb lehetőségek rejlenek az eddig hasznosítottaknál, ezért a szekciókövetkező ülés konkrét le-

péseket tesznek az együttműködés módszereinek továbbfejlesztésére.

V. N. Miskov, a Szovjetunió traktor- és mezőgépipari miniszterhelyettese, a KGST szekcióülésének elnöke Gurbán Györgynek, a MEZŐGÉP Tröszt vezérigazgatójának a társaságában pénteken délután a debreceni MEZŐGÉP Vállalathoz látogatott, ahol Gáspár Mihály igazgató tájékoztatta őket a vállalat munkájáról. A találkozó külön megállapodás született a debreceni vállalat és a lvovi Mezőgépgyár együttműködésének továbbfejlesztésére, amely a jövőben a növényvédő, a permetező- és a csávázógépek szállítását szorgalmazza.

KITÜNTETETT VÁLLALATOK

(Folytatás az 1. oldalról)

gatója a termelékenységés 21 százalékos növekedése volt összefoglalóan fejezi ki a nyereség alakulása. A megelőző évi 6,2 százalékról 1982-ben 9,3 százalékra javult a Hajdú megyei Állami Építőipari Vállalat jóvelmezősége, s a nyereség 138 millió forint lett.

Az ünnepségen Seres György fontosnak tartotta hangsúlyozni, hogy az eredményekben jelentős része van a szocialista munkaversenynek. 146 szocialista brigád, úgyszólván a vállalat teljes kollektívája bekapcsolódott ebbe a versenybe, s tett konkrét, sokat érő felajánlásokat. S

maguk a munkahelyi vezetők is növekvő felelősséggel foglalkoztak a mozgalom szervezésével, ellenőrzésével és irányításával. Végül is az eredmények módot adtak a bérszínvonal 4,1 százalékos (fizikai munkát végzők körében 4,9 százalékos) emelésére, továbbá hét napi bérének megfelelő nyereségre-szedés kifizetésére.

Debreceni Ingatlankezelő és -közvetítő Vállalat

Az utóbbi években alapvetően megváltozott a lakás-gazdálkodás, lakásellátás országos koncepciója. Míg korábban az új lakások építése volt elsőrendű feladat, addig ma — a korlátozott anyagi lehetőségekkel összhangban — a lakásépítés mellett előtérbe került a régi, de használható lakások megőrzése: felújítása, korszerűsítése.

E feladat ellátásából nagy rész járul az ingatlankezelő vállalatokhoz. A Debreceni Ingatlankezelő és -közvetítő Vállalat tavaly lehetőségeihez képest teljesítette a követelményeket, aminek eredményeként elnyerte az építészeti és városfejlesztési miniszter, valamint a He-lyiipari és Városgazdasági Dolgozók Szakszervezetének Elnöksége által adományozott kiváló vállalat címet.

A kitüntetés dokumentálójaként oklevél átadására pénteken délután került sor a vállalat Bősörményi úti központi telephelyén nagyteremben. Szabó Imre szakszervezeti titkár köszöntötte a megjelent vállalati dolgozókat, valamint a vendégeket, köztük Juhász Ottót, a He-lyiipari és Városgazdasági Dolgozók Szakszervezetének főtákarát, Magyar Józsefet, a megyei pártbizottság titkárát, Olajos Ernőt, a debreceni városi pártbizottság titkárát, Tikász Eleket, a

Debrecen városi Tanács elnökhelyettesét és Dankahazi Jánost, az MSZMP megyei titkárát.

Vályi Elek, a vállalat igazgatója mondott ünnepi beszédet, amelyben méltatta május elseje munkaszüneti jelentőségét, majd ki-tért a gazdálkodás eredményeinek ismertetésére. 1981 rosszul sikerült: az éves tervnek szinte egyetlen pontját sem sikerült teljesíteni. Ilyen előzmények után kezdte a tavalyi évet, amely — a lakásfelújítás, karbantar-tás megnövekedett feladatai miatt — nehezebbnek ígér-kezett az előzőnél.

Okulva a korábbi hi-bákból, a termelést és a szol-gáltatást alaposabban előké-szítették és jobban megszer-vezték — mondta az igazga-gató. — A vállalat előtt álló feladatok, elsősorban a számítógépes nyilvántartás megvalósítása érdekében szervezési és ügyvitel-gépesí-tési csoportot hoztunk létre. Rugalmasabb, a szolgáltatási és fenntartási körülmények-hez jobban alkalmazkodó vállalati szervezetet alakí-tottunk ki. Összhangban káderpolitikai elképzelése-inikkel, a társadalmi szerek támogatásával bátran él-tünk a személyes eszköz-zével a középvezetőknél is.

A hatékonyabb gazdálko-dásra való törekvés ered-ménnyel járt. Az 1982. évi

tervben előírt 604 lakás helyett 632-t újítottak fel, ráadásul az egy lakásra jutó költség a tervezettnél 53 ezer forinttal alacsonyabb volt. A karbantartásra a vállalat tavaly 15 millióval kevesebbet fordíthatott, mint az előző évben, s ez — amint Vályi Elek hangsúlyozta — nem elegendő a bérlők jogos igényeinek kielégítésére.

A DIK kezdettől fogva pártfogolta az új vállalko-zási formák létrehozását, amit mutat a már működő nyolc-vállalati gazdasági munka-közösség. Ezek ugyan nem oldják meg a kapacitás-hiányból származó gondok-at, de egy-egy területen enyhítik azokat.

Az ünnepi beszéd elhang-zása után az adományozók nevében Juhász Ottó nyúj-totta át a kiváló vállalat cím elnyerését igazoló okle-velet. Vályi Elek igazgató-nak. Az ünnepség hátralevő részében kitüntetések át-adására került sor. Rácz Csörgőné csoportvezető és Virágos Imre betanított víz-szerelő Kiváló Munkáért cí-met érdemelték, ketten szak-szervezeti munkájukért kap-tak elismerést, negyven dol-gozó pedig a Vállalat Kivá-ló Dolgozója címmel büsz-kélkedhet. A szocialista bri-gádok is ez alkalommal kap-ták meg tavaly végzett mun-kájukért a jutalmakat.

Végső búcsú Illyés Gyulától

Ravatalánál a magyar politikai és társadalmi élet vezetői álltak végső díszőrséget

Pénteken vett a nemzet végső búcsút nagy fiától, Illyés Gyulától. Koporsója előtt fejet hajtani, életműve-nek, ember alakjának tisz-telegni ezek és ezek jöttek el a Farkasréti temetőben tartott gyászszertartásra. Búcsúzott tőle az ország, az a nép, amelynek szolgálatát el-köteleztemen vállalta.

A 81 éves korában elhunyt háromszoros Kossuth-díjas író ravatalát elborították az emlékezés virágai, a kegyelet koszorúja, a szertartás külső-segíveivel is jelképezve a fájdalmat, megrendülést, azt a pótolatlan veszteséget, amely halálával érte a ma-gyar kultúrát, a magyarságot. Az egyházi szertartást dr.

Belon Gellért címzetes püs-pök, pécsi segédpüspök ce-lebrálta. A gyászünnepe-ség ott voltak családjának tagjai, s a ravatalnál hazánk politi-ikai, társadalmi és kulturális életének kiemelkedő szemé-lyiségei álltak díszőrséget; köztük az MSZMP Politikai Bizottságának, a Népköztársaság Elnöki Tanácsának és Minisztertanácsának több tagja. Részt vett a temetésen a budapesti diplomáciai kép-viselőknek számos vezetője és tagja is.

A Magyar Szocialista Mun-káspárt Központi Bizottsága, a Magyar Népköztársaság El-nöki Tanácsa és kormánya nevében Kópeczi Béla műve-

lődesi miniszter mondott bu-csúbeszédet.

Ezután Illyés Endre, majd Sütő András búcsúzott Illyés Gyulától.

A beszédek elhangzása után — végakaratainak meg-felelően a Farkasréti teme-tetőben — örök nyugalomra helyezték Illyés Gyulát. Meg-indult a végeláthatatlan gyászoló menet a sirhoz, ahol a Jeunesses Musicales korus Ugrin Gábor karnagy vezény-letével Kodály népdalfeldol-gozásokat és magyar népdal-okat szólaltatott meg. A temetési szertartás a Himnusz és a Szózat hangjaival ért véget. A sirt elborították a kegyelet, a megemlékezés, a tisztelet virágai.

Emlékezés Marx Károly halálának 100. évfordulója alkalmából

Marx halálának 100. évfordulója alkalmából kétnapos emlékülést rendeznek a Ma-gyar Tudományos Akadémia székházában. A megemlé-kezések hazai eseménysorozat-ból kiemelkedő jelentőségű rendezvény előkészületeiről pénteken a Magyar Tudomá-nyos Akadémia tudósklubjában Kulcsár Kálmán, az MTA főtákarhelyettese tájé-koztatta az újságírókat. Az emlékülést április 27—28-án az MTA, az MSZMP KB Párttörténelmi Intézete és Társadalomtudományi Intézete, valamint a Politikai Főiskola rendezi az MTA székházá-ban. Tizenöt előadó, köztük az MSZMP Központi Bizott-ságának tagjai, valamint akadémikusok, a tudomá-

nyok doktori, jeles társa-dalomtudósok méltatják Marx munkásságának kor-szakalkotó jelentőségét.

Az akadémia főtákarhe-lyettese elmondta: Marxhoz méltóan a tanácskozás mos-tani hangsúlya elsősorban eszméinek mai értelmezésé-re, továbbfejlesztésére ke-rül, az aktuális társadalmi gyakorlat kérdéseit vizsgá-lják. Az előadók jórészt a marx tanítás jelenkori fel-fogásának összegzését vállal-ják, egyebek között napjaink szocializmusát, annak jellem-ző folyamatait, törvényszerű-seit, a világgazdaság hely-zését, a marxizmus és a tu-dományok viszonyát elem-zik. (MTI)

A Bangladesi Kommunista Párt KB-titkárának látogatása

1983. április 22. — Az MSZMP Központi Bizottsá-gának meghívására április 20—22. között látogatást tett hazánkban Matiur Rahman, a Bangladesi Kommunista Párt Központi Bizottságának titkára.

A bangladesi párt képviselője szívesen lépkört meg-beszélést folytatott az MSZMP KB külügyi osztá-lyán a nemzetközi élet fonto-sabb kérdéseiről, az ázsiai

kontinens problémáiról és a pártközi kapcsolatokról. Nagy Gábor, az MSZMP KB kül-ügyi osztályának helyettes vezetője kifejezte a magyar kommunista szolidaritását a bangladesi kommunista küzdelmével, amelyet népi társadalmi felemelkedésért, az ország demokratizálásá-ért, a térség békejének és biztonságának megszilárdítá-sáért folytatnak. (MTI)

Magyar felszólalás Madridban

Az európai biztonsági és együttműködési konferencia részvevői madridi tanácsko-zásának pénteki plenáris ülésén felszólalt Varga István nagykövet, a magyar küldöttség vezetője.

Kifejezte elismerését a nyolc semleges és el nem kötelezett ország küldöttsé-gének azokért az erőfeszíté-sekért, amelyeket a talál-kozó záródokumentum-terve-zete új változatának kidol-gozására tettek. A magyar küldöttség a madridi találko-zás záródokumentumában va-ló megállapodás alapjának tekintti a megújított terveze-tet.

Termelőszövetkezetek versenye Saftótájékoztató a TOT-ban

A mezőgazdasági termelő-szövetkezetek gazdálkodási versenyének tapasztalatairól tájékoztatta pénteken Bu-dapestben az újságírókat Elek János, a TOT főtákar.

Elmondotta, hogy a ver-seny jól segíti a tsz-ek gaz-dasági és társadalmi terveinek feladatainak megvalósí-tását, erősíti a szocialista munkaerőkölcsöt és hozzájárul a közösségi szellem fej-lődéséhez. A verseny felté-telrendszerét egységes szem-pontok alapján alakítják ki, így reális lehetőség van az összehasonlításra. A koráb-biakhoz képest eltérés, hogy nemcsak az abszolút tel-jesítmények elérését „díjaz-zák”, hanem a gazdaságok önmagukhoz mért előrelé-

Visszatért a Földre a Szojuz T-8 űrhajó

Moszkva, 1983. április 22. (MTI) — A Szojuz T-8 űrhajó legénysége, Vlagyimir Tyitov alezredes, parancsnok, Gennagyij Sztrecalov fedélzeti mérnök és Alekszandr Szerebrov kutatóűrhajós pénteken, moszkvai idő szerint 17 óra 29 perckor jó egész-ségben visszatért a Földre.

A Szojuz T-8 szerdán in-dult útnak Bajkonurból a Föld körül keringő Szaljut-7—Kozmosz 1443 űrkom-plexumra. Miután az űrhajó és az űrállomás közelítése során rendelkezéseket ta-pasztaltak, a földi irányítás úgy döntött, hogy az össze-kapcsolásra ne kerüljön sor, s a három űrhajós térjen vissza a Földre.

Tyitov, Sztrecalov és Szerebrov előzőr leválasztotta a Szojuz T-8-ről az űrhajó orbitális egységét, majd bekapcsolta a fékező hajtómű-veket és megkezdte a leszá-lást. A leszállás megkezdése után szétválasztották a vis-zszatór egységét, s az űrhajó-nak a műszaki berendezését tartalmazó részét. A légkör-be való belépést követően kinyitott az űrhajó ejtőer-nyői, majd a Föld közvetlen közelében működésbe léptek a sima leszállást biztosító hajtóművek, s a visszatérő egység a megadott térségben talajt ért.

A termelés erőteljesen, a nyereség mérsékelten nőtt a HAGE taggazdaságaiban

A korábbinál nagyobb földterületen, növekvő esz-közertéssel, az 1981. évi-nél tíz százalékkal nagyobb létszámmal 13 százalékos termelésnövekedést ért el tavaly a Hajdúsági Agrár-ipari Egyesülés, és ez rekord-nak számít a tizenéves me-zőgazdasági nagyüzem és két iparvállalatot tömörítő integráció történetében. Nőtt a nyereség is, de a terme-léshez képest rendkívül mérsékelten, holott az egye-sülés taggazdaságai épp az ellenkezőjéhez szoktak: a mezőgazdasági ágazatban eddig mindig a nyereség nö-vekedett a legnagyobb mér-tékben. A tény, hogy az 1,3 milliárd forintot megkö-zelő nyereség is rekord, csekély vigasz, elemezni kell tehát a nem kívánatos jelenségeket, és azok okait: egyebek közt ez a szándék hatotta át tegnap, pénteken délelőtt azt a tanácskozást, amelyet a HAGE tanácsa tartott Kabán, a Hajdúsági Cukorgyárban, s amelyen a párt, állami és érdekképví-seleti szerek képviselői mel-lett jelen voltak a taggazda-ságok párttitkárai is. A ta-nácskozás résztvevői három témáról kaptak írott tájé-koztatót: a taggazdaságok elmúlt évi gazdálkodásáról, az ideai tervösszeállításról és a HAGE térségében folyó komplex melioráció végre-hajtásáról.

Dr. Novobáczky Ivánnak, a HAGE igazgatójának szó-beli kiegészítője, majd az elnökölő Szabó István észre-vételei után az első témá-ban bontakozott ki élénk, kérdések egész sorára vá-laszt kereső vita. Szabó István elsősorban az állatte-nyésztés égető gondjára igyekezett irányítani a fi-gyelmet. „Nagyon sok az el-hullás” — mondta, azt fejte-getve, hogy az állategészség-ügy területén még renge-gy a tennivaló. A HAGE

elnöke szerint ahhoz, hogy az állatorvosok hatéko-nyabban szolgálják a nagy-üzemet, a hatóság részéről is sokkal több segítség szük-ségeltetik.

Dr. Novobáczky Iván jel-zésszerűen sorakoztatta fel azokat a tüneteket, amelyek a fejlődés irányának mó-dosulására vallanak. Jel-lemző például, hogy tovább nőtt az alaptevékenységen kívüli tevékenység súlya a nyereségtérképben. Komoly sikerként könyvelhető el, hogy a vágóállat-termelés meghaladta az 50 ezer ton-nát — ez azonban döntően mennyiségi növekedést je-lent, a minőség kifogásol-ható. Ezzel összefüggésben egyebként Szabó István is hangsúlyozta: „Ne az legyen most már a legfőbb gon-dunk, hogy a több mint 50 ezer tonna húsból hogyan csináljunk 60 ezer tonnát, ha-nem az, hogy ezen a szinten megszilárdítsuk pozícióin-kat.” A taggazdaságok ve-zetőinek egyöntetűen az a véleményük, hogy nemcsak tenni kell, de keresni is van mit az állattenyésztésben. A vágóállat-termelés megdup-lázódása rendkívül gyors-an ment végbe, a szóban forgó gazdaságok azelőtt fő-leg növénytermelő üzemek voltak, nem volt számukra ilyen központi kérdés az áll-attenyésztés. Ma már kö-zponti kérdés. Ezért is érik egy, a HAGE egységes ki-szolgálására hivatott, saját állattenyésztési rendszer életrehívásának gondolata.

Kérdéseinek és kételyeinek adott hangot a vitában Bíró István, a kabai Vörös Csillag Termelőszövetkezet el-nöke. Mint mondta, a sza-bályozás egyre-másra a nagyüzem kezét köti meg, ott tartunk, hogy épp a nagyüzem nélkülözi a ver-seny elemi feltételeit. Holott a versenyben valamiképpen

egyenlőnek kell lenni, min-denkinél „a faltól kell in-dulni”. Az Egyesülés belső életében az egymásra való nagyobb odafigyelést, a szá-lak szorosabbra fűzését kér-te az elnök, s egyet is értet-kezik vele. Németh István, a balmazújvárosi Lenin Ter-melőszövetkezet elnöke is úgy vélekedett, kívánatos, hogy a térsz-elnökök menet közben is keressék egymást — az utóbbi időben tapasztalható volt egyfajta elszá-ndóság, befeléfordulás. Az üzemi (meglevő) tartaléko-rra fordítva a szót, Németh István két „frontot” jelelt meg konkrétan. Jobban kell mozgósítani a feladatokra a függetlenített vezetőket, biz-tosítva nekik a kellő ön-állóságot, éreztetve velük a bizalmat. A Lenin Tsz-ben például száz függetlenített vezető dolgozik, mondta, ér-zékeltetve, hogy felvetése nem alaptalan. A másik tartalék, mondta, annak viz-száglatában rejlik, hogy mi-ként lehet „pénz nélkül nö-velni a nyereséget”. Ab-szurdnak tűnhet, de van rá lehetőség, van mit lefaragni a magas költségekből.

Sok kérdést címeztek a vi-tában a két iparvállalat, a Hajdúsági Cukorgyár és a Debreceni Baromfi-feldolgo-zó Vállalat jelen levő ve-zetőinek is, akik a megtermelt nyersanyag jobb minőségé-ben látják az előbbre jutás kulcsát.

Miként azt az írásos be-számoló is megfogalmazza, összefoglalóképp elmond-ható, hogy a nehézségek és eredmények egyaránt tükröz-ődnek a taggazdaságok gazdálkodásában. Általában sikerült az eredményt tartá-ni, illetve egy-két esetben még fokozni is. Megállapí-tható, hogy a HAGE gazda-sági tervszerűen, a népgaz-dasági elvárásoknak megfe-lően fejlődtek.

Nem

Az utóbbi idő-gyasztoi érdek-ve-sőbb forinto-ti el. Mások elle-gánkereskedők csillagászati ár-mások a vendé-keket” nevezik ér-zéseikre hívó-gyakoribb kifó-dennap vásáro-jelölésének eln-pénztárnál kid-— Milyen a m-— erről beszél-nács kereskedő-ségének — kö-jével.

— A megye-hálózata az u-ugyan fejlődött, lenére a fajlag-szerint az átlag-körülmények k-— különösen — kereskedelmi-egységek a vás-dékek.

Befolyásolja-e reskedelmi mun-lát, a fogyasztó-lem helyzetét?

— Az utóbbi-lóban dinamika a kereskedelmi-vendéglátás fe-kisebb méretű, tok, szövetkezet-eknek, hogy a-gek korszerűsíté-gáltatások emelésével — élelmiszerüzletek kapacitás növe-örles rendsze-ipcari közlekedé-sabb fogyasztá-s-hoz szállítása, retre igazítása, rás stb. — réve-lygen a keresé-helyütt ehhez-mek és a zöm-reskedelmi-folytató vállala-járultak többny-kal, gépek átad-Figyelmebe v-hálózatfejleszté-sébb, s a kor-mások a pénzi-talán úgy lehet-ni: egy-két ka-kintve a háló-nagsága, felsze-akadályozza a-munkát, a tec-nyosságokra n-vatkozni a fog-kek megsértése

Roszsabb az ország átlag

— Ezek szeri-dőkon, vendéglá-bereken múlik: távoznak-e az-zakból, élelmi-vendéglőkben? — Többnyire-lemre méltó, a megyében néhá-mellett elismer-delmi vállalat a fogyasztói nem jobb — e-ken roszsabb — szágos átlag. Ez-nősíti a vállalat-ke is, s arra ut-közponok és a-segek közötti k-mindenütt pró-A felügyelőség-gy személyek-boltvezető vag-helyettes, s n-is azzal védeke-utatisására es-bájltyalanságot.

— Mit tapaszt-reskedelmi fel-állami vagy a-kereskedelem-gyakoribb a-kek megsértése-nak a szerző-ezet a téren? — Nincs sz-lőnség az álla-gzóvetkezeti sz-pasztaft szab-arányában. A-üzemeltetés po-lassan közisme-Az élelmiszer-ben és a vend-

Egy ember a százezer közül

Április 4. alkalmából a Munka Erdemrend arany fokozatával tüntették ki Tólli Gábor nyugalmazott kőművest, egyikét annak a százezer magyar embernek, aki a Szovjet-Oroszország léteért folyó polgárháborúban internacionalistaként részt vett. Hogy miért lépett a Vörös Hadsereg soraiba? Erre a választ talán még magának sem fogalmazta meg. Természetes volt számára, hogy a forradalom oldalán álljon, és ha a forradalom veszélyben van, akkor harcoljon is érte. Szegény ember volt, munkás ember volt, akiben sok másnál több volt az életrevalóság, minden körülmények között mindent megtehetett azért, hogy élhessen — és ne akarhogy.

Tavaly decemberben volt kilencven éve, hogy Hajdúhadházon egy napszamos ember gyerekeként megszületett. Nyolcan voltak testvérek, így hát alig várták, hogy elvégezze az elemi, rögtön elszegődötték kiskocsinak egy gazdához. Aztán kőműves mellé került, kitanulta a szakmát, később már kőművessegédként kereste a munkát. Nehéz volt megtalálni, bejárta gyalog az ország nagy részét, végül Miskolcra került 1910-ben a fővárosba, egy Budafoki úti építkezés-

Mondtam, majd elintézem. Reggel megyek munkába, a Budafoki út közepén ott áll a főpallér, a művezető. No, mi újság? — kérdezi. Nincs semmi különös. Hát itt volt az este a Batiz, mondja, csak akart valamit. Hát hogy a túlorázást be kell szüntetni. Jól van, mondja, öreg ember vagyok, én se szívesen vagyok itt magukkal este tízig. Rendben van, beszüntetjük a túlorázást.

Jön a szombat, a fizetés, hát látom, hogy a pénzem alatt ott a munkakönyvem. Kék fedélű volt, megismerem messziről. Elbocsátotok. Fekete listára kerültem. Tudja, mi a fekete lista?"

A fekete lista a munkások réme volt. Attól kezdve hasztalan keresett munkát, mindenütt nyilvántartották, hogy óvakodni kell tőle, ha egy napig meg is túrték, másnap ismét kézbe kapta a munkakönyvet. A sors írniája, hogy egy ismerőse révén Budán éppen a Fő utcai fogház építésénél kapott végül hosszabbnak ígérkező munkát. De aztán jött a háború, és a nagy világegyésben azonnal szükség lett Tólli Gáborra is. Debrecenből 3-as honvédként ment a frontra. 1915 januárjában fogságba esett, ám addig már kétszer is állt haditörvényszék előtt. Láztított. Azt kérdezte a katonáktól: Magának hány hold földje van? Ha semmi, akkor mit véd itt?

Az első állomás Tyumen volt („Tudja, ahonnan a petróleum jön most”), utána a Vlagyivosztokkal szomszédos Nyikolszk—Usszurijszk következett. 1915 májusában pedig a habarovszki foglyaltáborba került.

Életben maradni minden körülmények között! — ez volt jelszava. Hamarosan megtudta, hogy a táborból járnak ki foglyok a helyi lakosokhoz dolgozni, a „kilépőt” bádoglemezkeire lyugyagott szám jelentette. Kerített hát egy konzerveadóhoz és egy szög segítségével sikerített magának olyan bilétát, hogy szó nélkül kislát-hatott vele a kapun.

Mikor 1917 februárjában kitört a polgári forradalom, Tólli Gábor már tudott oroszul, olvasott hát minden újságot, amihez ott, a világ végén hozzájuthattak. Az újságokból szerzett tudomást az októberi forradalom győzelméről is, a hír akkor elsősorban a szabadulás reményét csillantotta meg előt-

tük. De hamarosan rá kellett jönnie, hogy a szabadságot nem adják olcsón. A forradalom céljaival, eszméivel egyetértett, hiszen a szocializmussal már régen megismerkedett, véleményét sem tartotta titokban. Ezért aztán a foglyaltáborban nem kevesen hazaárlónak titulálták a többi „bolsevista szervezkedő”-vel együtt.

„Megalakult a Vörös Hadsereg, beléptem, vöröskatoná lettem. Sajnos nem sokáig tartott. Omszkban akkor már ellenforradalmárok voltak, őket segítették a japánok, a túlerővel szemben kevesnek bizonyultunk. Olyan csata, akkora tűz volt, hogy a Kárpátokban sem éltem át különben. Levették minket, menekülni kellett. Az volt a szerencsém, hogy sok ismerősöm volt már akkor a városban, adtak szállást, volt hova bújni. Es nem akadt árulóm!”

A fehérgárdisták által őrzött japán foglyaltábor az előzőknél is szigorúbb volt, Tólli Gábor azonban innen is hamar megtalálta a kiutat. Egy aranyműves hívta dolgozni, miért ne lehetne hát aranyműves? Még meg is szerette a szakmát, mikorra eljött a hazautazás órája 1920 végén.

„Hogy gondoltam-e arra, kint maradok? Már majdnem gyűrűs menyasszonyom volt egy ottani lány, de mégiscsak az volt, hogy haza, haza... Irták a szovjet újságok, de nem hittük, hogy mi van Magyarországon. Hogy semmi sincs, hogy munka sincs. Hogy a magunkfaját csak az örökös aklatlás várja itthon.”

A hivatalos szervek 1921-

tól, hazaérkezésétől kezdve kommunizistaként tartották nyilván. Munkát nem kapott, a szüleikhez költözött Józsa, megpróbálkozott mindennel, ami a megélhetés alapját adhatta. Volt idő, hogy a felesége varrógép, egyetlen vagyontárgyuk, tartotta el a családot. Később aztán Debrecenben építkezések kezdődtek Nyulason, a Kincseshegyen. Letette a mestervizsgát, elvégezte a fémipari szakiskolát is, önálló kisiparos lett. A felszabadulás 1944 őszén Józsa érte.

„Sose felejttem el, este zörgettek, egy szovjet katona jött, menjek azonnal a parancsnokságra. Bemutatkozik a parancsnok, azt mondja, baj van a Tiszánál, hid kell, ahhoz fa kell, ember kell, iga kell. Holnap reggel a templom előtt tíz ló legyen! Kemény feladat volt, Józsa szegény emberek voltak, nemigen volt lovak, ami meg volt, azt előző nap búcsúzól meg elvitték a németek. Nem tudom, honnan tudták meg azonnal, hogy a faluban én beszélek oroszul, de mindig engem hívtak, ha valami közölni valójuk volt.”

1950-ben feladta az önállóságot, állami építőiparban lett művezető. A Hortobágytól Sajóbáonyig sok helyen dolgozott. A sok időt megért emberek sorstragédiája, hogy nemcsak a feleségét, de nevelt fiát is el kellett már temetnie. Új házassága révén költözött Hajdúbozsórménybe, ahol ma is a világ dolgai iránti érdeklődéssel átitatva, békésen telnek napjai.

Nagy Zsuzsa (Fotó: Kalmár István)

— Igaz — bölintott a doktor. — Mégis, doktor, valami tanácsot csak adhat... — Egyelőre nem tudok mit mondani. De figyelmeztetem magukat, hogy a legsekélyebb köhögés, amit mondok, köhögéssel esetén azonnal siessenek ki a klinikára. En is ezt teszem majd... 11. Mihelyt lehetett, Gyöngyíhez siettem. De a buszmegállóban annyira erőt vett rajtam a türelmetlenség, hogy a józan ész ellenére nem vártam meg a következő buszt, hanem gyalog folytattam utamat, holott csak néhány percet kellett volna várnom. Utközben futott át rajtam a megkönnyebbítő gondolat, hogy most már nem nekem kell Gyöngyit tudtára adnom a halálhírt, mert a helyi lap már közölte. Siettem, és igyekeztem felkészülni a várható beszélgetésre és Gyöngyi várható kérdéseire. Nem tudtam azonban gondolataimból kiszorítani Madarast. Mióta Gyöngyit jobban megismertem, mind gyakrabban fordult meg bennem a kérdés, hogyan választhatna férjének Madarast. Végül is arra a magyarázatra jutottam, hogy igen szigorúan nevelték pedagógus szülei. Bátran mondom, múlt századi módon. Akadnak még ilyen szülők. Gyöngyit még hozzá késői gyermek. Anyja már negyvenéves múlt, amikor vele másállapotba került. A szülei féltették, óvták. Nem engedték osztálytársnőivel barátkozni, fiutár-

A HÉT TÉMÁJA A KISVÁLLALKOZÁS

5. A budapesti „szakcsoport” nem mindig hoz szerencsét

Az ipari termelő és szolgáltató szakcsoportok már az új vállalkozási formák közé tartozik. Itt a tevékenység elkülönül a gesztor üzemtől, melynek elsődleges feladata a kezességvállalás. Ezért a költségterítést, a vagyoni bétét utáni járandóságot és nyereségterítést kap. Hat szövetkezetben alakult eddig kilenc ipari szakcsoport, melynek tagjai kizárólag külső munkavállalók. Az ilyen szakcsoportok létrehozását több tényező indokolta. Gyakori, hogy maga az anyaszövetkezet szorgalmazza a szakcsoport megalakítását, hogy a szövetkezeteknél eddig megoldhatatlan építő-

ipari igények kielégítésére elegendő kapacitás legyen. A másik változatban első sorban a kedvezőtlen termőhelyi adottságú szövetkezetek vállalkoznak nagy jövedelemmel kecsegtető szakcsoport létrehozására. Különösen akkor, ha a csoport Budapesten működik, nagyon nehéz megoldani az ellenőrzést, s ez óriási veszélyeket rejt magában. Több szór előfordult ugyanis, hogy egyes vállalkozó kedvű emberek a szövetkezetek neve alatt próbálkoztak az átlagosnál nagyobb jövedelem megszerzésével, pusztán a tevékenység menedzselését végezve.

Gyorsan forog a pénz

Például az egyik termelőszövetkezetben belül három szakcsoport alakult, melyből kettő budapesti székhellyel folytatja tevékenységét, egy pedig debreceni székhellyel, de az egész országra kiterjedő feladattal kívánt működni. Ez utóbbi alig néhány hónapig üzemelt, mert a szakcsoport vezetője nem találta meg a finanszírozást. Erre utal az is, hogy ugyanazt a tevékenységet — kártevőirtást — akar magán gazdasági munkaközösség keretében végezni.

A szövetkezet neve alatti meggazdagodás vágya másokban is munkál. A PM Ellenőrzési Igazgatóságának szakemberei találkoztak olyan szövetkezeti szakcsoport szervezőjével, aki úgy nyilatkozott: a termelőszövetkezet keretein belül akarnak működni, de elképzeléseiknek nem felel meg sem a gazdasági, sem a vállalati jogszabályok, munkaközösség. Magánvállalkozói munkaközösséget pedig azért nem hoznak létre, mert a termelőszövetkezetnek neve van — értsd: garanciát vállal —, és a megrendelők ehhez ragaszkodnak.

Ahol a termelőszövetkezeti vezető feladata magaslatán áll, hamar sikerült kiszűrni a felelőtlenül ígérgető, a tisztólátásból „dolgozni” vágyó „vállalkozókat”. A reális elképzeléseket a gesztor szövetkezetek sokkal job-

ban és több pénzzel támogatják, mint a mezőgazdasági szövetkezeteket. Míg az utóbbinak az egy dolgozóra számított üzemi támogatás mértéke 5000 forint, az ipari szakcsoportoknál 7—230 ezer forint között váltakozott. Ez egyrészt a termelőszövetkezet vagyoni bétéjéből, másrészt az induláshoz szükséges kölcsönöztet forgóeszközből áll.

Ez utóbbit három-négy hónapi működés után majdnem mindenütt visszaverték a szakcsoportok, mert az árbevételek igen magasak. Ha a vezető értéket szolgáltatást végez, s mivel az anyagért általában keves, ez a teljesítmény feltűnően sok, mert tulajdonképpen a ledolgozott órákat nem lehet ellenőrizni. A gesztor termelőszövetkezetek az ilyen szakcsoportok eredményéből vagyoni bétéjük alapján részesedtek.

Most mindenki azzal számol: a jó szakcsoportokban a teljes befektetés egy-másfél esztendő alatt megtérül. Ez az elsődleges indíték a termelőszövetkezetek buzgalmanak. Pedig az eddigi tapasztalatok szerint jó lesz vigyázni. A tagok vagyoni bétéje ugyanis igen alacsony, 2—18 ezer forint között váltakozik. Így az esetleges hibás döntés következményeiről az ebből származó tartozásokat teljes egészében a szövetkezet felel.

Újvároson állásfoglalásra várnak

A balmazújvárosi Vörös Csillag Termelőszövetkezet 1981-ben kezdte meg Budapest ipari főágazat kiépítését. A szövetkezethez futottak be a számlák, az árbevétel, s a végzett munka alapján reszterítést, bérleti díjat és a megkötött szerződés alapján „bedolgozó díjat” fizetett a termelőszövetkezet a Budapesti foglalkoztatottaknak. A galvánrészleg, a fémmegmunkálók, az építőágazat, az iparművészeti ágazat 1982-ben 153 millió forint árbevételhez juttatta a szövetkezetet, s a vizuál által készített kalkuláció szerint 16 millió forint tiszta nyereséget ért el a főágazat.

A budapesti tevékenység elszámolása azonban még nincs rendben. Előfordult, hogy bérleti díjért egy év alatt kétfélmillió forintot fizettek ki egyetlen család öt tagjának. A feltűnően kirívó aránytalan bérleti díjakat tartalmazó szerződések egy részét a PM Ellenőrzési Igazgatóság javaslatára felbontotta a szövetkezet.

Ezzel azonban még nincs lezárva az ügy. Jelenleg is vizsgálják, hogy valóban bedolgozók vagy alkalmazottak voltak-e a budapestiek. A szövetkezet új elnöke, Tóth László szerint bedolgozók, hiszen saját munkaeszközöket vittek a termelésbe, és munkájukkal arányos bért kaptak.

A vizsgálat még tart. Az eltérő értelmezésnek egy esetben lehetnek súlyos következményei. Ha valóban bebizonyosodik, hogy a budapestiek alkalmazottként dolgoztak, a részükre kifizetett „bedolgozó díjat” munkabéreként kell számba venni, s őket alkalmazottként kell nyilvántartani. Ekkor pedig a termelőszövetkezet átlagbérszínvonalára is úgy megközelíthető, hogy az is elképzelhető: minden kifizetett egy forint többletmunkabér után hét forint adót kell fizetni. A termelőszövetkezet önrésztartalékát az év februárjában megállapította: 1981—1982-re az alaptevékenységben több munkabért fizettek ki, mint amennyi után adóztak. Így a többlet után most utólag kell az adót befizetni, s ha a két bértülpelés összegződik, a sávós progresszív adózásból következően még nehezebb lehet a helyzet.

Tóth László elnök most így summázza a dolgokat: „A PM Ellenőrzési Igazgatóság elvi állásfoglalást is várunk. Ha bedolgozói rendszerben foglalkoztatjuk a budapestieket, szerintünk van helyük nálunk, hiszen nyereségesen tudnak dolgozni. Ha nem bedolgozók, akkor nehéz döntés előtt állunk.” Az ügyben az Állami Bér- és Munkaügyi Hivatal mondja ki a végső szót.

(Folytatjuk) Hajdú István

GRANDPIERRE LAJOS:

HA MEGVADUL AZ EGER II.

Realista fantasztikus regény

— Úgy van — pillantott rám kíváncsian a doktor. — Hogyan védekezhetünk? — firtattam Gyöngyire gondolva. — Forduljon azonnal orvoshoz, aki köhécselni kezd. — Lesz idő rá? — kérdezte Zelenka élesen. — Honnan tudjam? — A doktor tehetetlenül felelte a kezét. — Ott feküdt a beteg az ágyon, tőle a telefon alig négy lépésnyire... Hát nem tudom... Nem tudom! — kiáltott fel. — Véleményem szerint az Ismeretlen állunk szemben... Minden lehetséges... Az is, hogy holnap vagy holnapután mások fognak mifőlőtünk tanakodni. Komor csend nehezedett ránk. — Eh — vonogatta a vállát Zelenka —, az élet annyira veszélyes, hogy még senkinek sem sikerült kikerülnie minden veszélyét... 25.

A jövő

Nem lepett meg nyíre kintuntették. ha megosztva is. tő-e négy részre ismerés? Csak az forint! Az indokl kevés, bár hogy több! Az újságok névsort adják két mondatnyi rögzést: „azért kömeth István, a b rosi térszelnök rendszerek ügyét, ta annak idején, még úgy volt, s nyire tőle teltet funkcióinak ha nemcsak Balma a kilencezer hekt ben. Azonban ő s megalapozott. Tal kifejezés, ha úgy Tudatos jövőbe „Nézd csak” — megjelölt oldalná könyvből foglalt. 1974-ben arról hogy tíz év múlva vetkezés átfűző t egyéb személyi vis toznak-e? Egyál vényszerű-e a viszony elhalása?

Idézgeti, de ne egy jóslatot, még mal:

— Összerdeküv na a köztulajdó részvétel részjeg csatásával. S több lekötheti külön reség oldaláról a deket a szövetke De ez meglátni, hány év és időbe Kivitelezni kell!

— Az országgy utóbb mint képr régi természetge hetted viszont, tudom, a szöve vény módosítása móltható a tők részjegyet, célje magának a tag. K nyi a pénz.

— S tudod mi ebből? Amit nyol ebből megfogalma győződésem, hogy kezlet dolgozói sz érzik a közöst, jo nak és a tag így melőszövetkezetn gedi meg a loga vagyonnak a Most amelyhez saját a hozzájárulnak

Egy pillanatra tem, hogy mily zeti vázra akarta teni a beszélge nyulok az éles sem, vagy kettőt hoztam. A Lenin adataim közt — liardosok sorában a termelés érté véve. Hová ért e messzire! Az jut hogy 1956-ban N ván egy széthuro győzködött össze. istállóban a „forr tóbizottság” ta majdnem megver lőért, egy fejős t hold állami tartá radt csak megbor

2 Nem volt irigy az elnöké avat hangzavarban ké szakadtak a kilép őten megfontoltá is mond Nemeth nem volt itt ideg berekkel jórszt lédeskedett, szor jó barát volt. M a józan kérdéstől ságot, az állami ki fizeti vissza? — egy másik „szob tak át, az idegle sőbb megválaszt

Nem árt azokr re most visszané holdja 10—12, a csak 150 mázsát indultak fölfelé jával, évről évre korddöntögetés s El a termelési amelyek még h sróftáltak fel az a Az elnök, aká kézszerítést, öt-h oldalt ad át. Ne akarja megrövidí — Fused át tőr Egy részt átma szerint. „Ki hitte volna a gepsori ember mosok, zsellere

A jövőbe látni

Nem lepett meg, hogy ennyire kitűntették. Állami Díj ha megosztva is. De osztható-e négy részre az ilyen elismerés? Csak az a százezer forint! Az indoklás azonban keves, bár hogy is lenne több! Az újságok csak a nevsort adják közre, s egyiket mondatnyi rövid megjegyzést: „azért kapta”. Németh István, a balmazújvárosi térszervező, a termelési rendszerek ügyét mozgósította annak idején, amikor ez még úgy volt, s már amennyire tőle tellett. Vagyis: funkcionális hatósugarában nemcsak Balmazújvárosban, a kilencezer hektáros Leninben. Azonban ő sok más is megalapozott. Talán jobb a kifejezés, ha úgy írjuk: épít. Tudatos jövőbe látással. „Nézd csak” — nyitja ki a megjelölt oldalán a Lenin könyvbe foglalt történetét. 1974-ben arról kérdezték, hogy tíz év múltával a szövetkezést átfűző tulajdon- és egyéb személyi viszonyok változnak-e? Egyáltalán törvényszerű-e a tulajdonosi viszony elhalálása?

Idézgeti, de nem úgy, mint egy jóslatot, mégis izgalommal:

— Összeredkűvé válhatna a köztulajdonban való részvétel részjegyek kibocsátásával. S több más szál is lekötötte különösen a nyereség oldaláról az egyéni érdeket a szövetkezeti közösből. De ezt meglátni kevés. Néhány év és időben vagyunk. Kivitelezni kell!

— Az országgyűlésen legutóbb mint képviselő ezt a régi merészséget üdvözölhettem viszont, mert ha jól tudom, a szövetkezeti törvény módosítása óta áramoltatható a tőke. Vagyis részjegyet, céljegyet írathat magának a tag. Kinek mennyi a pénze.

— S tudod mi következik ebből? Amit nyolc évvel ezelőtt megfogalmaztunk. Meggyőződésem, hogy a szövetkezet dolgozóival sokkal jobban érzik a közöst, jobban dolgoznak és a tag így őre is a termelőszövetkezetnek, nem enged meg a lógást, annak a vagyonnak a megkárosítását, amelyhez saját maguk is hozzájárulnak.

Egy pillanatra el is felejttem, hogy milyen szerkezeti vázra akartam merevíteni a beszélgetést. Nem nyúlok az éles kérdésekért sem, vagy kettőt magammal hoztam. A Lenin — zakatol adataim közt — az egymillió hektáros szőlőtelep, a termelés értékét alapul véve. Hová ért el? Nagyon messzire! Az jut eszembe, hogy 1956-ban Németh István egy széturcolt közöst győzködött össze, amikor az istállóban a „forradalmi osztozottság” tanácskozásán majdnem megverekedtek egy löért, egy fejős tehénért. 900 hold állami tartalékföld maradt csak megbontatlan.

2

Nem volt irigylésre méltó az elnökké avatás. Ott a hangzavarban két táborra szakadtak a kilepők. Huszonötön megfontolták, hogy mit is mond Németh István, aki nem volt itt idegen, az emberekkel jórészt együtt cselekedett, szomszéd, majd jó barát volt. Meghökkenek a józan kérdéstől: „Az adósságot, az állami hitelt majd ki fizeti vissza?” Huszonötön egy másik „szobába” vonultak át, az ideiglenes, a később megválasztott elnökkel.

Nem árt azokra az évekre most visszaneézni. A búza holdja 10—12, a cukorrépaé csak 150 mázsát adott. Innen indultak fölfelé 5—6 mázsájával, évről évre. Nem a rekorddöntőgetés szándékában. El a termelési rendszerig, amelyek még hasznosabban szóftolták fel az átlagokat.

Az elnök, akár egy nyílt kézzel, öt-hat gépet hozt az oldalt adt. Nem az időt akarja megrövidíteni.

— Fúsd át türellemmel! Egy részt átmásolok szó szerint.

„Ki hitte volna, hogy azok a gyepsori emberek, napszámosok, zsellérek, akiknek

életéről oly megrázóan írt Veres Péter, virágzóvá és bőven termővé teszik a földet, azt, amelyért évszázadokon át küzdöttek. Régen szükmarkúan fizetett nekik ez a föld, ma olyan jövedelemre tesznek szert, amelyből emberi módon megélhetnek. Évekkel ezelőtt az elöregedés veszélye fenyegette szövetkezetünket. Ma fiatalodik. Négyezer olyan fiatal dolgozik szövetkezetünkben, aki már nem menekül a földtől.”

— De vajon tőled nem menekülnek-e el? Kemény, diktáló, szigorú ember hírében állsz, a faluban ezt nem is rejti véka alá.

Németh István nem hőkén meg.

— Itt a magnetofonod, fölveheted a választ.

A válasz egy rádióportóból jön, ugyancsak magnetofonról. Egy szakméről mondja ki az első hallásra érdekes igazságot.

— Kitapossa (ezt a kifejezést használja), ami a szövetkezetet érdekel a legjobban. Kihozza belőlünk.

A riporter sajnálkozik, ellenkezik. A mérnök megnyugtatta. Valahogy így:

— Másképp elaludna benünk a sikervágy, elszunnyadna az alkotóképesség. Egyébként azért, mert valaki téved a munkájában, még egyszer sem vették le a fejét.

Hát lehet ez egy okos nyilatkozat is — nyugtáztam magamban, de a páztor is helybenhagyja a dolgot, a szigorúságot.

— Hogy kemény kézzel bánik az elnök? Hát ő felel, ő a felelős. De nálam nem lehet szigorúbb.

— Miért?

— Mert a rám bízottakkal én, és csak én számolhatok el. Neki csak a felelőssége a nagyobb.

Kikapcsoljuk a „rádiót”. Az érdekelne, hogy vajon az oly sokszor, a sajtóban is szentesített termelési rendszer és a társulás (a HAGE) ma 1983-ban miként kapaszkodott a tagság tudatába. Nem is abba. A zsebébe.

— Nos, a rendszereket ma a termelőszövetkezeti tag már észreveszi. 1962-ben vezetőségi ülésen még azon vitatkoztunk, hogy a háztáji 16 mázsa csöves kiegészítő-e? 1970-ben, miután a KITE-be léptünk, kézzelfoghatóan tapasztalhatta az egész tagság a terméseredmények megugrását. A 102 mázsa hektáronkénti kukorica átlagtermést a tagság már a jövedelmén érzi. És abban, hogy 25 mázsa háztáji szemest kap. Az Agrárpárti Egyesülettől két-három esztendőre már valóban tetemes nyereség „érkezik vissza”. Ennek lényegét, a forintot, tapintja a tagság. Szeme előtt vannak a mezőgazdaság újdonságai. A HAGE most egy olyan gépet hozt be, amelyik egymagában hallatlan teljesítményeket tud produkálni. Tízmillió forint az ára, 450 lóerős. Hát ez produkál. Ötven centiméter mélyen úgy szánt, hogy közben bármilyen tápanyagot, köztük a híg sertéstrágyát is injektálja a földbe.

— Kié lesz ez a traktor?

— Az agrár-egyesülésé, ahová a fejlesztési alapunk 25 százalékat adjuk. E gép a taggazdaságokat szolgálja. Ez csak egyetlen példa a HAGE kézzelfoghatóságára, de jól szemlélteti az a tény is, hogy a keretén belül két és fél millió darab húscsirkét kibocsátó baromfi-telepet építünk. Negyvenötven tagunknak ad kenyéret közvetlenül.

3

Elszaladt a kiporciózott idő, pedig volna még fogódzó a beszélgetéshez. Németh István Balmazújvárosban, nagy nevek sorában Veres Péter után képviselő. A gimnázium igazgatója, Csige József azt mondja: „Több ez, mint megbízatás.”

A minap folyóirataim rendezése közben kezembe került a Tiszatáj 1974-es száma. Németh István ebben publikálta az író szívenként érdeklődő, a mezőgazdaság és eredményeit faggató, a falujáért aggódó Veres Péter neki írt leveleit. Aljlon itt egy levelrészlet tanulságul:

„Igaz is: nem értem, hogy miért eresztette ki a község a kezéből a nagyhorti, dinyési határt? A Nagyhort ősrégi újvárosi föld és jó munkával a térsz többet termelne rajta, mint az az állami gazdaság, amelynek — láttam — a csatorna mentén zöldek ugyan a tengeritáblái, de zöld benne a vadmuhar is! Ha ti jól megmunkáltátok volna, lejönne róla 25—30 mázsa csövesestengeri, így meg lejön talán 10—15.”

Két éve a Lenin műveli (bérben) e határrészt.

Az elnök vagy a képviselő (nem is tudni) azon törekszik, hogy a falu és a Lenin, noha egymástól nem volt távol, össze kerüljön. Példának okáért a szövetkezet vállán nyugszanak (jobbára) a sport költségek. A faluban a Lenin ugyanannyi kilométer betonutat épít, amennyit a tanács. Halad az út előre, a vörössé válás felé. Az elnök és a képviselő biztató huncyorításával.

Sz. Cs.

Azt akarom mondani...

1. A gondolat áramai

Az ifjú művész tele van hittel, lelkesedéssel és jó szándékkal. Megtisztel azzal, hogy olvassa írásaimat, s azzal is, hogy véleménye van róluk. S e vélemény nem mindenben egyezik az enyémmel. S emiatt valami régről hozott, furcsa mentegetőzéssel kezdi magyarázni saját gondolatait.

De hát miért mentegetőzik? Az élet, a létezés lelegezibb s talán legszebb adománya az ember számára a gondolkodás. S a gondolatot nem lehet bemagolt definíciók kalodáiba zárni, nem lehet elvágni szárnyait, mint a rabságra vetett golyóknak. A gondolatnak az a szépsége, az a lelke — de az a tisztje is —, hogy röppenjen, szálljon, „más” legyen. Majd vigyáz a röpülés ívére a világnézet, a világkép, az eszme, a meggyőződés.

Két ember között a szellemi érintkezés egyik alapvető formája, hogy gondolataik ütközzenek. Az, ha valaki nem ért velem egyet — vagy én más valakivel —, nem sértés, nem politikai ellenállás, nem lesajnáló ítélet, hanem természetes létezési mód. Elfelejtettük volna? Ujra kell tanulunk ismerni s tisztelni a másikban a vitapartneret is?

Ideje hozzákezdeni. Az emberi érintkezés és a közélet tisztaságának is, gazdaságának is feltétele, hogy ne legyenek kötelezően előírt, kötelezően elfogadandó vélemények. Az újságíró gondolkodik. Közben téved. De hát épp azért gondolkodik, hogy másokban is elindítson valami ilyesmit. Ha egyetértést, az is jó. Ha vitát, az is. Ha tudunk tisztá eszközökkel, hátsó szándékok nélkül, egymást becsülve vitatkozni.

2. Szürke hegedűsök?

Az ifjú művész nem szívesen fogadja el az én gondolataimat az egyén felelősségéről, a „hajlításról”, a kompromisszumokról, az alkalmazkodásról. Igaza van. Magam is azt hiszem, hogy huszonevesen még meg kell próbálnia az embernek a szárnya erejét, sas lesz-e belőle vagy barázdabillegető. Ez az idő a próbák kora. Mindenekelőtt azoké, akik felkészülten, felelősséggel keresik a létezés legtartalmasabb, az alkotás örömeit leginkább hordozó formáit.

Igaz, lendület, akarat, szándék, meszszenező szem nélkül beszápad a világ, megszűnnek a távlatok, megszűnik a lehetőség valami többre-jobbra. Igaz az is, hogy a szürkeség, jellegtelenesség nem lehet életprogram. Ez ellen küzdeni, lobogni, kiáltani kell. Az unalom, az érdektelenség megfojtja a gondolatot.

Csakhogy a tisztesség, a becsületesen megélt élet nem azonos a szürkeséggel. Az élet törvényeit és önnön szándékait egymáshoz igazítani akaró és képes ember lehet egyéniség, dúság, dúság munkában, cselekedetekben, érzelmekben.

És igen, a szürkeség nem foglalkozás kérdése. Nem igaz, akarat, csak az utazó, az újságíró, a színész, az alkotóművész vagy a tudós élete-munkája lehet színes. Lehetnek — vannak is — olyan szürke írók és költők, akár a legkisebb kishivatalnokok, és ismernek olyan tsztagokat, akik olvasottságban, nyitottságban, érdeklődésben és igényben túlszereznek megkopott és semmit sem akaró színészeket.

Az emberi szürkeség: magatartás. Rossz, hibás, minden célt feladó, minden szándékot mellőző, minden újra le-

gyintó magatartás. Még a halódó, pusztuló társadalmak sem túrik meg ezt elfogadható normaként, inkább a hedonizmust, az élet élvezését választják. Hogy viselhetné hát el egy mobil, a fejlődést vezérprogramul választó társadalom?

Csak az a baj, hogy nemcsak Ady Endre nem kívánt a „szürkeké hegedűse” lenni. Ezzel érvelnek néha az utcán randalírozó vandálok, a békés járókelőket molesztálók, vagy a gőzösfőjű, önmaguk által kijelölt „zsenik”, a dolgozni nem akaró „elhivatottak” is.

És az ő hegedűjük bizony másként szól, mint az Adyé.

3. Megalkudni?

Az ifjú művész — kimondatlanul is a megalkuvástól fél, vagy attól, hogy belenyugvónak nézhetik. Pedig a megalkuvás és belenyugvás megint nem ugyanaz. Megalkudni egyet jelent a mindenről való lemondással, az örök kilépéssel az élet sodrából. Belenyugodni viszont azt: reálisan látjuk önmagunk és a világot, s a kettő lehetséges összhangját próbáljuk megteremteni. Repülés ez is, legfeljebb az iver kisebb.

De ugye milyen neveléses lenne a barázdabillegető, ha holnapról elkezdene úgy viselkedni, mint a sasmadár? S ugye milyen monoton lenne a tavaszi erdő, ha csak sasmadarak köröznek odafenn, és nem látnánk-hallanánk többé rigót, harkályt, aranyalmikót és pöttömnyi cinegéket?

Hiszen akkor senki se tudná a sásról, hogy ő a sas...

Kompromisszumra biztatok? Igen, arra. Utalatos szó? Kinek? Garcia Marquez-t idézem (őt talán elfogadják a sas játszó barázdabillegetők is): „Mindig bámultam a jellemlovagokat, ahogy undorodva ejtik ki a szájukon: kompromisszum...! Elkísérem egy erényes napjukat, megszámlolnám: reggeltől estig hány akart és akaratlan kompromisszumot követnek el...”

Ennyi. Ezért ellenszenves, ha olyanok szidják a világot, akik elfogadták — vagy elfogadják ma is — a nem is olyan vékony, nem is olyan üres kenyeret tőle...

4. Jaj, mit tegyünk?...

És mit tegyünk végül valóban a sast játszó barázdabillegetőkkel? Mit tegyünk azokkal, akik önismeret s világismeret nélkül szóják le a tisztességes munkát s köpködi szét mérgeiket?...

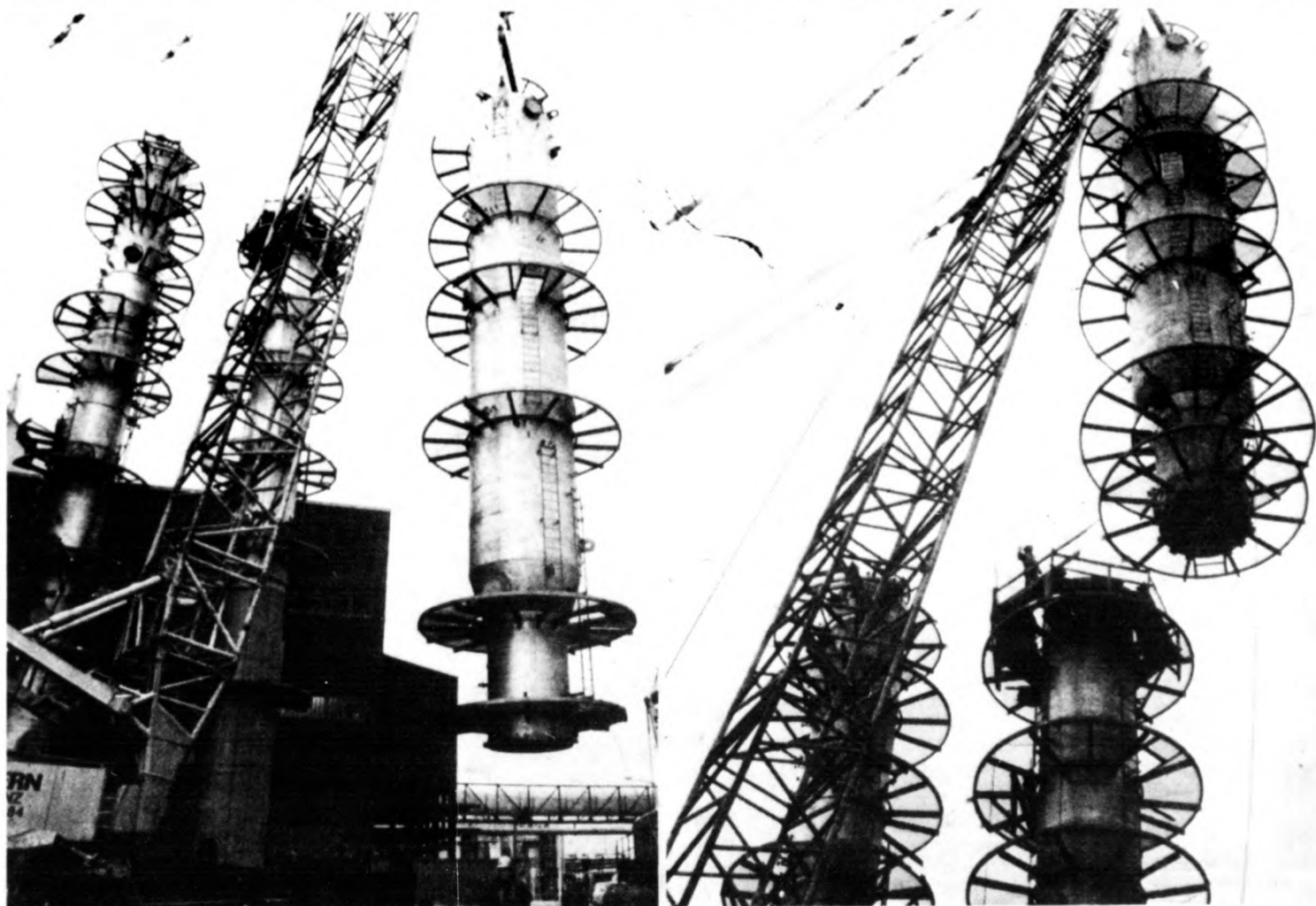
A világ nélkülük is létezik, áll, vagy előremegy, sodrását nem ők határozzák meg. Legyen hát szavunk a segítségére, akarjunk nekik szalmaszál lenni legalább, kapaszkodó. S ha vitázunk is velük, ne üssünk fogódzót kereső kinyújtott kezükre. Mj is emberek vagyunk, kudarccok, tévedések utólerhetnek. Kidobottnak lenni sem jó.

Amíg lehet és ha lehet: segítsünk. Márpedig épp a reményesség nem nyugodhat el soha.

De a szétkopott mérget, a gyűlölködést, a dühöt, a szitkokat töröljük le az emberiség arcáról. Az ónimádát idegen az embertől, akkor is, ha fölötti a meg nem értett zseni álarca.

Segítséget az is, ha fölemeljük az álar-cokat.

Magyarországi írók

Helyére emelték Péten a Nitrogén Művek épülő savüzemének egyik technológiai berendezést. A háromszáz tonnás torony 30 méter magasba került (MTI-fotó — Tóth Gyula)

A toronykalapos fiú

Oszabó István verseskönyvéről

Három irodalmi, költői antológia, az Együtt, a Kelet felől, s a Közelítések után most önálló kötetbe foglalva olvashatjuk a fiatal, s most már debreceni költő Oszabó István verseit. A könyv termékeny esztendőket sejtet, hiszen az antológiákban fellelhető költeményeknek csupán töredéke került be A toronykalapos fiú címet nyert lírákötetbe. Termékeny és érlelő esztendőket: Oszabó István poétái arcéle egyre határozottabb, egyre keményebb vonásokat mutat. Témákban, motívumokban kifejezve ez nem jelent alapvetően mást, mint jelentett korábbi vertermésében, de jelenti a költészet néhány alapelményének bonyolultabbá, így kifejezőbbé, mélyebbé, így árnyaltabbá válását. Formailag jelenti a lírai realizmus és a képekben dúsan virágzó szürrealizmus, a népdalserzést isztva versforma, az archaizáló versbezd, az indázó-gyűrűző, az alapképet sokszorosan rétegező, nemegyszer kozmikus kitaláltó versképleteknek együttes alkalmazását, művelet. Oszabó István egyre fogékonyabb, nyitottabb a világra, s egyre pontosabban látja önön poétai feladatait.

Elmenykorai között kitüntetett helyen áll a szülőföld-élmény ma is. Versbe emelése azonban, a megelőző élményfeldolgozáshoz hasonló, számos új elemet tartalmaz. A költő indulásának vezérszavaként egyértelműen Petőfi (s együtt ezzel a népköltészet) volt. Most is fellelhetők a rokoníthatóság számai, részletei. Elsősorban természetesen eszmei értelemben, hiszen Petőfi lét-szemlélete, cselekvő elkötelezettsége, költői feladatvállalása, a népi szürrealizmus formakészlete iránti fogékonysága változatlanul modellértékű Oszabó István számára. Olyan értelemben: a népköltészet, a népkultúra formakincsének tisztelete egyúttal a kultúra szellemének tiszteletével, elfogadásával azonos. Egyféle költői alapállással, elkötelezettséggel egyenlő, amelynek lényege nem a formaelemeknek, bár alakító, változtató fel-

használása, hanem minde- nekélőtt e szellemiség létjogosultságának vallása. Az a jóformán steril lírai realizmus azonban, amely olyannyira jellemezte korábbi versanyagának tetemesebb felét, most csak az idő egy meghatározott szeletének ábrázolásakor tűnik fel. Oszabó István eljutott ezen élmény gondolati feldolgozásáig: a múlt s a jelen időszakaira bontva a motívumot. Amikor a jelen szféráját vizsgálja, elő-előtűnnek Petőfi tájköltészetének inspiráló elemei: a puszták, a végtelen, szemfuttató határ Oszabó Istvánnak is éppoly megrázó élmény, mint volt Petőfinak. Ezt a leíró tájköltészetet azonban számos versében — s ez az új réteg — sűrűn átszövi a múlt, a történelmi, a szülőföld-gondolati szinten való tükrözése, feldolgozása. A jelen: empirikus tájélmény, a múlt: másodlagos kultúrelmény. A jelen: leíró realizmus, a múlt: gondolati költészet. Mintha Oszabó István a szülőföld-élményt a történelem, az irodalom, a nyelv, népi és műkultúránk egész folyamatában, folytonosságában kívánná ábrázolni, azt vallva: a szülőföld szeretete egyúttal a múlt vállalása, Ily módon helytudata is módosult: tá- gabb hazát tud magának nem helyében, hanem idejében tágabban. A szereplő Petőfit, Balassit idéző sorai, az Allok szülőföldemen „halotti beszédes” bagolyhu- gása, a Majd „óshamuha- lom”, s „földvár”-képei, mindekelőtt pedig a Meg- őrizni magamat című vers egyértelműen azt sugallják: a költő kilépett a puszták, a Hortobágy poétája szerepköréből, s otthona lett az Idő is. Nem a világító: Oszabó István az anyanyelvre egyé- nitett időseletben gondolkodik, vagyis a nemzeti kultúra folytonosságának jelzései- re fűl. „Kunhalmok őriznek engem itt”, „Tájnelyv búvár- madarai, / dalok körém száll- nak”, „Koronázási palástom a szik”: — írja a Megőrizni magamat című költeményben, s ez az élményréteg szorosan kapcsolódik a költői szerep- tudat verseiben fellelhető ré- tegekhez. Ez a motívumkör

a versek számát, az élmény- mélységét illetően szinte azo- nos súllyal képviselteti ma- gát a kötetben, mint az imént említett téma. A Marionett és Az elvesztett szárnyak ciklu- sokban találunk erre gazdag példát, de valójában ne- héz volna különválasztani a kettéle témaszálát: egyik föl- tételezi a másikat. Mind- ezekből következik, hogy Oszabó István lírája közeleti töltésű, közösségi költészet. A legjobb fajta — mondhat- nánk, a magyar líratörténet egyik legjellemzőbb ágának a hagyományait folytatja: a közeleti, politikai költészet hagyományait. Ervényes ez az Ének mélye öt fokán cí- mű „hosszú versére” is: az anyakép a költő számára az anyanyelv, az anyaföld poé- tai képeiből rakható össze. E versben kétségkívül ott rejlik Juhász Ferenc szarvas- motívumának és persze a népballadai szarvasvá- lán- as ihlető hatása: de a szem- lés veszteségérzet, a szer- tel és fájdalom az alkotó tehetség védjegyével szem- lésű növekszik szép lírai építményre.

Határozottabb, élesebb a költő portréja — mondjuk. A versnyelv is egyre egyé- nibb — de ez még neheze- ben körvonalazható. Torlódo- képebe ütközünk olykor: a szigor hiányába. Némely kép annyira áttételes, hogy mire megfigyelésével végzünk, óha- tatlanul kiesünk a versolva- sás ritmusából, a vers meg- szűnik egészen lenni, elem- zésre váró egységekre kell bontanunk — ez pedig csak a direkt versemelés eseté- ben természetes eljárás.

A toronykalapos fiú a költő hovatartozását tisztázza mindekelőtt, s oly pontosan, amilyenre elsőkötetes poéták esetében a jelenben ritkán adódik példa. Oszabó István nem sétál tévóvá a létben, nem a hiábavalóság, a bi- zonytalanságérzet alakítja verseit, hanem a nemegyszer pátosszal teli hit: a verset írni kell! A könyvborítón is mintha egy nyitott szívet sejt- nenénk: ereire, indáira látha- tunk — vallomásos, kibeszé- lő költészetre. (Kozmosz könyvek)

Cs. Nagy Ibolya

A múlt tanúi

Hajdúböszörményben a festészetet reprezentáló kép- zőművészeti galériát. A ter- meket végigjárva meggyő- ződhetünk arról, milyen szép és értékes anyagot őriz a Hajdúböszörményi Múzeum. A régé- szeti teremben láthatjuk a IV. századból származó amphorát, a tedeji ásatások során előkerült római kori érméket, a hajdúvidi hon- foglaláskori sírból származó tárgyakat. Gazdag a hely- történeti gyűjtemény is, itt őrzik többek között a város nemzetőreinek 1848-as zász- laját, Hajdúböszörmény pe- csetnyomóját, a hajdú sza- badság dokumentumait. Nagy gondot fordítottak a használati tárgyak gyűjtésé- re, ezek közül érdekesség- ként említjük meg a messze földön híres csengőket.

A leletek, dokumentumok, használati tárgyak gyűjtő- körlete Hajdúböszörmény és a szűkebb értelemben vett Hajdúság. A múzeum látó- gaatóinak száma évente 25–30 ezer között van. Egy tudományos gyűjté- ménynek természetesen min- dig csak egy töredéke látha- tó a kiállítóterekben. Így van ez Hajdúböszörményben is. Hozzá kell tennünk ehhez azt is, hogy a múzeum min- dig műhely is. Erdemes fi- gyelni a sokirányú kutató- munkára. Pár év óta végez- nek ásatásokat a téglagyár körzetében, ahol rábukkant- tak az Árpád-kori Böször- mény falu nyomaira, értékes leletekkel gazdagodott a munkák során a múzeum. A várostörténeti dokumentu- mok, okiratok a történeti adattár kialakítása minden- napi feladat. Nagy gondot fordítanak a városban élt és élő festőművészek alkotásai- nak megszerzésére. A mú- zeum évente meghatározott összeget költ vásárlásra. Szép számmal akadnak olya- s itt alakították ki az alföldi

festészetet reprezentáló kép- zőművészeti galériát. A ter- meket végigjárva meggyő- ződhetünk arról, milyen szép és értékes anyagot őriz a Hajdúböszörményi Múzeum. A régé- szeti teremben láthatjuk a IV. századból származó amphorát, a tedeji ásatások során előkerült római kori érméket, a hajdúvidi hon- foglaláskori sírból származó tárgyakat. Gazdag a hely- történeti gyűjtemény is, itt őrzik többek között a város nemzetőreinek 1848-as zász- laját, Hajdúböszörmény pe- csetnyomóját, a hajdú sza- badság dokumentumait. Nagy gondot fordítottak a használati tárgyak gyűjtésé- re, ezek közül érdekesség- ként említjük meg a messze földön híres csengőket.

A leletek, dokumentumok, használati tárgyak gyűjtő- körlete Hajdúböszörmény és a szűkebb értelemben vett Hajdúság. A múzeum látó- gaatóinak száma évente 25–30 ezer között van. Egy tudományos gyűjté- ménynek természetesen min- dig csak egy töredéke látha- tó a kiállítóterekben. Így van ez Hajdúböszörményben is. Hozzá kell tennünk ehhez azt is, hogy a múzeum min- dig műhely is. Erdemes fi- gyelni a sokirányú kutató- munkára. Pár év óta végez- nek ásatásokat a téglagyár körzetében, ahol rábukkant- tak az Árpád-kori Böször- mény falu nyomaira, értékes leletekkel gazdagodott a munkák során a múzeum. A várostörténeti dokumentu- mok, okiratok a történeti adattár kialakítása minden- napi feladat. Nagy gondot fordítanak a városban élt és élő festőművészek alkotásai- nak megszerzésére. A mú- zeum évente meghatározott összeget költ vásárlásra. Szép számmal akadnak olya- s itt alakították ki az alföldi

Hajdúsági Múzeumnak. Az intézmény kétévénként je- lenteti meg évkönyvét, má- sik kiadványa a Hajdúsági közlemények sorozat. Nyakas Miklós múzeumi igazgató elmondotta, hogy mindkettőt elküldik az ország vala- mennyi múzeumának, sőt a szocialista országokba is egyes kapitalista országokba is postáznak kiadványaik- ból. Ennek természetesen megvan a maga haszna. Bö- szörményben is gyakran ér- keznek értékes könyvek a különböző múzeumokból, in- tézményekből, sőt külföld- ről is. Ez a könyvsereakció tette különlegessé, értékessé az elmúlt években a tuda-ományos könyvtárat.

Nyakas Miklóstól megtud- tuk azt is, hogy gondoltak újabb állandó kiállítás ren- dezésére, azonban ennek időpontja bizonytalan. A műemlékület falai a föld- szinten megrepedtek, a sta- tikai problémák egyre súlyo- sabbak. Elvégezték a szűk- séges műszaki vizsgálatokat, remélhetőleg rövid időn be- lül elkészül a felújítási terv. Előfordulhat, hogy hosszabb ideig zárva lesz majd a mú- zeum a nagyközség előtt. Az épület rekonstrukciója után viszont megvalósíthat- ják majd elképzeléseiket.

Hajdú-Bihar megkehető- sen szegény műemlékekben, éppen ezért tartjuk nagyon lényegesnek, hogy szűkebb pátriánk múzeumaiban vi- szont megőrizk múltunk tör- ténelmi emlékeit. A Hajdú- sági Múzeumban tett látosa- tásunk is erről győzt meg. Reméljük, az épület újjá- építése rövidesen megkezdő- dik és rövid idő alatt be is fejeződik, s egyre több látó- gaatója lesz az újonnan ren- dezett kiállításoknak.

Filep Tibor

Nagyzenekari hangverseny a Nagytemplomban

Április 18-án este ismét jelentős zenei esemény szí- nyelme volt a Nagytemplom: a debreceni MÁV Filharmonikus Zenekar nagyszámú hallgatóserege előtt Respighi Róma kútjai című szimfo- nikus költeményét, Guilmant d-moll orgonaversenyét és Fauré Requiemjét játszot- ta. A szolista Kovács Endre (orgona), illetve Andor Éva és Kovács Pál (ének) volt, közreműködött a debreceni Maróthi kórus.

Ha valakinek a korábbi tapasztalatok alapján kéte- lve voltak, vajon egyáltal- án lehet-e a Nagytemplom hangterében egy nagyze- nesi darabot maradéktalanul érthető, plasztikus előadá- sban megszólaltatni, az ezen az estén egyértelmű választ kapott. Mindegy, hogy egy szál hegedű szól, vagy a ze- nekari tutti: a lényeg a pon- tos ritmizálás és a tiszta in- tonáció, vagyis ugyanaz, mint bárhol másutt, és zene- karunk igen magabiztosan tett eleget ezeknek a köve- telményeknek. Önálló mű- sorszámmal, a Respighi-da- rabbal szépen demonstrálta azt az igazságot, hogy imp-

resszionisztikus hangzaskép és pontos játék nem kizár- ható, hanem feltételezi egy- más. Szabó László egyszerű, de a megfelelő pillanatok- ban nagyon intenzív mozdul- latokkal vezette az együttest.

A Nagytemplom Albert Péter tervezte és építette új orgonája most szólalt meg először a közönség előtt nagyzenekari kísérettel. Guilmant mély gondolatok- ban nem, de látványos effek- tusokban annál gazdagabb orgonaversenye jó alkalmat adott a hangszer bemutatá- sára, és egy biztos: ma már végre Debrecennek is van olyan orgonája, amely mind a dinamika, mind a hang- színlehetőségek terén képes arra, hogy a romantikus ze- nekarral koncertáljon (ne firtassuk, hogy eddig miért nem volt). Más kérdés, hogy a mostani produkció bőven hagyott kívánnivalót maga után: különösen az utolsó tétel reménytelenül labilis ritmikáját kell a szolista szeméretre vetnünk.

A hangverseny csúcspont- ja Fauré Requiemje kellett volna, hogy legyen. Ebben a

darabban azonban, amely- ből mértéktartó, sőt mond- hatni szellemes megformá- lás ellenére is a legforróbb romantika hangja üt meg a hallgatót, a kórus a főze- replő, és a Maróthi kórus ezúttal messze képességei alatt szerepelt. A partitúra, amely tele van kétszeres és háromszoros pianissimo, dolce, dolcissimo utasítások- kal, most jóformán végig semleges mezzoforte tálalás- ban került a hallgatókhoz. A mű kvalitásai főleg abban a két tételben voltak érzé- kelhetők, amelyekben a szó- listáké a vezető szerep (Pie Jesu és Libera me).

A külső körülményekről egy szót: értelmetlennek tartjuk azt a megkötést, hogy „a hangverseny szí- nyelvére tekintettel” a közön- ségnek „tartózkodnia kell a tetszésnyilvánítástól”. Mert az aligha vitás, hogy egy hang- versenyt a jelenlévők el- sősorban a közös tetszés- (vagy nemtetszés-) nyilvání- tásból közönség.

Karaszon Dezső

A hajdúszóvati honismereti nap elé

Korábban Hajdúszóvát két dologról volt híres. A szó- vati cserepet Debrecenben is használták és Északkelet- Tiszántúl nagy részén is is- merték. Hasonlóan nagy hírre tett szert a százéves- nél idősebb parasztkórusa is, ami Szathmár Károly ve- zetésével méltóvá vált arra, hogy Kodály Zoltán is meg- látogassa és elismeréssel szóljon róla.

Az utóbbi időben három újabb híressége is támadt a községnek. Az egyik ugyan nem új. Itt található messze vidék legnagyobb és viszony- lag épen megmaradt középkori templomerdője. A temp- lomerődöt a múlt évben kezdték meg feltárni. (Dr. Módy György vezetésével) és felújítani (Országos Műem- léki Felügyelőség, megyei, községi szervek, Gellér Fe- renc építésmérnök). A má- sik híresség a jól gazdálko- dó, sokoldalú termelőmunk- kát végző termelőszövetke- zet, amely Mocsári Sándor elnök vezetésével igen szép eredményeket ért el és ér el. A harmadik híresség se egé- zen új keletű. A közelmúlt- ban a Magyar Nemzetben egész oldalas, rendkívül el- ismerő cikket olvashattunk a Diószegi Lajos (nyugdíjas is- kolai igazgató) vezette, ketta- gozotú; ifjúsági és felnőtt, honismereti szakköréről, a szakkör tevékenységéről. Fő- leg ehhez az utóbbi „neve- zetességhez” kapcsolódva, de tekintettel az egyéb téren el- ért szép eredményekre is, a megyei Honismereti és Hely- történeti Bizottság úgy ha- tározott, hogy több más mozgalom, szervezet bevo- násával Hajdúszóvától komplex honismereti napot.

tapasztalatcsere, előadói konferenciát rendez. Ennek a komplex honis- mereti napnak a lebonyolí- tására kerül most sor. Április 23-án, szombaton. A honismereti nap rendezésében részt vesz a megyei Munkáérténelmi Bizottság, a Műemlékvédelmi Bizott- ság, a TIT megyei szerveze- tének néprajzi szakosztálya, a Hajdúszóvati Hazafias Népfront Bizottság, a helyi tanács, a termelőszövetkezet, a község kulturális intézmé- nyei (iskola, kultúrotthon, könyvtár). Országos szervek is érdeklődnek a rendezvény iránt. Az Országos Műem- lékfelügyelőség, az Országos Honismereti Bizottság, a Honismeret című folyóirat szerkesztősége, a TIT Orszá- gos Néprajzi Választmánya képviselteti magát.

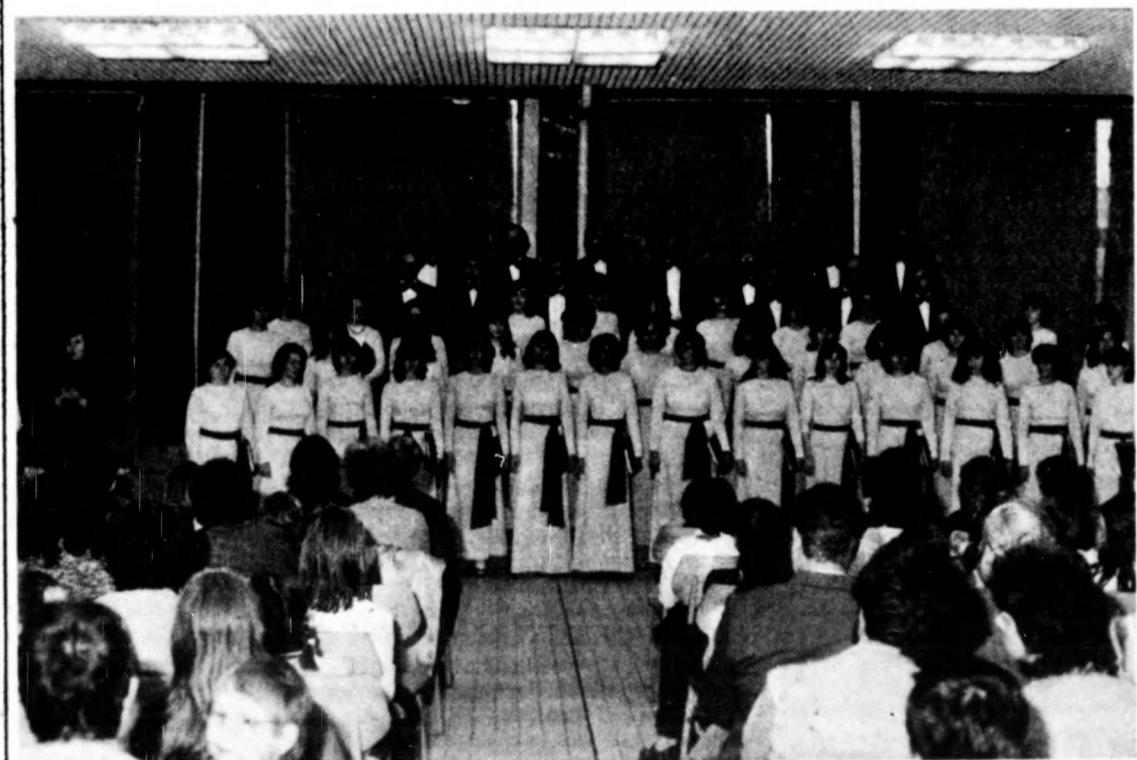
Az egész rendezvénynek van olyan tendenciája is, hogy idegenforgalmilag is felhívjuk a figyelmet erre a Debrecentől 20. Hajdúszo- boszlótól 10 kilométerre levő, csinos, rendezett, minden szükséges intézménnyel el- látott községre. Kapcsoljuk be a nálunk most induló úgynevezett falusi üdülés forgalmába, körébe. Külön- ben az egész napos rendez- vényt a széleskörűen érte- lmezett honismereti tevé- kenység módszertani ta- pasztalatcserejének is szán- juk. Ezért is hívtuk meg rá a Békés megyei testvérintéz- ményeket, szervezeteket. A rendkívül gazdag program sok ismeretet, széles körű tájékoztatást, sok tapasza- latot ígér, lendületet adhat a honismereti mozgalom szá- mára.

Dankó Imre

Ismeretlen Kossuth-levél

A napokban új szerze- ményrel, eddig ismeretlen, eredeti Kossuth-levéllel gaz- dagodott a Magyar Országos Levéltár. Kossuth Lajos 1868. január 22-én, Turinban kelt levelét az Angliában élő Lucy Zollmann asszony ajándékozta a levéltárnak. A kétdoldalas — sajtó kezűleg írott — levél címzetje Kár- man Bertalan, az ajándékozó nagypapja.

A jelentős forrásértékű irat Kossuth életével, ma- gatartásával kapcsolatban két fontos mozzanatra világ- git rá. A levélből kiderül, hogy a fiatal budapesti ügy- véd — Kármán Bertalan — Kossuth életéről szeretett volna írni, s ehhez kérte annak hozzájárulását. (MTI)

Hangverseny az Újkertben

Kodály Zoltánra emlékez- tek a közelmúltban az Új- kerti Általános Művelődési Központban rendezett inté- zeti hangversenyen. A zene- szerző munkásságát áttekin- tő műsorban megszólaltak Kodály népdalfeldolgozásai szólóénekeseik és az intézet népzenei együttese előadásá- ban. Biciniumait énekkettő- sők, kamarakórus, furulya- dúó és az intézet kisdobos- kórusa mutatta be. Gyer- mekkari műveit az intézet út- törőköre, a vegyeskari műveket pedig a Debreceni Városi Munkáskórus adta elő.

A képen: a Debreceni Vá- rosi Munkáskórus.

HOPP FERENC

a Kelet-ázsiai Művészeti Múzeum alapítója

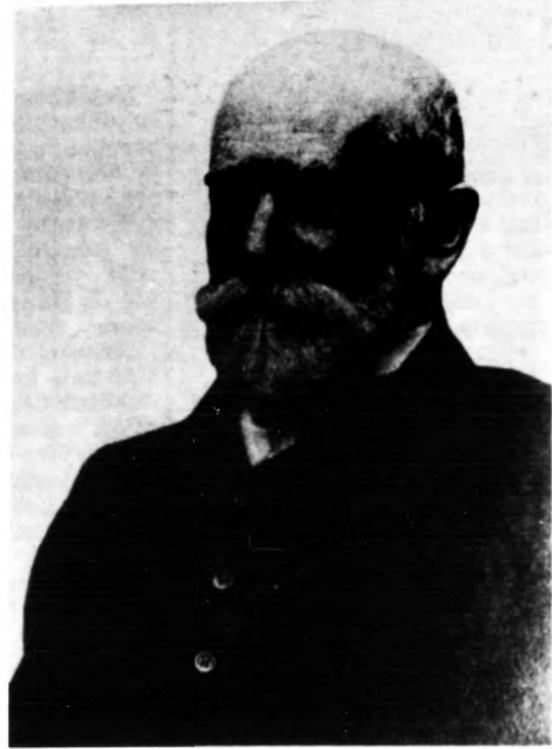
Hopp Ferenc, a róla elnevezett keleti művészeti múzeum alapítója 1833. április 28-án — százötven éve — született a morvaországi (csehszlovákiai) Fulnekben, ahol atyja sekrestyés volt. Az elemi iskola és a gimnázium néhány osztályát szülővárosában végezte, s tizenhárom éves korában, 1845-ben Pestre került, Calderoni István optikus üzletébe. A szokásos tanulóévek után itt lett segéd 1851-ben, s néhány év kivételével e cégnél élte az egész életét, előbb mint alkalmazott, később mint üzletlár, és végül mint tulajdonos.

Hopp Ferenc tanulóévei alatt a pesti kereskedelmi iskolát látogatta, majd vándorútra kelt, és 1853-tól 1855-ig Bécsben dolgozott. Személyére azonban legnagyobb hatással azon útja birt amikor 1857-től 1861-ig New Yorkban az amerikai üzleti élettel ismerkedhetett meg. A fiatal optikus segéd, Hopp Ferenc, ott volt azok között, akik 1857-ben New Yorkban végignézhették a

emlékeit, de ő elsősorban az iparüzés és a kereskedelem embere volt, New York-i ségédévei alatt annyit megtakarított, hogy hazatérve Calderonitól először az üzlet felé, majd négy évvel később az egészséget átvette. Kint üzemeltető volt, s nem véletlen, hogy a nagy magyar Ázsia-kutató, Stein Aurél is tőle vásárolta meg az indiai expedíciójához szükséges fényképezőgépeket és mérési műszereket. Hopp Ferenc felismerte az iskolai szemléltetés fontosságát, ezért taneszközöket szállított a közoktatási intézményeknek. Ezzel az volt a célja, hogy a hazai ipart fejlessze, s az ország pénze ne kerüljön külföldre.

Kertjét és a házat — ahol ma a róla elnevezett múzeum áll — nagyon szerette. Ez a valaha híres pesti keleti kert a jávai világhírű holland botanikus kert, a Buytensorg (Gondúzó) mintájára épült ki. A múzeum kertjében még ma is ott állnak a Kinából, Japánból és Indiából hazaküldött szob-

Hopp Ferenc portréja

gatója) találóan írta, hogy Hopp Ferencben a világrás, -utazás ébresztette fel a műgyűjtőt. A földközi-tengeri országok meglátogatása után újra Amerika következik, majd bejárja az észak-európai államokat és csak 1882-ben indul első világ körüli útjára. Ekkor látta először Indiát, Jávát, Kínát és Japánt. Darjeelingben felkereste Kőrösi Csoma Sándor sírját. Ötször kelt világ körüli útra (1882, 1893, 1903, 1908, 1913), de közben 1899-ben afrikai útján a Kongó folyón a zuhatagokig felhajózott.

Utazásai közben eleinte barátainak szánt emléktárgyakat vásárolt, de gyűjtőszennvedélye nem tett különbséget a természet és az emberi kéz alkotta tárgyak között, mivel nagyon kedvelte az ásványokat, a drágaköveket, a finom gépeket és műszereket, egyéb ritkaságokat. Végül gyűjteményében még is a művészeti alkotások kerültek többségbe. Kétféle érdeklődéssel és nagy szerencsével vásárolt, de ezt elősegítette iparos és kereskedő munkássága is, mert a japán tárgyak közül legszívesebben a lakkművészeti alkotásokat szerezte be, s a kínai művészet köréből nagyon vonzóztak a féldrágakövek. Eletraajzírója, Felvinczi Takács Zoltán helyesen mutatott rá, hogy Hopp Ferenc nem volt művészettörténész, nem végzett ilyesfajta tanulmányokat, nem rendelkezett korlátlan anyagi lehetőségekkel, de kifinomult ízlésű volt és egyre igényesebben vásárolt pesti gyűjteménye részére. A Sugár úti

világja valóságos múzeum lett. A múlt század utolsó éveiben megvásárolta Xantus János hagyatékának egy részét, s voltak megbízottai, akik a budapesti műtárgy-kereskedésekben felmerült keleti tárgyakról azonnal értesítették, és ezek rendszerint a Hopp-villába kerültek.

Az első világháború kitörése előtt, 1913-ban érkezett haza utolsó, ötödik világjáró útjáról; 81 éves, testi és szellemi ereje, kedélyállapota kitűnő volt. Hopp Ferencet mégis már korábban is foglalkoztatta gyűjteményének sorsa. Utolsó végrendeletében, 1919-ben az egész keleti műtárgygyűjteményét és az Andrássy út 103. alatt levő villáját és keleti kertjét a magyar államra hagyta. Ez önálló ázsiai múzeum létesítését jelentette, mivel Hopp Ferenc végrendeletében azt is kikötötte, hogy az állam tulajdonában levő egyéb keleti művészeti gyűjtemények is a Hopp Múzeumba kerüljenek, s jöjjön létre egy egységes és impozáns keleti művészeti múzeum. Az ajándékozási okirat a Tanácsköztársaság idején keletkezett, s különös szerencse, hogy ezt az ellenforradalmi rendszer nem semmisítette meg. Ma már 64 éve áll fenn a múzeum, műtárgyainak a száma meghaladja a húszezret, és kitűnő keleti művészeti könyvtárral rendelkezik. Hopp Ferenc 1919. szeptember 9-én halt meg. A Kerepesi úti temetőben temették el a főváros által adományozott díszsírba.

Dr. Gombos Károly

Szibériai bronzveret I. e. VI—III. század (Hopp Múzeum)

felkelő nap országa követségi felvonulását. Ez volt az első japán követség az USA-ban. A követség egyik tagjától japán ezüstpénzt kapott ajándékba, amit Hopp Ferenc egy távcsővel vizsgálta. Lehetősége, hogy ekkor ébredt fel benne az érdeklődés a távol-keleti ország iránt. Amerikai főnöke, Benoit Khan nagyon megszerette, és meg akarta nyerni üzlettársának, ez azonban nem sikerült, mert Hopp Ferenc visszatért Magyarországra a Calderoni céghez.

Ma már nehéz nyomon követni, hogyan lett a Morvaországból Pestre kerülő fiatal Hopp Ferencből lelkes pesti polgár és magyar hazafi. Az 1848—1849-es szabadságharc lázas forradalmi napjai őt is tűzbe hozták, később is tisztelte ennek

rokat, szentélyek, továbbá a kínai pavilon kapuja.

Hopp Ferenc hozzájárult a magyar fotóművészet fellendítéséhez is, nagy örömmel fogadta a gépekhez kitűnően értett. A legjobb és legmodernebb márkájú fényképezőgépek jól menő üzletében mind megvásárolhatók voltak. Sajnos gazdák fotóarchívumát nem a keleti múzeum örökölte, és valószínűleg elkallódott. A Vörösmarty téren 1910-ben felépült Haas-palotába átköltözött üzlete ajtárára az újságok hírei nyomán Hopp Ferenc mindig kifüggesztette a híres személyek tartálékban őrzött, vagy gyorsan beszerzett képeit. Ezt a képhíradást a Belvárosban székelő közönség szívesen megtekintette.

Felvinczi Takács Zoltán (a keleti múzeum első igaz-

Jávai démonfigura (vulkanikus kő XI—XII. sz., Hopp Múzeum)

ILLÉS JENŐ :

Fiúk a rács mögött

Aranylós illatozott akkor 1951-ben a Nagybaldogasszony úton, a Gelérthegy felől játékos friss szelek settenkedtek a házak közt, végig a Himfy lépcsőn, kanyarogva s megtorpantak a Körtéren. Szétoszlott az illat, a villamosok, újságosbódók, kávémerések, olcsó vendéglők mozdultak, szívták magukba, és szétsugározták az ósz üzenetét.

Réggel volt, tiszta, varázsos, áttetsző. A tér, a lépcsősor, az utca semmit sem titkolva mutatta arcát, a tárgyakat, a kopott házfalakat, a finom sűrű fények mintha szépítő varázslattal próbálnák megaranyozni. A kies budai városképben kiemeltek mindazt, ami szép, s amire figyelni érdemes.

Három diák, három ifjú egyetemista fiatalabban lépdelt ráérősen a Möricz körtér felé. A Körtéren rádöbbenek: késésben vannak. Nosza egy lendület a megálló, elértek még a 49-es járatot. A járdaszegélyen féllábbal a lépcsőn, félkézzel a kapaszkodót fogva épp az indító fűtőjelet készült megszólaltatni kalauz. Azahogy nem is kalauz volt, hanem valami csend. Legalábbis annak képzelte a három jó barát.

— Te, öregem — szólalt meg az egyik, a latin szakos, enyhén palócos hangszíjjal —, ez a kalauznó lehetett a modellje annak a fűtős lánynak, akit a nemzeti nagy kiállításon láttunk...

— Ugyan, képzelődsz... Különbösen is az barna hajú volt, nem is egyenruhában, talpig öntudatba volt öltöztetve...

Igy társalogtak végig a megállók során, egészen a Múzeum körülig. Az Astoriánál leszálltak. Azahogy csak ketten, mert Pusztai Feri, a hajdani kaposvári diák otfelejtődött. Csak ült a padon, és azt érezte, vége a világnak. Mintha csak láz tört volna rá, melege lett, és bűnülten nézett maga elé. Nézett jobbra, balra, de leginkább a fűtőjelekre és a csinos szöke kalauzra. Mindig megriadt, ha szétropantotta a csöndet, monoton zivilyalt a hosszú fűtőjelet. Feledte az óráit, a 6-os tanterem levegőjét, nem tudott már másra gondolni: kivárja a pillanatot, amikor ennek a csodának a fénykörébe beléphet. Már nem is számolta, hányadszor fordult a villamos Buda és Pest között, ő még mindig újra és újra felszállt a meginduló járatra, hogy őt is láthassa a fűtős kalauznót.

A világ végezetéig tartott volna ez a villamosozás, ha nem szól bele a munkarend; a műszak fele véget ért. A kocsisor megpihent, a kalauznó is leszállt a budai végállomáson. Pusztai Feri csak erre a pillanatra várt. A lány is megérezte, hogy kelepébe került, és bátorító mosollyal invitálta az épület előtti várakozó padocskára. Pusztai Feri összeszedte minden lelkierejét, arra gondolt, most kell kitalálnia valami szellemeset, hiszen egy ötleten elődölhet a sorsa. S ekkor eszébe jutott a kiállítás képe, s máris odalépett a pad elé és bemutatkozott.

G. Nagy Ilián versei:

VÖRÖSMARTY MIHÁLY IDÉZÉSE

Dobogtat őrző ragyogás
Szívemből feltörő strófa
Uram csak én zengem Szózatát
Bortól emléktől tébolyulva

Holdkörös sürgést idomít
Torzított hang
Rühös ajkak lehelete
Félek hogy elvész
A vérrel fölbukó szavak hitele

Annyi az imitált angyal
a fülekbe semmit zümmögő
Úgy tűnik nem kell
A ránk hagyott Bánat
Izgatás hangszere a Gyászhegedő

Felejtés szegényét
Csak látnám arcukon Uram
Jöhete föloldozás
Hogy tartani érdemes magam
Hogy érdemes egyedül remélni

AZ ÖRÖKÖLT POHÁR

Hajnóczy Péter emlékének

Mi még maradunk
de ránk hagyott poharad
újra töltjük mert életünk
nem gyönyörűbb a Te
haláloednél

Miért is sírnánk utánad
hisz mi sem kerüljük el
a korai hullaházat

Fölmutattad a VEGÜNK
a szívünk elleni hadviselés
mérge önként bevehető
hogy pusztulásunk
nem is gyilkosság
bár ismertük a bűnösöket

És ringyó lesz a döbbenet
se dadogó gyászvers
se föllázadt sirató-ének

De volt a kocsmavégvárból
annyi kard-hites villanás
hogy tükrén megtörök majd
e mostani mai bizonyosság
és minden torz erő

Hát nem baj
ha ma még
pillanatszerű bizonyíték
az örökölt kiürült Pohár
ujjlenyomatunk rejtelmével

VÁGY AZ ÉLETRE

Nem akart itt
zuhanni senki
förtelmes gesztussal
a semmibe veszni
de suhogni
gyönyörű félelmesen

de gyönyörű félelmesen
suhogni

Tépetten is föl
nem jóslatra hívó
mirelit-hullának lenni
nem volt itt soha
puhány az élet
hogy fűtős rekviem
lenne a sláger

hogy sláger lenne
a fűtős rekviem

Ha csigolya-pelyhek
hullnak a téiben
a Küldetés Útját
félúton lezárták
de nem a gyöngök
lábnyma a csillag

a csillag nem
a gyöngök lábnyma

Nem akart itt
zuhanni senki
förtelmes gesztussal
a semmibe veszni
de suhogni
gyönyörű félelmesen

de gyönyörű félelmesen
suhogni

— Ne gondolja, hogy megháborodtam, de szemináriumi dolgozatot írok közpönművészetből, s a témám éppen Ön, a fűtős kalauznó. Tudja, az élet és a művészet, a valóság és a költészet egységét akarom...

— Ne is folytassa — mondta a lány —, gondolhattam volna, hogy valami holdkörös diákkal hozott össze a menend.

Innen már el lehetett indulni. Pusztai Feri egyre jobban belelendült, mesélt, mesélt, eleinte azt hitte, valami képtelen történetekkel elkápráztatja a lányt, de hamarosan rádöbent, ez a kalauznó nemcsak szép, de szellemes is, mert akárhogy erőlködött, a lány egy elegáns mozdulattal megficskázta mondókáit, és a szerep, amelyet játszott, egyre jobban elnehezedett. De nem tágitott, mert érezte, ez a játék nem untatja, inkább szórakoztatja a lányt. Közös kalanddá vált számukra ez a diskurzus. A lány egyre felszabdaltabban figyelte a fiú erőlködését, búvészkedését, játékát a szavakkal, ötleteinek áradását, míg végül boldogan felsóhajtott.

— Istenem, nyolc hónapja nem beszéltem ennyit. Pedig a beszédet, a mosolyt, ha nem gyakoroljuk, el is lehet felejteni.

Ekkor kilépett a főnök az irodából, indulni kellett újra. Katalin, mert ekkor már bemutatkozott, kedélyesen kezelt nyújtott: — Igen, Kati vagyok, de jobban szeretem, ha Katalinnak szólítanak.

Pusztai Feri boldogan izlelgette a nevet, de hallgatott, mert félt, hogy gondolatai kiülnek az arcára és elárulják. A reménykedés és elszántság mondhatta vele:

— De mégis mikor láthatom újra?

— Mindennap a 49-esen járok...

— De én még ma látni szeretném.

ÉRTS

Marad

Előző írásunk fosztóképzés háttérbe szorult is, amikor a fog egyszerűbb és Van viszont zós hivatalan és radéktalan(ul) szó. A rádióban ES-től a Szabad szépirodalomban szemet szúr.

„Nincs marad partok között” tónk. Magam teljes az egyetemes. A tartalékos alighanem jobb kihasználásunk. Magam maradékos maradási élelmiszerek a jó, a megbízható hogy vagyunk lan, pedig lehet is.

A katona békön fel a haza a becstelenséget let hivatás ideológus a gyakorlatban és egészen, mű (kabarétréteget tetszésünk véje. Nekem maradáktalanul megjelent könyvéktalanul meg mások írónk; bjektív, mégis

VARSÁNYI P.

Mikor végez? — ri, és bocsanat. Tudja, meg ma dolgozatot. S ha

— No nem ba itt ma délután

Pusztai hazar látták, valami kezdte számolni tőt forintjait, kezett, sőt Bog matematikust, s is felkereste, a kunyerált tőle. A vagyonnal elind ra.

Megpillantotta pett frissen, úde fiú csak állt, és ápol, szép, von kéveken könnyen meglíbbent a szta lépteit. Feri nem jött ki a város belseje felek a bezárt S portáljára, még nézett rájuk a kisegítette Pusztai. Mesélt Füle történet-óráról képek, szinek t mintha élete re hogy kérte ő a hát erről most lányt érdekelte jobban belellet Csatangoltak, c járták a várost alig vette észre, bandukoltak. A kan álltak.

Feri két páh kérdezték, mit lehetett, hogy j

Elkezdődött a tervjelentésekrő

ÉRTSÜNK SZÓT!

Maradéktalan

Előző írásunkban arról szöveztünk, hogy a fosztóképzés formákkal való tagadás kezd hátrébe szorulni. Nemmel tagadunk akkor is, amikor a fosztóképzés változat találobb, egyszerűbb és magyarosabb is.

Van viszont nyelvünknek egy fosztóképzés hivatalos és erőszakos vendége: a maradéktalan(ul) melléknév, illetve határozószó. A rádióban, a tévében, a sajtóban (az ES-től a Szabad Földig), a tudományos és a szépirodalomban állandóan hallat magáról, szemet szúr.

„Nincs maradéktalan egyetértés az uniópartok között” — jelentette bonni tudósítónk. Magam inkább azt mondanám: nem teljes az egyetértés, nincs tökéletes egyetértés. A tartalékok maradéktalan kihasználása alighanem túlzó követelés. A lehető legjobb kihasználással is elégedettek lehetnénk. A mezőgazdaság első feladata a lakosság maradéktalan ellátása a mindennapi élelmiszerekkel. Nekem jobban tetszenék a jó, a megbízható, a folyamatos ellátás. S hogy vagyunk a sikerrel? Az is maradéktalan, pedig lehetne nagy, átütő, teljes, elsőprős.

A katonai békében maradéktalanul készüljön fel a haza fegyveres védelmére! Inkább a becstelenség, derekas, megbízható előkészület híve lennék. A Fehér Ház a maga konzervatív ideológiáját maradéktalanul ülteti át a gyakorlatba. Úgy is mondhatnánk: teljes egészében, szörőstül-bőrostül. A pályamű (kabarett) maradéktalanul megnyerte tetszésünket — közölte a műsor szövege. Nekem is tetszett, ha nem is éppen maradéktalanul. Egy ismert író régebben megjelent könyve lírai szépségével maradéktalanul meggyőzőnek hat ma is. Egy másik írónk: bár a kép, amit rajzol, szubjektív, mégis maradéktalanul tudja érte a

felelősséget vállalni. Ha nem felejtettük volna el, van teljes, tökéletes meggyőzés is, és a felelősséget is lehet vállalni akár 100 százalékig. Ez is van annyi, mint a maradéktalanul. A biztosító maradéktalanul elintézte mindent — ezt meg a postás kétszer csemet c. kisregényben olvastam. Ugyan mely angol szó válhatott a fordító ajkán maradéktalanul?

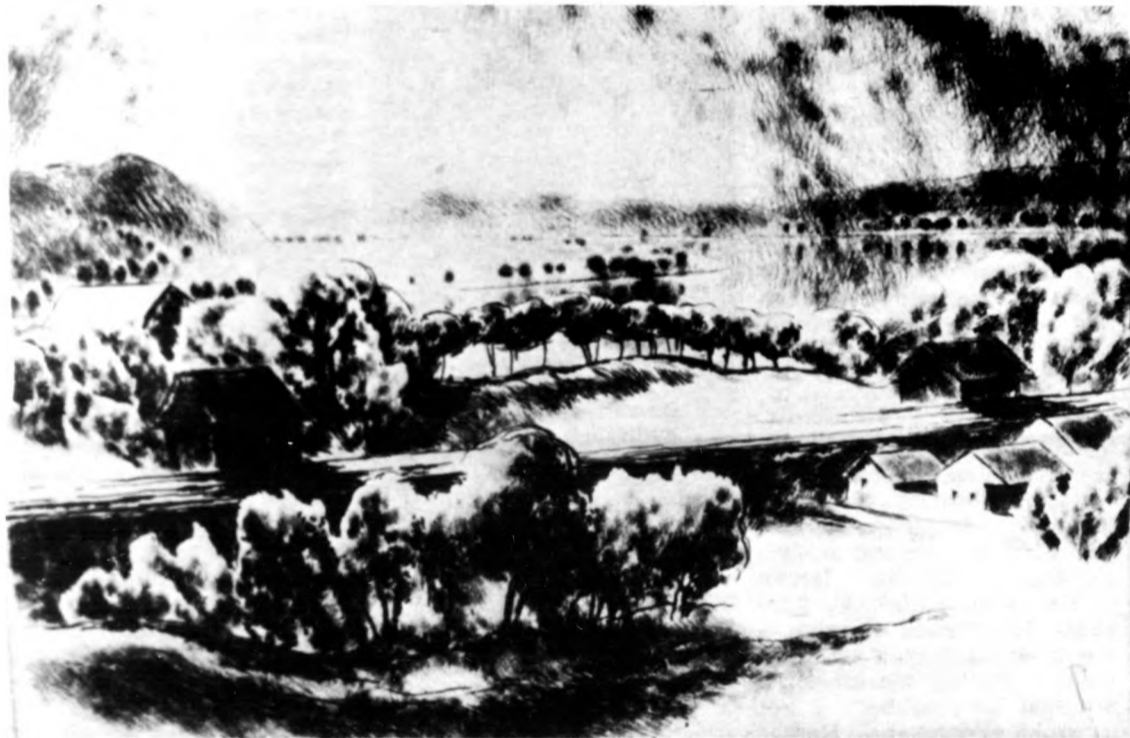
A mai nyilatkozó stílusnak előre gyártott elemei az efféle szentenciák: a kísérlet maradéktalanul sikerült; a tervet maradéktalanul végrehajtottuk; a feladatokat maradéktalanul megoldottuk; számításainkat nem sikerült maradéktalanul valóra váltani. Néha egy kis líra is vegyül a köznap prózába: Nem vagyok maradéktalanul boldog — nyilatkozta kitűnő versenyzőnk. Második lett a nemzetközi porondon, a maradéktalanul boldogságot pedig az első hely, az aranyérem jelenti.

A „maradéktalan” Oszkár-díjat annak adnám, akire „maradéktalanul sütött a nap.” Értsd: reggeltől estig, napfeljöttől naplementig.

Tévedés ne essék, van ilyen szavunk: maradéktalan! Akinek nincs (enek) gyermeke(i), az maradéktalan. A Dóczy József ut nyárfaút is maradéktalanul kiirtották, mind egy szálig. A háborúnak is maradéktalanul véget kell vetni.

Halász Gyula a maradéktalan(ul) használatát szemérmetlen germanizmusnak nevezi, ugyanis a németből csempésztek nyelvünkbe a restlos fordításaként. De nem ezért van vele bajunk, hanem azért, mert a fogalmat pontosan, változatosan és árnyaltan jelölő szavak egész során szorítja ki beszédünk, olykor még az igényes írásokból is.

E. Kiss Sándor

VARSÁNYI PÁL: ESTEFELÉ A DUNÁNÁL

Mikor végez? — türelmetlenkedett Feri, és bocsánatkérően hozzátette: — Tudja, még ma éjjel meg kell írnom a dolgozatot. S ha nem segít.

— No nem baj, segíték. Várjon meg itt ma délután négykor.

Pusztai hazarohant. A szobátársai látták, valami felkavarhatta, mert elkezdte számolni gondosan összegyűjtött forintjait, öltözni kezdett, szépitkezett, sőt Bogdánt, a híres spórolós matematikust, a jónévi házi úszorást is felkereste, az igazán pénz követelt, kunyerált tőle. Az összekuporgatott kis vagyonnal elindult hát a végállomásra.

Megpillantotta Katalint, ahogy kilépett frissen, údán a remiz kapuján. A fiú csak állt, és döbbenet nézte. Egy ápolit, szép, vonzó fiatal nő lépdelt a köveken könnyű nyári ruhában. Haja meglibbent a szélben, ahogy szaporázta lépteit. Feri szóló próbált, de hang nem jött ki a torkán. Elindultak hát a város belseje felé, egy pillantást vetettek a bezárt Sangháj-bár üres, kopott portáljára, még néhány lépés, és lenézett rájuk a kollégium. Ez valahogy kisegítette Pusztai Ferit, és szóra bírta. Mesélt Fülel tanár úr művészet-történet-óráiról, ahol az öreg bölcs a képek, színek titkait úgy bontotta ki, mintha élete rejtelmeit tárta fel. De hát erre ő a Füttyös elemzését, de hát erre ő most hallgatni kellett. A lányt érdekelte a téma, s Feri egyre jobban belelendült az elbeszélésbe. Csatangoltak, csapongva diskuráltak, járták a várost, élvezték a társalgást, alig vették észre, s már a Rákóczi úton bandukoltak. Az Uránia mozi előtt sokan álltak.

Feri két páholyjegyet vett. Meg se kérdezték, mit játszik a mozi, sejtene lehetett, hogy jól film megy.

Elkezdődött a híradó, beszámoló a tervjelentésekről, sztihanovista hőstet-

tekről, nótázó, hejehujázó parasztok a cséplőgép mellől felvirágozott koszikon vitték a gabonát a begyűjtőhelyre. Aztán a futballszínpadon néhány kocka következett, máris elkezdődött a nagyfilm. A rendező neve bizalmat keltett. Vittorio de Sica. Fiúk a rács mögött — hirdette a fém. S máris elkezdődött a történet. A fiatalokúak börtönében játszó komor, szürke, fájdalmas hangulatok kezdtek eltörölni arcukról egy sugaras őszi nap színeit. Feri érdeklődéssel nézte a játékot, csak Katalin lett egyre nyugtalanabb, izgatottabb. S egy pillanatban, amikor a börtönörök elkezdtek verni a filmbe- li fiatalokat, először csak hangtalanul, aztán egyre fájdalmasabban, egyre ijesztőbben zokogni kezdett. Olyan erővel tört fel belőle a zokogás, hogy szinte pánik tört ki a nézőtérben. Pusztai Feri ámuldozott, s megdöbben. Kirohantak az előtérbe, s széket kerített, és leültette a reszkedő, szinte félájt lányt.

Lassan, sokára tért csak magához, fél óra is eltelt, mire kiléptek a levegőre. Katalin szembefordult a fiúval. A fiú megrémült, mert a lány minden átmenet nélkül tegezni kezdte.

— Hallgass meg, és aztán váljunk el örökre... Ez a film kellett ahhoz, hogy elmondhassam... Az a pofon engem sebzett meg. Én kaptam, én, én. Mert tudtad meg, nem lány vagyok, asszony. Magányos asszony. Egy nyomorult, elhagyott fiatalasszony. A férjem Pálffy tábornok szárnysegéde volt. Őrnagy. Amikor a tábornokot letartóztatták, őt is elvitték. En is egyetemista voltam. Most már csak kalauz. Mindennap figyelek benneteket, hiszen én is a Múzeum körútra jártam, csak én a természettudományi kar hallgatója voltam. Iszonyú. Mindennap ott megyek el az épület előtt, s nem tudok arra nézni. Láttam az első pillanatban,

hogy filozof vagy. Megvallom, jölesett még a hencseregésed is hallgatni. Nyolc hónapja nem tudok senkivel sem beszélni, nem merek megszólalni. Azt hittem, te leszel az, aki ezt a belső csöndet feltöri bennem. Ez sem sikerült. Még a véletlen is ellenem esküszik... Ne próbálj vigasztalni, ne szólalj meg, még csak közd se legyen a sorsomhoz... Az én férjem az első hadosztály tisztje volt 1945-ben. Amikor Pápan átmentek Ausztria felé, a Vörös Hadsereg oldalán, akkor ismer- tem meg. Kislány voltam még, gimnazista. Visszajött értem. Tudom, most is így lesz...

Ahogy ezt kimondta, egy lélegzetre, láthatóan megkönnyebbült. Csak könnyei folytak hangtalanul. A légzésén látszott, hogy ez már a belső felzabálás. A lélek nyeresége...

Pusztai Feri ballagott szótlánul, megrendülten mellette. Csak nagy sokára mert néhány kérdést megkockáztatni. Nem Katalin, önmagát kellett legyőznie, hogy szólni merjen. Tétován és borzongva, a hűvösödő éjszakától és a rátörő kérdésektől.

— Gyalog mentek haza Budá felé. Hazáig kísérte Katalint, a fiatalasszonyt. Elbúcsúztak. Tekintetük találkozott, s aztán a varázslat véget ért.

Ahogy a Nagyboldogasszony útra ért, a hold vezette lépteit. Csend volt, egy lélek sem járt az utcán. Úgy érezte, egyedül ő vigyáz most erre a váro- sra, a világra. Valami furcsa felelősség- mór rohant rá. Nagy belső fogad- kozással nézett le a térre a kollégium lépcsőjéről és figyelt. Önmagára. Nem akaródzott hazamenni, belépné az épü- letbe. Mintha hívta volna vissza a vá- ros, azt képzelte, valamit ezen az éj- szakán a hosszú úton elveszített. Nem tudta akkor, mit... Csak jóval később sejtette meg: a gyanútlan, felhő- len ifjúságát...

JEGYZET

Zene és matematika

Zene és mindenség közös kulcsa a szám — mondta Szabolcsi Bence. Olyan magvas megállapítás, melyet nem árt egy kicsit mélyebben átgondolni, s melyből később talán mesz- szebbre mutató következte- tések is levonhatók.

Először — az ókori görög tudatosságra jellemző mó- don — a neves matematikus és csillagász, Pythagorasz fedezte fel: valami összefü- gés van nagyság, méret, hosszúság és hangmagasság között. A történet úgy mondja, Pythagorasz egy kovácsműhely üllőinek ko- mögését figyelve döbönt rá: minél nagyobb az üllő, an- nál mélyebb hangot ad. A megsejtés volt a lényeges, mely elindította őt azon a kísérletező úton, melynek során különböző hosszúsá- gú és vastagságú hurokat kifeszítve megállapította: a zenei hangközök törtszámok- kal fejezhetőek ki. Mégpedig úgy, hogy minél konzonán- sabb, tehát az emberi fül- nek minél tisztább hangzású egy hangköz, annál kisebb számokból írható fel a tört, tehát annál pontosabban aránylanak, hasonlítanak az üllők egymásra. Talán ez volt az első általunk ismert konkrét lépés a zene és a számviszonyok rejtett, belső kapcsolatainak felderítésé- ben.

Azután, ha térben és idő- ben ugrunk egyet, a kö- vetkező tanulságos történel- mi pillanatot érhetjük tet- ten. A középkori kolostorok egyikében a szerzetes-muzsi- kus rájön arra, hogy két vagy több szólamban csak akkor lehet pontosan, fe- gyelmезetten együtt énekel- ni, ha a szólamok megfelelő időközönként lépnek csak tovább, egyenlő időszakok- ra szabdalva ezzel a köznapi időt, az éneklés idejét. Meg- alkotják a különböző rit- musértékeket, s már le is írják. A különböző kottaér- tékek voltaképpen — ha a legkisebb értéket vesszük alapul — ennek a legkisebb értéknek a többszöröse, te- hát számokkal, mennyisé- gekkel kifejezhetőek.

Még tovább lépve újabb, minden eddiginél átfö- gőbb zenei-matematikai viv- mány megszületésének le- szünk tanúi. A nagy Bach és kortársai megalkotják — pontosabban mondva felis- merik — a jól temperált hangrendszert, mely az egész

akkor ismert hangmező ösz- szes hangját egymástól ugyanolyan távolságra oszt- ja fel, szabályozva, mond- hatni homogenizálva. Ennek következtében a zenében gondolkodó szellem már nyugodtan elvonatkozthat a konkrét, abszolút hang- magasságoktól, számbelileg kifejezhető összefüggésekkel helyettesítheti. Úgy is fogal- mazhatunk, hogy aritmeti- kailag leírhatóvá vált a han- gok egymástól való térbeli és időbeli távolsága, vala- mint egyidejű összefüggé- seik az (akkordok) rendje is. Utóbbiit nevezi a kor „szá- mosított basszus”-írásnak, mely név önmagában is sok- kat mond.

Ide vezethető vissza elv- ben a Kodály-módszer alapját képező relativ szol- mizáció is, ugyanis az egyes (szolmizálható) hangközök ekkor már relative is értel- mezhetőek, az abszolút hang- magasságról levalasztva is ugyanazt jelentik. Ahogy rö- vid írásunkban a ma felé lépdelünk a zenetörténet térképén, sokasodnak a ki- nálkozó példák, melyek a zene és az ember logikai- matematikai gondolkodás- módja, a zene és a raciona- litás közötti sokrétű, áttéte- les kapcsolatokat illusztrál- hatják. Az egyik legmegdöb- nőbb példa Bartók mű- veinek arányrendszerével kapcsolatos. Amikor Lend- vai Ernő megsejtette és elő- szőr feltárta, hogy Bartók szerkesztése milyen szigor- úan követi az aranymetszés törvényességét, először hitetlenül csodálkoztak a hozzáértők, nem értve azt, amit már Dante is tudha- tott, hogy ráció és emóció végső soron egy és ugyan-

azon dolognak a két sarka. Bartók ösztönösen és tudato- san az aranymetszés szabá- lyra szerinte formálta műveit, ezért is érezzük oly organi- kusnak, s ugyanakkor oly megbonthatatlanul szilárd- nak.

Schönberg egyenjogúsi- totta a hangok közötti kapcsolatok viszonyát. Tag- gadta a hierarchiát, a domi- nanciát, előhírnöke volt an- nak a kornak, mely már úgy gondolkozik az emberről, mint egyenlősített egyének halmazairól. A zenetörténet is tükrözi a történelem s az emberi tudat változásait. Nem tekinthető véletlennek az sem, hogy Xenakis, a görög zeneszerző éppen a má- sodik világháború után ír először olyan zenedarabot, amelyben az úgynevezett „sztochasztikus módszert” alkalmazza, mely távolról a matematikai statisztikával, a halmazelmélettel, a való- színűségszámítással roko- nítható. S ráadásul vakme- rően emlékeztet az Empire State Building stílusára. A művészből azonban nem vész ki az ember. A hatvanas években a lengyel Lutos- lawski, aki Xenakishoz ha- sonlóan szintén matematikai pályára (is) készült, rájön arra, hogy a komponista re- mekül alkalmazhatja a bi- zonytalansági tényező mint zeneszerzői módszert. A vé- letlent, s a behatárolt vélet- lent bizonyos módon beépí- ti darabjaiba, s ezzel a de- termináltságtól fázó ember szívét sikerül egy kicsit át- melegítenie egy nagyon is tudatosan megkomponált, s mégis egy kicsit az új embe- ri szabadságra emlékeztető zene megalkotásával.

Váczi Tamás

KAMERAKÖZELBEN

Karmesterverseny — negyedszer

Negyedszer rendezi meg nemzetközi karmesterver- senyt a Magyar Televízió — immár szép hagyományt folytatva. Hiszen az előző versenyeket minden vára- kozást felülmúló hazai és nemzetközi érdeklődés kísér- te. E versenyek eredménye- képpen nemcsak a nagykö- zönség került közelebb a szimfonikus zenéhez, figyelt fel új karmestertehetsége- re, hanem a nemzetközi zenei élet képviselői is. A ver- senyzők előtt nemzetközileg is jelentős bemutatkozási le- hetőség nyílt. A nemzetközi zenei szaksajtó is élénk fig- yelemmel kísérte a karmes- terversenyeket — amely a világ egyetlen televízióban és élő adásban zajló ilyen rendezvénye. Lehetőségeit, művészi színvonalát tekint- ve igen jelentős.

Hatvan ifjú karmester (a korhatár 35 év) vesz részt az április 25. és május 15. kö- zött zajló IV. nemzetközi karmesterversenyen. A világ minden tájáról érkeznek résztvevők, egyebek közt Angliából, Svájcban, Hollan- diából, az NSZK-ból, Japán- ból, az Egyesült Államokból, Csehszlovákiából, Romá- niából — s ezúttal először egyiptomi, irországi, spanyol és új-zélandi karmester is benevezett.

A szombathelyi ünne- pélyes megnyitóról élő adásban közvetít a televízió április 24-én, vasárnap délután. Az április 25. és május 1. között a válogató fordulóra is Szom- bathelyen kerül sor, a Bar- tók-teremben. A válogató valamennyi versenyzőjének bemutatkozását felveszi a televízió, de a közönség csak a legjobbaktól szereplését lát- hatja kétszer harminc per- ces összefoglalóban május 3-án, illetve 4-én.

A verseny további fordú- lóit már élő, egyenes színes adásban láthatjuk a képer- nyőn. Az elődöntő Budá- pesten, a tv IV. stúdiójából május 4-én, 5-én, 6-án és 7-én közvetítik. Ugyanitt zajlik a középdöntő május 9-én, 10-én és 11-én és má- jus 13-án és 14-én a döntő.

A versenyt május 15-én este 20 órakor ünnepélyes ered- ményhirdetéssel, díjiosz- tással egybekötött gálaest zárja a Budapesti Liszt Fe- renc Zeneművészeti Főiskola nagytermében.

Beethoven, Brahms, Mo- zart, Csajkovszkij, Haydn, Wagner, Verdi, Rossini, Prokofjev, R. Strauss, De- bussy, Puccini, Gounod, Bartók, Kodály, Liszt, Dvo- rák, Bizet műveiből állnak össze a versenyfeladatok.

A tekintélyes nemzetközi zsűri — amelynek díszelnöke Ferencsik János — az elő- és középdöntőben a verseny- ző szereplése után a közön- ség előtt szavaz, és osztja pontjait. A döntőben, ahol a helyezésről is döntenek — s ahol odaítélik a 100, a 80 és a 60 ezer forintos első, má- sodik és harmadik díjat —, hivatalos meghívottként ál- lami közjegyző is részt vesz a zsűri munkájában. A ver- seny egyes fordulójából leg- feljebb tizenhat juthatnak az elődöntőbe, a középdöntő- be kilenc és a döntőbe hat versenyző juthat.

A verseny szervezője a ha- gymányokhoz híven a kö- zönséget is be kívánják von- ni az értékelés munkájába, ezért a közönség is szavaz- hat a döntőben, a nézők számára is meglepetést tar- togató módon. A közönségdíj egy televíziós koncert ve- zénylésére szóló későbbi meghívás.

A közreműködő zenekarok is pontozzák a karmestere- ket, és az általuk adománvo- zott pontszámok beleszámi- tanak a zsűri pontszámába. A döntőben, a képernyő előtt figyelve hat vidéki szimfonikus zenekar is pon- tozza a versenyzőket. A deb- receni, győri, miskolci, né- csi, szegedi és szombathelyi zenekarok szavazatát elver- versenyző ezúttal egy-egy koncertmeghívást is kap az illető zenekartól 1984-re.

A Magyar Televízió IV. nemzetközi karmesterver- senyének műsorát a közönség összesen 15 adásban láthatja a képernyőn — 980 perces műsoridőben.

K. M.

Ki a Hortobágy?

A pusztát senki sem sajátíthatja ki

A Napló március 3-i számában dr. Neubauer Pál, a Hajdú-Bihar megyei Állami Gazdaságok megyei központjának volt közgazdasági osztályvezetője tollából érdekes és értékes cikk jelent meg „Ki a Hortobágy?” címen. Ez a cikk késztetett arra, hogy a kérdéssel kapcsolatban néhány gondolatot elmondjam.

A Hortobágy és annak jövője nemcsak városunk, megyénk ügye, hanem jogosan állíthatóan nemzeti kérdés. Hortobágy csak egy van, nemcsak az országban, hanem egész Európában is. Ezért is nagy a nemzeti felelősségünk, hogy miként őrizzuk meg e csodálatos geomorfológiai képződményt oly módon, hogy látnivalóul szolgáljon a továbbiakban nemcsak hazánk népességének, hanem távolabbi országok természetkedvelő embereinek is.

A „semmi” csodája

Pár évvel ezelőtt meglátogattam egy osztrák ismerősöm, aki egyébként az oly sokak által megcsodált szép tiroli városban, az Alpok lábánál fekvő Kitzbühelben lakik. A kirándulási programban első helyen szerepelt a Hortobágy. Tudatosan figyeltem, hogy milyen hatással lesz rá az ő természeti világának ellentétként mutatkozó végtelen pusztá. Lovaskocsival indultunk Mátáról északi irányban. Itt a delelő mészén megálltunk, és leszálltunk a kocsiról. Az en kitűnő vendégem, aki túl volt már akkor is a hatvanadik életévén — tehát már sokat láthatott a világból — néhány lépést tovább ment. Érzékelttem, hiszen tudatosan figyeltem, hogy meredten néz nyugati irányba, mintegy „átszellemül” és nem tud betelni a gyönyörűséggel. Hagytam Majd hozzám fordulva mondta: „Nektek olyan kincsetek van, aminek nincs párja sehol másutt Európában.” „Mi hát ebben a szép?” — kérdeztem kissé provokáló hangulattal. — Hiszen semmit sem látsz, csak a végtelen pusztát és annak végét, ahol találok az ég peremével.” „Ez a semmi a gyönyörű” — válaszolta. Ezt az embert ez a semmi ejtette rabul. Az én öreg Péter Schmid barátom véleménye csak egy, de további hasonlók is találkoztam.

A mi dolgunk annak eldöntése, hogy miként gazdálkodjunk ezzel a mindenki által megcsodált pusztával, melynek arculata a fejlődés szükségességéből adódóan is az idők folyamán megváltozott. Képzletünkben a költői, írói és úti leírások alapján egy olyan idillikus kép alakul ki, melyben ott látjuk — képzeletünk szülte túlzással — a híd vásárt számtalan gulyájával, juhnyájával, a pásztorkor és bojtárok nyüzsző hadával, a mocsaras réteken turkáló mangalica sertsés kordával, a végtelen pusztán vágató ménessel, a hortobágyi úton őszel Debrecen felé vonuló marhacordával, mely a széles Hatvan utcán érkezik a városba.

Ekkor még ökrökkel szántogatták a „fekete” földet, amely megteremtette a téli takarmányt, a közlekedés és a szállítás főfogattal történt, és a kézműiparosok sokasága készítette az élethez és gazdálkodáshoz szükséges eszközöket. Ma már ennek a romantikusnak tűnő képeknek kornak egyszer és mindenkorra vége. Az általános társadalmi, műszaki, technikai fejlődés nem tűri a fehér foltokat. A Hortobágy sem volt és nem lesz kivétel a jövőben sem. Minden viszonylagos: örülünk annak, hogy csak ennyi változás történt.

A gazdálkodás múltja

Adva van egy tényhelyzet: A Hortobágy százezer hektáros területén különböző társadalmi és gazdálkodási formákat folytató szervezetek vannak. Mások a feladataik, célkitűzéseik. Ezek teljesítése során óhatatlanul bizonyos konfliktushelyzetek adódhatnak. Úgy tűnik, hogy ezért kerül felszínre az a kérdés, hogy „Ki a Hortobágy?”, mert aki annak van joga rendelkezni, meghatározni a célokat és az ezek teljesítéséhez szükséges módokat, eszközöket.

A kérdést így feltenni, hogy „Ki a Hortobágy?”, semmi értelme nincs. Ezt mint fogalmat ki kellene hagyni a Hortobágyval kapcsolatos vitából. A Hortobágy tulajdonjogi értelemben szerves része a nemzeti vagyonnak. Senki sem sajátíthatja ki magának olyan értelemben, hogy az enyém, vagy a miénk. A társadalom, illetve annak hatalmi, igazgatási szervei határozzák meg, hogy e területnek mi a joga a továbbiakban mi legyen a rendeltetése. Ezek a feladatok nyilvánvalóan mind olyanok, melyek társadalmi igényeket elégítenek ki. Abban kell segítséget nyújtani az állami szerveknek, hogy a meglévő már kialakult szervezeti keretek mellett milyen újabb célok és feladatok kerüljenek megfogalmazásra, amelyeknek azután már állami úton kell érvényt szerezni.

A Hortobágyon ösdök óta folyó gazdálkodás. Természetesen minden korban az akkor uralkodó termelési színvonalon. A fejlődésnek megfelelően a hortobágyi gazdálkodás is egyre magasabb szintre emelkedett. Jellemző mindmáig az állattenyésztési ágazat döntő súlya. De ami korábban a juh mellett a szarvasmarha- és a lótenyésztés azonos súlyúak voltak, ma már ezen utóbbi kettőnek kisebb a jelentősége. Oka, hogy a hortobágyi szikes legelő alkalmas volt az akkor tenyésztett extenzív viszonyok közé beillő szürkemarha számára. A mai fajták takarmányozási és tartási igényét ez már nem elégíti ki. Van próbálkozás az ugyancsak extenzív Hereford marha megtelepítésére. A technika fejlődésével a ló mezőgazdasági igénybevétele megszűnt, és nincs rá oly nagy számban szükség, mint korábban. Ezek helyett a víziszármazás lépett be, és fejlődött a halgazdaság is.

Természet-és műtvedelem

A hortobágyi nagy tájegységben korábban is folyt a természeti (ökológiai) adottságoknak megfelelő növénytermesztés és gyepgazdálkodás. Az általános fejlődésnek megfelelően ezek színvonalja is nő.

Társadalmi igény, hogy őrizzuk meg hazánk természeti értékeit, tájaink kialakult arculatát és változtatás csak ott eszközöljünk, ahol arra fontos népgazdasági érdekből szükség van. Őrizzuk meg az evolúció során kialakult biológiai egységeit és változatosságát. Ne törjük meg a természet harmóniáját. Az Országos Környezet-és Természetvédelmi Hivatal irányítása alatt álló és az általa kijelölt természetvédelmi területek és nemzeti parkok ezt a célt szolgálják. Ennek irányítása alatt működik a Hortobágyi Nemzeti Park is.

A nemzeti parkoknak a természetvédelmen túlmenően olyan feladataik is vannak, hogy területükön igyekezzenek rekonstruálni az ott élt embercsoportok környezetét. Azt, hogy közlekedési és távolabbi őseink miként laktak, hol éltek munkájuk közben, hogy él-

tek, hogy szórakoztak, milyen volt az öltözetük, népviseletük stb. E tekintetben a Hortobágyi Nemzeti Park érdekelhetően eddig is igen szép munkát végzett, helyesen alkalmazva a néprajz tudományát.

Hortobágyon nagy a turisztikai jelentősége. Évről-évre mind több hazai és külföldi turista keresi fel. A turistamozgalom fejlesztésében további nagy lehetőségek vannak. A turista mindennél olyat szeretne látni, amit másutt még nem látott. A hortobágyi pusztában ez a lehetőség benne van. A terület gazdálkodásának együttes fejlesztésével kell a feltételeket megteremteni, illetve a lehetőségeket bővíteni. De a természet szépségébe befeléledező embernek egyéb igényei is vannak. Prózaira fordítva: a szolgáltatások körét kell színvonalasan bővíteni.

A jövő: együtt!

Ha ezek után tesszem fel magamnak a kérdést: „Ki a Hortobágy?”, egyértelműen azt válaszolom, hogy **mindenképpen**, akinek pozitív kapcsolata van ezzel a csodálatos természeti tájjal. Ez lehet az ott folyó termelőmunkában való részvétel, az ott dolgozó kutatómunkát végző szakember munkája, az a pusztá szépségétől, nagyszerűségétől, varázslatától elragadtatott turista, még akkor is, ha az külföldi. Az enyém fogalmát itt nem lehet leszűkíteni a maga jogi értelmezésére. Jogilag e terület állami, szövetkezeti tulajdon és ilyen értelemben nem lehet a cimben foglaltakról vitatkozni.

A Hortobágy további fejlesztési céljaként tekintem, hogy maradjon meg mindenki számára maga belső érzelmi kapcsolatában olyanok, mint ahogy az a tudatunkban van. Az állami gazdaságok és e térségben levő termelőszövetkezetek termelői tevékenységüket a kialakult formák figyelembevételével folytassák. A hortobágyi extenzív viszonyok alakították ki a hagyományos építkezési módokat, stílusokat. Az extenzív környezeti viszonyok a továbbiakban is fennállanak (nagy kiterjedésű szikes legelő). A technikai, műszaki fejlődés vonalából nem lehet félreállni, de az ellentmondásokat nem szükséges élezni. Erre nincs is szükség. A régi stílusú és építési juhórályok olcsóbbak, gazdaságosabbak, mint az emeletes, vagy legalábbis olyannak tűnő épületek. Csak a legszükségesebb mértékig kell betonutakkal behálózni a Hortobágyot. Kerülni kell a pusztá végtelenjét megtérő épületek, tárgyak elhelyezését. (Például magafeszült-szerű távvezeték). De szükség lenne a meglévő állattartó telepek, épületek karbantartására nagyobb gondot fordítani. Az egyszerűbb és a helyi stílusban épült istállók több helyen rossz állapotban vannak.

A Hortobágyon Nemzeti Park igazgatósága programjának megfelelően folytassa a táj védelmét, végezzen biológiai, néprajzi kutatómunkát, és anyagi lehetőségeinek megfelelően újítsa fel az elhanyagolt, az esetleg már használaton kívüli pusztai épületeket (csárdák, szőlőházak, telepek).

A Hortobágyon dolgozó termelőüzemeknek és a nemzeti parknak egyazon a felelőssége a Hortobágy fejlesztésében. Területileg sincs elkülönítve a nemzeti park, körülhatárolt benne van a gazdaságokban. A nemzeti park területén is ók gazdálkodnak, de munkájukban kötelezően vegyék figyelembe a társadalmi igényt kifejező természetvédelmi és a nemzeti parkokra vonatkozó törvényes előírásokat.

Dr. Ács Antal
egyetemi tanár

Hogy jöjjön a víz, az éltető

Csatornájáráson a vízügyesekkel

Ha jön a víz onnan, ahonnan nem várunk (a plafonról, a falból, az úttest aszfaltja alól, a csap mellett szivárogyva) bosszankodunk. Ha nem jön a víz onnan, ahonnan kellene: a csapból, a zuhanyból, a slagból, a kútból, a szivattyúból, vagy mennyei áldásként, amikor szomjazik a határ — szintén bosszankodunk.

Egy szó, mint száz, természetesen tartjuk, hogy van vizünk és azt is, hogy ez a víz — ez a fontos éltető elem — a lehető legracionálisabban, leghatékonyabban jut el hozzánk. Az országban, a megyében tevékenykedő „vízes cégek” dolgozóinak érdekében munkálkodunk. Ezúttal a Tiszavízkeleti Vízügyi Igazgatóság két műszaki ellenőrével keltem útra, hogy bepillantsak munkájukba.

Öntözni (még drágán is) kell!

Reggel nyolcra beszéltek meg a találkozót Szentgyörgyi Gézával, a TIVIZIG vízrendezési és vízhasznosítási osztályán. Ő már készen áll, kollégája, Csorján Sándor még elintézte gyorsan valamit, Szentgyörgyi sürgött: — Igyekezzünk reggel minél hamarabb „kipattanni”, mert aztán jönnek a többi osztályról, hogy ezt intézzük, azt nézzük. Közben persze a külső munkahelyeken is eleget kell tenni a feladatoknak — teszi hozzá magyarázatok nélkül.

Amíg robot velünk a mikrobusz Hajdúszoboszló felé, megtudom, hogy a hajdúsági térség mintegy 460 millió forintba kerül, a hatodik és a hetedik ötéves tervben végrehajtandó komplex meiorációs munkáinak egy icipici részét fogom látni; a Keleti-főcsatornából kiinduló egyik öntözőcsatorna — a K—VIII. — rekonstrukcióját, és a Makkodi-csatornán épülő tehermentesítő szivattyútelep alapozását.

Hajdúszoboszlón, a Keleti-főcsatorna szakaszmerőnként Mándoki Ferenc fő-építészvezető és Kirzsa István építészvezető csatlakozik hozzánk. Mindketten fiatalok — innen a negyvenen. Hamarosan nyakig merülnek a szakmai kérdésekbe a két műszaki ellenőrrrel. Hamar kívülrerednek a beszélgetésükön, ha Szentgyörgyi Géza nem magyarázna, nem mutatná a vízügyes térképen egy alsó tagozatos pedagógus túrelmével, mikor merre járunk, mire figyeljék. Szoboszlóról Nádudvar felé vesszük az irányt, áthaladunk a Keleti-főcsatorna fölött, de már le is térünk a műtról és a hid alatt átbújva, a „Keleti” gátján folytatjuk tovább az utat, a „Keleti”-ből tíz-egynéhány, — az ötvenes évek végén épült — öntöző főcsatorna és kisebb tározó ágazik ki, amelyek felújítása az eltelt három évtized múltán napjainkra szükségessé vált. A K—VIII-as rekonstrukciója 9—9,5 millió forintba kerül. — Tulajdonképpen ellentmondásosnak tűnik, hogy éppen most fogtunk rekonstrukcióhoz — meditatál Csorján Sándor —, amikor a mezőgazdasági üzemek az öntözővíz árának emelkedése óta egyre kevesebb vízzel igyekeznek beérni. Az ár a korábbihoz, az államilag dotálthoz képest valóban nem kevés, magában foglalja az öntözővíz biztosításának tényleges költségét: a csatornák folyamatos fenntartási és üzemeltetési munkáinak költségét, az energia árát, a szivattyúkezelők bérért stb. Öntözni viszont kell, a kemizálással nyerhető többletermésként is megvannak a határai.

— Nem adjuk át — szögezi le Kirzsa István építészvezető, majd hozzátesszi: — Tulajdonképpen egyetérték a szövetkezet „földéhségével”, hiszen nekik minden talpalatnyi megművelt föld — még ez a harmincméternyi széles erdősáv is — használt hoz. A törvény azonban úgy szól, hogy amennyit feltehetünk, ugyanannyit telepítenünk is kell, maga a terület egyébként a Vízügyé.

Néhány kilométerrel arébb, a K—VIII-as 12 kilométerénél — egyelőre eddig terjed a rekonstrukció — a csatornát üzemeltető Tisza menti Regionális Vízmű és Vízgazdálkodási Vállalat egyik húszon aluli dolgozója combig vízben állva tisztítja a vízmércét. A vízhatlan, impregnált ruha a nedvesítő csapok, a hatnyolc fok „meleg” víz hidegétől aligha védi a fiatalembert.

Hétfőtől péntekig a „prérin”

A K—VIII-as öntöző főcsatorna kiindulási szakaszától szépen rendezett, széles koronájú töltésen érünk az első „bőge” végéhez. (A „bőge” régi vízügyes kifejezés, tu-

lajdonképpen a csatorna szilappal lezárható egy-egy szakaszát jelenti.)

A csatorna mellett két oldalról óvárok vonul végig, ugyanis a magasvezetési csatornában a környező terrepszintjénél magasabban folyik a víz, az óvárok az oldalra szivárogyó vizet „kötik meg”.

Ez már Pocsaji Jani bácsi „bírodalma”, a negyedszázada vízügyes munkavezető húsz-egynéhány kubikos és néhány földmunkagép — kotrók, dózerok, szkréperék — munkáját irányítja.

Csorján Sándor — A víz drága, öntözni viszont kell

Szentgyörgyi Géza — A műszaki ellenőr gyakori látogató a terepen

— Húsvét óta már az öntözővíz folyik a csatornában, addigra végeznünk kellett a nagyja kotrással. Az óvárok nyomvonalában ha a gép birta, kihúzza, ha nem bírta, kirobantottuk a tuskókat — magyarázza az „őreg”.

— Jut eszembe, olyan háromnegyed óra járt itt a tsz (a nádudvari Vörös Csillag) egyik vezetője, kérdezte, mikor adjuk át nekik a volt erdősáv területét — új-szolgált a „főnök”-nek Jani bácsi.

— Nem adjuk át — szögezi le Kirzsa István építészvezető, majd hozzátesszi: — Tulajdonképpen egyetérték a szövetkezet „földéhségével”, hiszen nekik minden talpalatnyi megművelt föld — még ez a harmincméternyi széles erdősáv is — használt hoz. A törvény azonban úgy szól, hogy amennyit feltehetünk, ugyanannyit telepítenünk is kell, maga a terület egyébként a Vízügyé.

A műtról beljebb két kotrógép bólogat; mint hatalmas pelikánmadarak eresztetik kotróládjukat az óvárok mélyére, a T—100-as dózer az eltemetett fatuskók fölött, mint kés a vaját, egyengeti a talajt. A T—100-as vezetője Bordás Imre nehézcépezelő napszitta, barázdált arcú, középtermetű, középkorúnak látszó ember. Persze

lehet, hogy csak a svájci sapka, a munkásnadrág, -kabát együttes és a bőrcsizma miatt gondolom közelebbi korúnak. Ez az öltözet inkább kitalálna teszi, semmint fiatalítja az embereket.

— A dózer napi kétszer tíz-órás műszakban, reggel fél 5-től dolgozik, a váltáskor egy órát kapnak a napi karbantartásra. A két kotró három műszakban, éjjel-nappal megy.

— Éjjel is látnak? — Van lámpánk.

— Es mi szükség van egyáltalán a két meg a három műszakra?

Kirzsa István siet a vasszettel: — A vízügyesek között évek óta a Tiszántúli Vízügyi Igazgatóságnak a legjobbak a gépkijelző mutatói, ehhez hozzájárul a gépek folyamatos működése. A géppel dolgozóknak hét-főtől péntekig nemcsak munka, hanem lakóhelyük is a határ. Ket lakóköcsük van, az egyik a „hálószoba”, a másik a „konyha”. A kis leve akkumulátorról működik. Most már ertem, miért vállalták a két, a három műszakot: amíg kinn vannak, dolgoznak.

A legkényesebb, ami a föld alatt van

Megyünk tovább, sok még a ma elvégzendő. A 19 kilométer hosszú makkod-laposi csatorna a 79 négyzetméteres makkodi öblözlet bevizét továbbítja a Hortobágy-Berettyóba. A csatornarendszer a fejlesztés után a jelenlegi vízmennyiségnek éppen a dupláját lesz képes áttereszteni.

— 13 millió forintot fordítunk a főművek fejlesztésére, a műtárgyakba beépítünk 200 köbméter betont, 170 m-és betonacélt, kikötörünk 4—4 és fél köbméter földet, a dózerok megmozgatnak vagy 6 ezer köbméternyit — sorolja Mándoki Ferenc fő-építészvezető.

A nádudvari-püspökladányi út fele táján messziről világlik utcélunk, a „kis sárga ház”. Itt a Keleti-főcsatorna szakaszmerőnként fő-építészvezető dolgozó építétek egy víztelítő szivattyútelep, a fiatal munkavezető, Veres László „parancsnoksága alatt”. Ennek a 600 méteres — az úttól a Hortobágy-Berettyóig terjedő — csatornaszakasznak a kialakítására tulajdonképpen takarékosági okokból van szükség: így ugyanis elkerülhető, hogy iszonyatos költségek árán átvezessék a csatornát a 4-es főútvonal és a Budapest—Záhony vasúti fővonal alatt.

— Sok vizük van? — kiált le a munkásokra, a szivóddal aknájának alapelemét betonozókhoz Szentgyörgyi Géza műszaki ellenőr.

— Nem annyi, mint a fekete földben, de azért akad — válaszolják lentről, és már hozzák is a kis, motoros szivattyút.

A műszaki ellenőr gyakori látogató, különösen amíg az alapozásnál tartanak — mondja Szentgyörgyi. — Minden műtárgynak az a legkényesebb része, ami a föld alatt van. Ez ugyanis később nem látszik, mégis tökéletesen kell elkészíteni, mert ha onnan indul ki valami baj, akkor nagyon kell bontani. Ennél a szivattyútelep példáján bizonyára lemarad néhány betonos tervrajzról. Amikor átvettém a szerelt vaszat, akkor vettem észre, így még idejében pótolni lehetett. Ma a szivóakna oldalfalába szerelt acélszerkezet vaszálat számolom meg darabonként — ez is a műszaki ellenőr feladata —, ha minden rendben, jöhet a zsalu, a betonozás — avat be munkája rejtelmeibe Szentgyörgyi Géza, aki ma leutazik még a Körösök vidékére is, ellenőrizni az ottani beruházás haladtát. Szívesen tartanék vele, követe az éltető víz útját.

Egri Sándor
(Fotók: Kalmár István)

Hallottuk valahol

— Karl, hamarosan elvégzed az iskolai tanulmányaidat, és anyád meg én azt szeretnénk, ha orvos lennél.
— Ugyan már, apa, hiszen nagyon jól tudod, hogy meg egy legyet sem tudnék megölni!

— Nos, Kulkéné asszony, jár az a kakukkos óra, amelyet a múltkor megjavítottam?
— Hogyne, a kakukk minden órában kihajol, és megkérdezi, mennyi az idő!

— Ok nélkül panaszkodik, uram, hogy semmilyen intézkedést sem teszünk a vonatok késése ellen. Hát nem vette észre, hogy a pályaudvari váróterembe még három padot állítottunk be?

— Attól tartok, Mr. Smith, önnek a mai naptól fogva abba kell hagynia az ivást, a dohányzást, és a nőügyeit.
— De hát én férfi vagyok, doktor úr.
— Borotválkoznia azért továbbra is szabad!

— Tessék a húsos tekerés meg a korsó sör.
— De kérem, én nem ezt rendeltem; ezt a szomszéd asztalnál ülő fiatalember rendelte.
— Vagy úgy! Akkor cseréljenek helyet!

— Vajon miért ilyen gazdag ez a parlamenti képviselő?
— Mert eladja azokat, akik megvásárolják őt!

— Holtbiztos vagyok benne, hogy valahol másutt már láttam az ön arcát.
— Ez lehetetlen. Az arcom ugyanis mindig ugyanott van: a fejemen.

— Az amerikai szesztilalom idején egy páciens felkereste az orvost.
— Mondja, doktor úr, nem tudja whiskyt felírni nekem? — kérdezte.

— Igen, de csak gyógyászati célból, például, ha megmarja egy kigyó.
— Es önnek nincs véletlenül kigyója?
— De van.
— Akkor hadd marjon meg.

— Az orvos lapozni kezdett a vastag noteszában.
— Nos... ma január 4-e van... Jöjjön el február 8-án négy órákor. Addig már az összes kigyómárás elkelt!

— John és Sam tönkrement, amikor cégjük csődbe jutott, és útjaik elváltak.
— Néhány nap múlva John betért ebédelni egy elég rossz, olcsó vendéglőbe. Es az egyik pincérben volt üzlettársára ismert.

— Hát ezt semmi szín alatt nem hittem volna! — kiáltott fel. — Te pincér vagy egy ilyen ócska vendéglőben!
— Igen, pincér vagyok — felelte önérvényesen Sam —: de én legalább sohasem ebédelek itt!

— Nem tudna valamit engedni a lakbérből, tulajdonos úr? Nézze, ez a lakás olyan nedves, hogy kénytelenek voltunk autóüveg-tisztítót felszerelni a televízió képernyőjére.

— Tonnenberg asszony a nyaralás idején megbetegedett. A falusi orvos kikérte a történetesen szintén ugyanabban a faluban tartózkodó, híres professzornak a tanácsát, mert súlyosnak találta a beteget.

— Hja, kedves kolléga úr — mondta a kiváló szakteknitely —, ez az eset pszichés affekció hisztériás alapon reprodukált konvulziója.
— Hálás köszönetem, professzor úr — válaszolt megkönnyebbülten a derék falusi orvos. — Tehát ön sem tudja!

Közvélemény-kutatás

— Hisz ön a repülő csészealjokban?
— Hát persze!
— Látott már valaha is ilyet?
— Mióta elváltam, azóta nem!

— Ön hisz ebben? — kérdi a közvélemény-kutató, és az ajtó fölé erősített patkóra mutat.
— Nem hiszek. De állítólag akkor is szerencsét hoz, ha nem hisz benne az ember!

— Igaz, hogy a körkérdés befolyásolja az eredményt?
— Biztosan. A mi lányunk oly sok férfitől kérdezte már meg, hogy akarja-e őt, hogy végül egy sem jutott neki!

— Ne hajtogasd állandóan: „Erről nincs saját véleményem!” Hiszen tegnap pontosan megmondtam neked, mit kell erről a pocsek politikáról tartanod!

VJACESZLAV SZISZOJEV:

Bűvös kör

Szemipiszcevak lakatosnak bizony kipurcant a tévéje. Nem nagy ügy, naponta megcsik Szemipiszcevak tehát hívta a szerelőt.

— Tessék várni, menni fog — ígérték a szervizben.
— Mégis mikor?
— Még a nap folyamán.

Persze hogy várt. Elmúlt egy nap, el a másik is. Elkör kiapadt a türelme, panaszelevelet írt. Persze, ilyenkor jön a vizsgálóbizottság, jegyzőkönyvez meg minden. Kiderült, hogy most éppen nem hibás a szerelő, mert neki meg a hűtőgépe mondta fel a

szolgálatot. Szólt hát a szerelőnek.
— Várjon, küldjük a szerelőt!
— Mégis mikor?
— Még ma!

A tévészerelő, persze, várt. Elmúlt egy nap, el a másik is. Kiapadt a türelme, panaszelevelet írt. Újfént vizsgálóbizottság, vizsgálat, jegyzőkönyv. Kiderült, hogy nem hibás a hűtőgépszerelő sem (csak a tévéje), mert ő meg a hideg lakásban vacog: nem jó a fűtés.

Hívta, persze a központi-fűtés szerelő lakatosát, de hát — mint tudjuk — ő a tévéjavítóra vár...

Monológ egy szuszra

Akár hiszi uraságod, akár nem, a mi üzemenkét is elérte a gazdasági társulások, kisvállalkozások mindent elsöpítő hulláma. Ne mondja el senkinek, de így van, a főnökömet, Szimcsák művezetőt magunk között már gébinenciás uramnak hívjuk! Tudja, a felesége megpályázott egy bérelhető illatszertárgyalást, s amióta megvált az üzlet, a főnökkel alig lehet szót váltani. Főállásban művezető, fúsiában meg a hitvesével anyagbeszerző. Volt olyan eset, hogy fontos alkatrészeket, műszereket kellett kivitelezni a raktárból, hát fogom magam, busszal kimentem Rákócseresztélyre, mert ott van az üzlet, a nőtől vettem egy tubus borotvakrémet, vele meg aláírtam a raktári kivitelezőt. Es tudja, hogy Szappanos Jenő, a karbantartók vezetője mibe vágott bele? Mivel az

eredeti szakmája pék, hát be-társult egy maszek sütődébe. Ó irányítja az éjszakai stílést. Reggelenként a Ladáján behoz hús, huszonöt vekni friss kenyeret, eladja, aztán napközben csak a horkolását halljuk a gyárudvaron, mivel itt pihen ki az éjszakai fáradoalmakat. Világos?... Es még nem említettem Bölönyei bácsit, az anyagbeszerzőt, akinek a fia magántaxis. A gyerek reggel hattól este hatig, az öreg meg este hattól éjfélig nyomogást van a pénzre. Úszómedencé építenek a villa mellé, és ilyen célra ma még nem adnak OTP-hitelt állítólag.

Nem akarok dicsekedni, de nálunk Cirokseprű névvel takarító közösség is alakult. Akár hiszi uraságod, akár nem, komoly, felnőtt emberek, technikusok, bérelszámolók, műszaki rajzolók a

munkaidő befejeztével neki-állnak porszívózni, pókhálózni, lépcsőt mosni, a mellék-helyiségeket takarítják... Es ez még nem minden!... Van, aki a késztermékeket csoportosít, a késztermékeket csoportosító vállalkozás tagja, mások tervező, rajzó munkákat vállaltak, aztán alakult munkaközösség új technológiák kísérleti gyártására, egyszóval mindenki benne van valamilyen kisvállalkozói buliban... Állítom, uram, ha valaki egyszer bekiabálna az irodákba, műhelyekbe, hogy „Kisvállalkozók, sorakozó!”, egy teljes menetszárad összejönne belőlük.

Mit kérdeztél uraságod? Hogy én mit csinállok? Tudja, az a helyzet, hogy mivel mindenki a kisvállalkozásokra koncentrált, ezt egy kicsit a termelés sínyli meg. A tervek szerint külföldi megrendelésre az első félév során ezer darab kanírozott burke-

nádlit kell gyártanunk. Na-mármost! Januárban mind-össze tíz burkenádli készült el. Ezért a főnökség úgy döntött, hogy újabb embereket tanítunk meg kanírozni, akik majd bedolgozókként segítik a gyártást. Így aztán alakult egy kisvállalkozói csoport, amelyik a kanírozók képzését irányítja. Ennek a csoportnak lettem a tagja én is.

Ja, és még egy! A januári gyenge termelési eredmények láttán a vezeték elhatározta, hogy 940 darab kanírozott burkenádli elkészítésére szerződést kötünk egy termelőszövetkezettel, melék-üzemágával, mert ugye az exportnak menni kell, azzal nem lehet leégni.

Es most kapaszkodjon meg uraságod! A burkenádlit a szövetkezet is kisvállalkozásban állítja majd elő!

Kiss György Mihály

A WORLD PRESS PHOTO KIÁLLÍTÁSRÓL

MIKE HOLLINS: A HYDE PARKBAN

Románcok

Az első napon, amikor megismerkedtünk, mindent elmondtam neki magamról.
— Másnap, amikor találkoztunk, ő is elmondott nekem magáról mindent.
— A harmadik napon már nem volt miért találkozoznunk.

Az első nap beszéltem neki a feleségemről, boldogtalan házasságomról, és arról, hogy engem rajta kívül senki más nem érthet meg.
— Másnap ő mondott el nekem mindent a férjéről. Arról, mennyire családost benne, milyen boldogtalan és hogy csak én tudom őt boldoggá tenni.

A harmadik napon a férje találkozott a feleségemmel. Azóta is nagyon boldogok.
— Az első napon, ahogy megláttam, rögtön kijelenttem: szeretem magát!
— Másnap ő mondta nekem: én is szeretlek téged!
— A harmadik napra elfelejtettünk randevút megbeszélni.

Az első nap megbeszéltük, hogy másnap találkozunk. Másnap megbeszéltük, hogy harmadnap találkozunk. Es ez így megy már tizenkét éve. Csak tudnánk, miért?

Amikor először megpillantottam, azonnal gyűlölni kezdtem.
— Ő azt mondta, látni sem tud engem.
— Már húsz éve élünk együtt boldog házasságban.

Jó dolog ilyen szavakat hallani, az ismeretlen pedig csak mondta és mondta.
— Nem vagyok közönséges hazudozó — jelentette ki végül. — En anyagi formában is kifejezésre akarom mutatni hálámat. Szeretne soron kívül új autóhoz jutni?

— Nem — válaszoltam.
— Ha nincs építési telke, közbenjárhatok, csak szóljon!

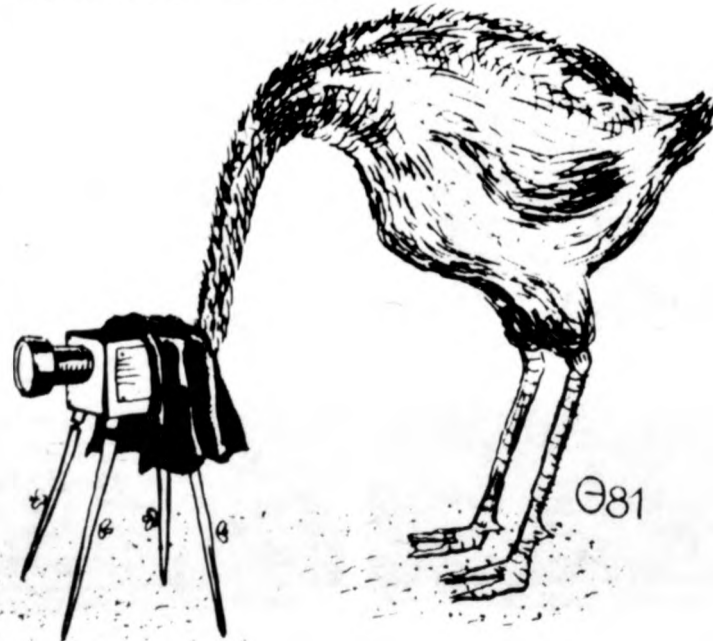
— Nem.
— Akar egy kis bungalót tíz-egynéhány leváért?

— Nem.
— Akar turistacsoportot Budapestre vinni? Az utazás ingyenes lesz, és kiskirályként fogja magát érezni.

— Nem.
— Akar turisztacsoportot Budapestre vinni? Az utazás ingyenes lesz, és kiskirályként fogja magát érezni.

— Nem.
— Akar turisztacsoportot Budapestre vinni? Az utazás ingyenes lesz, és kiskirályként fogja magát érezni.

— Nem.
— Akar turisztacsoportot Budapestre vinni? Az utazás ingyenes lesz, és kiskirályként fogja magát érezni.

JORDAN POPOV:

Ellenálltunk a kísértésnek

Semmi sem lazítja úgy el az idegeket, mint a rákászás, és semmi sem terheli meg oly nagyon, mint egy segélykiáltás. A furdokló megpróbálta a víz fölött tartani magát, hangja pedig csak úgy hasított a levegőt. Egy szempillantás múlva már a vízben voltam, és gumimattarac segítségével sikerült a sziklára vinnem a szerencsétlent. Mindez Szozopoltól 11 km-re délre történt, két-két és fél méter mélyen.

A szerencsétlenül járt ember reszketve üldögélt, lélegzete fokozatosan csillapodott, majd így szólt:
— Megmentette az életem... Ha Ön nincs, a feleségem már özvegy lenne... Majdnem ott marasztalt ez a lápos fenék. Kimondhatatlanul hálás vagyok Önnek!

Jó dolog ilyen szavakat hallani, az ismeretlen pedig csak mondta és mondta.
— Nem vagyok közönséges hazudozó — jelentette ki végül. — En anyagi formában is kifejezésre akarom mutatni hálámat. Szeretne soron kívül új autóhoz jutni?

— Nem — válaszoltam.
— Ha nincs építési telke, közbenjárhatok, csak szóljon!

— Nem.
— Akar egy kis bungalót tíz-egynéhány leváért?

— Nem.
— Akar turistacsoportot Budapestre vinni? Az utazás ingyenes lesz, és kiskirályként fogja magát érezni.

— Nem.
— Akar turistacsoportot Budapestre vinni? Az utazás ingyenes lesz, és kiskirályként fogja magát érezni.

— Nem.
— Akar turistacsoportot Budapestre vinni? Az utazás ingyenes lesz, és kiskirályként fogja magát érezni.

— Nem.
— Akar turistacsoportot Budapestre vinni? Az utazás ingyenes lesz, és kiskirályként fogja magát érezni.

— Nem.
— Akar turistacsoportot Budapestre vinni? Az utazás ingyenes lesz, és kiskirályként fogja magát érezni.

— Nem.
— Akar turistacsoportot Budapestre vinni? Az utazás ingyenes lesz, és kiskirályként fogja magát érezni.

— Vannak gyerekei?
— Igen.

— No végre, egyszer Ön is azt mondja, hogy igen. Szeretné, ha fölmentetném őket az építőtábor alól?

— Nem. Még kicsik.
— Akkor elhelyeztetem őket óvodában.

— Nem. A nagymama vigyáz rájuk.
— Akarja, hogy megcsináltassam a nagymama fogait?

— Nem.
— Egy zongorát a gyerekeknek?

— Nem.
— Akkor kigondolunk valamit az asszonykának...

— Nem. Nem kívánok előnyt élvezni azért, amit tettem. Gyűlölöm az „egyéb módon” biztosított szolgáltatásokat és kiváltságokat. Ha továbbra is züllesztetni fog különböző javaslataival, visszadobom a tengerbe.

— Hát ez, hát ez... — dadogott a furdokló —, hát ez lehetetlen. Maga nem is ember, hanem angyal!

Már a nyelvem hegyén volt az elutasító válasz, amikor éreztem, hogy szárnyak nőnek a vállamon, fehér, puha pihék sarjadnak, legfelül kemény, fényes tollak nőnek. Meglebbentettem a szárnyaimat, és felszálltam a mennyebe.

(Fordította: Adamecz Kálmán.)

Amiről utat
neveztek el
Debrecenben

Diófa

Latin neve Juglans-Jupiter makkja kifejezésből ered. Ezt már az ókori görögök és rómaiak is említették. A mitológiában a termékenység jelképének tekintették, minthogy termőre fordulási ideje 15-16 év. Átlagos élettartama 80-100 év, optimális helyen néhány évszázadot is megéle.

Törzsének kérge szürkés-fehér. Gyökérzete már fiatal korban mélyre hatol, nedvességet igénylő. Fája gyűrűs, az évyűrűk vékonyak. Levelének felülete csupas, szélei épek. Porzós virágai barkák, termős virágai füzért alkotnak. Felnylő csonthéjas termését húsos vacok burkolja, mely az éres idején felrepedezik. A csonthéj védi a tekervényes alakú, tápdús dióbelt.

Ivaros úton magról szaporítják. A faiskolába kitett gyökérnemes cseméték 2-3 év alatt eléri a 140-180 cm magasságot. Erőteljes gyökérzetet fejlesztenek, átültetésre ennek dacára nem alkalmasak. Nélünk piaca szánt termelése a Felső-Tiszaháton és a Dunántúlon folyik. Az országos termés sok évi átlaga 1500-2000 vagon közötti. Termesztésre a könnyű törött, nagy szemű, telt, fehérhúsú fajta a legmegfelelőbbek. (Egy fa terméshozama 50-60 kg.)

Legjobb termőhelyei a folyók, patakok menté és a jó vízgazdálkodású dombos lejtők. A tápanyagokban gazdag, szelvédi talaj kedvez. Telepítési növénytváltsága az adottságtól függően 12-25 méter. A felesleges ágak csonk nélküli levágása 4-5 éves részek esetében indokolt.

Készsúlyosabb károkozója a fagy. Ez ellen védekezni elsősorban a fagyzuos helyekre telepítés elkerülésével lehet. Növényi kártevője a levelek ragyosodása és a gyümölcs fekete foltossága. Ezek ellenszere a permetezés. A dió fergesedését az almamoly is előidézheti. Teljes éres idején, amikor a gyümölcs lehullása megindul, a diót lerázzuk, illetve hosszú félkézruddal leverjük. A diót a rajta maradt buroktól kiköpöcsöljük. A friss, nedves diót 4-6 napig kiterítve, napon szárítjuk, forgatjuk, majd zsákokban felüggesztve tároljuk.

A bél súlyaránya a héjához viszonyítva 50 százalékig terjed. Legértékesebb a világos sárga színű, kellemes illatú, jó zamatu bél. Beltartalmi mutatói: maximum 25 százalék fehérje, 70 százalék olaj, 15 százalék cukor. Fontos B-vitamin-forrás. Friss leveleiben jelentős mennyiségű C-vitamin van. Asztali gyümölcsként mézzel csemegének, de leginkább feldolgozva, kelt tészta, kalács töltelékeként kerül fogyasztásra. A zold burku dió likőr és befőtt céljára használható, de kandirozott gyümölcs alapanyagát is képezi.

Fájából bútort, zongorát és műtárgyakat készítenek. Intarziás berakások és fafaragások anyagát is használják. Furnéknak nagyon keresett cikk. Héjából és leveléből diópáclét főznek. Friss levelei és a zold burok drogként is tekintetbe jön. Minden zold része cseranyagot tartalmaz. A diófa erős illata a rovarokat elriasztja.

Mint díszfa is eltejedt, mivel tetszetős terjedelme, több ölnyre is megvastagodó kerületű törzse, hatalmas lombzata hívós, mely árnyékú kellemes tartózkodási helyet nyújt. Irók, költők műveiben gyakran említik. A vendéglősök elöszertettel használják cégér gyanánt (Vendiófa, Kisdíófa).

A Diófa utca a Hatvan utcai kert elején van.

Dr. Bornyi József

SZABAD IDŐ * SZABAD IDŐ * SZABAD IDŐ *

AZ ORVOS TANÁCSA

A koszorúér-betegségre hajlamosító tényezőkről II. RÉSZ

A mozgásszegény életmód:

Kísérleti adatok bizonyítják, hogy a táplálékfelvétel hatására bekövetkező serumcholesterin-emelkedés elmarad, ha az egyén a bevitt kalóriatöbbletet megfelelően, fokozott fizikai munkát végez.

Érdekes vizsgálatokat végeztek a mozgás szerepét tisztázandó - postai alkalmazottaknál. Összehasonlították a sok emeletet járó, nehéz táska cipelő levekihordók, és az iroasztaluknál ülő tisztviselők koszorúér-megbetegedését. Eredmény: a levekihordók coronaria-betegségének arányát lényegesen alacsonyabbnak találták, mint az ülő foglalkozású tisztviselőket.

A mozgásszegénység a túltápláltság alapja, s mint ilyen, magas serum-cholesterin szinttel, emelkedő vérkoleszterin jár, s e három együtt fokozza az érelmeszesedést.

Stresszhatások

Világszerte észlelt tény, hogy a koszorúér-betegség növekvő elterjedésért a zaklatott, hajszolt életmód, a fokozott felelősségvállalás és egyéb konfliktusok feltételül felelősek. A társadalom vezető rétegeiben például lényegesen nagyobb a koszorúér-halandóság, mint a közéleti tevékenységtől távol ténykedő egyének között, a városokban magasabb, mint a falusi lakosság körében. Bizonyos munkakörökben az infarktus már-már foglalkozási betegség jellegét ölt.

Megfigyelhető egy jól körülrített személyiség: az ún. rizikószemélyiség, aki az alábbi személyiségtípust hordja magán:

1. Határozott, célratörő még rendkívül kisszerű célok érdekében is.
2. Cselekvését versengési törekvés hatja át.
3. Belülről folytonos kész-

tétést érez arra, hogy aktivitását fölgörtsítsa, ezért állandó feszültség állapotában van.

4. Felfokozott beszédtempó jellemzi, hypermobil, szinte ugrásra kész vázizomzat ember.

5. Túrelmetlen, állandó időhiánnyal küzd, képtelen élvezni az életet.

Az ilyen típusú ember helytelenül értelmezi azt, hogy a társadalom bizonyos teljesítményt vár tőle, és kóros életvezetéssel kíván megfelelni az elvárásnak. Az ilyen ember szorongó, képtelen önvizsgálatra, nem érkezi saját hibáit, éppen ezért nem akar javítani rajta. Magánéletében szaporodnak a konfliktusok, az ellenségeskedés környezetével, családjával, feletteseivel vagy beosztottjaival szemben. Az esetleges kudarcok letörnek, ilyenkor túlkompensál. Később fokozódik benne a betegségtudat, az aggályoskodás, amit saját erőből nem tud leküzdeni.

Dohányzás

Károsító hatásáért a dohánykátrány, a nikotin és a szén-monoxid a felelős, szív- és érbetegségeket főleg az utóbbi kettő. Egyre meggyőzőbb és szélesebb körű agitáció ellenére az utóbbi 20 évben hazánkban meredekebben emelkedett az eladott cigaretták mennyisége. Igaz, hogy a cigaretták kátrány-tartalma és nikotintartalma csökkent, de a koszorúér-betegség szempontjából elsőrendű fontos szén-monoxid tartalma nem.

A dohányzás a szívfrekvenciáját (szívveréseket) növeli az izomtevékenység mélyeségét fokozza, a vérnyomást emeli és legfontosabb: egyben legkárosabb mellékhatásként a kiserkek görcsét okozza. Érthető tehát, hogy a szív oxigénigénye lényegesen fokozódik - ellátása pedig romlik, dohányzás hatására.

Fentiek mellett, dohányosok körében több a tüdőrákos és az érszűkületben szenvedő beteg is.

Genetikai okok

Tapasztalhattuk akár közvetlen ismerősök sorsán keresztül, hogy némely ember életében adva van jó néhány kockázati tényező, s mégsem szenvednek koszorúér-betegségben. Ezzel szemben olyan egyének is lehet koszorúér-betegsége, akiknek alig van, vagy nincs is kimutatható rizikofaktora. E tények nem cáfolják meg a rizikofaktor elméletét, hanem felhívják a figyelmet a genetikai faktor (örökletes tényező) szerepére, illetve a genetikai és környezeti ártalmak közös hatására.

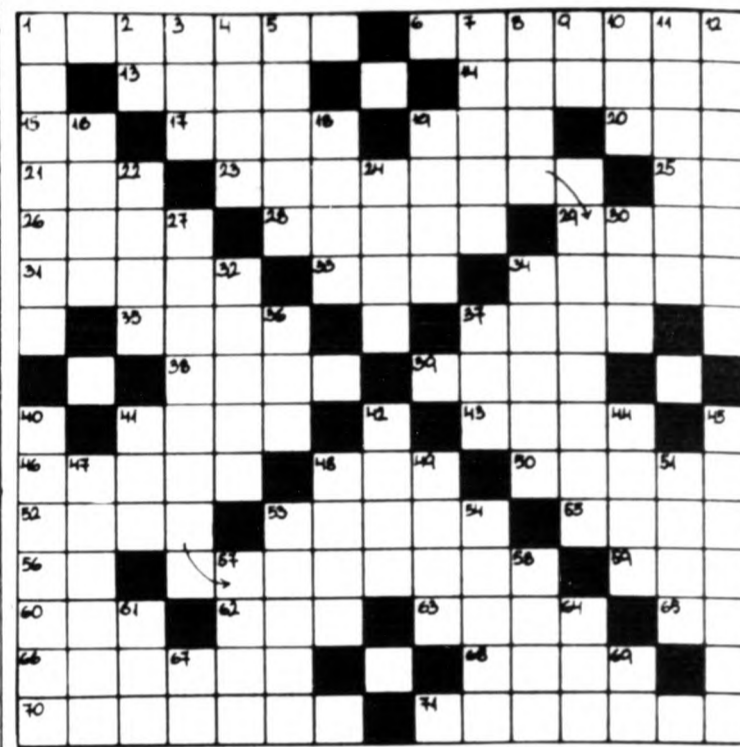
Az USA-ban végzett felmérések például azt mutatják, hogy az urbanizáció (városiasodás), a jómódú életforma hatása nem egyformán jelentkezett a néger és a fehér lakosságnál. A jómódú néger lakosság körében lényegesen alacsonyabb volt a koszorúér-betegség száma, mint az ugyanolyan feltételek között élő fehéreké. Ez a tény is genetikai különbségeken alapul, de egyszerűsített azt is bizonyítja, hogy a rizikó tényezők hosszú ideig, esetleg generációkon keresztül kell hatniuk ahhoz, hogy ugyanolyan következményekhez vezessenek. Családi halmozódást régóta megfigyeltünk a koszorúér-megbetegedések esetében, ez azonban nem egyértelmű a genetikai tényező bizonyítására. Egy családon belül ugyanis az életmódbeli vonások, étrendi szokások közel azonosak és nemzedékeken keresztül öröklődnek - nem változtatnak rajta! - így a megbetegítő tényezők egy része közel egyforma. Tehát nem a betegség - hanem a helytelen életmód öröklődik!

(Folytatjuk)

KERESZTREJTVÉNY

Író az íróról

Heinrich Mann szellemes aforizmáját idézzük: Író az... a folytatást lásd a rejtvény vízszintes 23. és függőleges 27. számú sorokban.

VÍZSZINTES: 1. USA-elnök volt, aki eltörölte a rabszolgaságot (Abraham). 6. Gómbfából készített biztosítási egység a bányában. 13. Szülésznő. 14. Spanyol hölgy. 15. Félíg rest! 17. Kossuth-díjas balettművész (Viktor). 19. A német abc végső betűje. 20. Tervszerű megelőző karbantartás. 21. Ez a „disznó” rovarevő emlős. 23. Mann aforizmájának első sora. (Zárt betű: Z). 25. Az atmoszféra rövidítése. 26. Alak. 28. Női név. 29. Idea betűi keverve. 31. Róza nincs enélkül. 33. Egy angolul. 34. Szemes takarmány. 35. II. Béla király lánya volt. 37. Európai folyó. 38. Cicero görög rabszolgája, az első gyorsíró. 39. Japán kikötőváros, korábban főváros. 41. A kereszténység ellen 1046-ban fellázadó pogány magyarok vezére. 43. Szovjet holdrakéta. 46. Hely németül. 48. Iluska. 50. Nagyanyáink fűzője volt. 52. ...nincsen zöldág nélkül. Az én szívem bánat nélkül. 53. Lakóhelyi-egység. 55. Szovjet harci repülőgép a II. világháborúban. 56. Menni készül! 59. Hegedűtartó. 60. Mesztic páros betűi. 62. Rövidítés a menutrendben. 63. Maros menti város. 65. Nagy Tamás. 66. Az olasz munkásmozgalom egyik központja. 68. Piperecikkmárka. 70. Érzékiség. 71. Gyomnövény, de ritka férfinev is.

FÜGGŐLEGES: 1. Lendület csökkentő. 2. Nemzeti bajnok. 3. Feudális monarchia uralkodó. 4. Kettős nádnyelvű fafűvös hangszér. 5. Szélid lejtő. 7. Zugkocma. 8. Balkezes személy. 9. Puha fém. 10. Bibliai alak (-). 11. Hajóhad. 12. Fortély. 16. Lélegző szervünk. 8. Japán óslakója. 19. Könyvnyári férfikabát. 22. Szülőfajta. 24. Gyermekek csodálgatása. 27. Mann aforizmájának befejezése. (Zárt betű: B.) 30. Menyasszony. 32. Szabaminta. 34. Díszes könyv. 36. Mint a függőleges. 30. számú sor. 37. Szélfűrés. 40. Magrój kelt, vagy nevelt fiatal fa. 41. Szilaj. 42. Ábránd, képzelődés. 44. A statisztikus dolgozik vele. 45. Vontatásra szolgáló erőgép. 47. Páncélszerény. 48. Aromák. 49. Világhírű svéd könnyűzenei együttes. 51. Kollégiumáról híres angol iskolaváros. 53. Heves megyei község, vára magas kősziklán épült a XIV. században. 54. Világhírű cirksúz. 57. A „kőkorszaki szakik” egyike. 58. A Dóra jelenti írója. 61. Tollforgató. 64. Székesegház. 67. A vita közepé! 69. Liba egy-nemű betűi.

Beküldendő: a vízszintes 23. és a függőleges 27. számú sorok megfejtése.

Beküldési határidő: május 4. H. J.

BÉLYEGGYŰJTŐKNEK

MAJUS

Virágos a május, virágos a rét Bélyeggekkel telve jaj, de csuda szép

— így énekelnek tavaszi rigmust a filatelisták. Négy hónapra csak egy-egy bélyeg jutott, május azonban bő termet hoz újdonságokból. 4-én Szentgotthárd 800 éves jubileumát köszönti két forint névértékű bélyeg. 17-én a hírközlési világév alkalmasból blokk és hétértékű sorozat jelenik meg. A filatelista eseményeket megörökítő kiadványok sora kisívvél gyarapszik 20-án a Baselen tartandó motívum világkiállítás alkalmából. A Interparlamentális Unió budapesti ülésének tiszteletére 30-án blokkot bocsátanak ki. A hónap utolsó napján Hamburger Jenőnek állít emléket 2 forintos címetel.

Előreláthatóan májusra marad a korábbra jelzett Ballonrepülés blokk és sorozat. Készül a gyógy- és üdülhelyeket bemutató forgalmi sorozat első három címetel és a nyomda foglalkozik a Raffaello műveit felidéző blokk és hétértékű sorozat előállításával is. Forgalomba helyezésük még bizonytalan.

ÚJDONSÁGOK

A hírközlési világról számos posta (a fentiek szerint a magyar is) megemlékezik. Jersey az első postamestert, Le Gey urat (1733-1827) és postája működését mutatja be öt bélyegen. A hagyományos és a legújabb hírközlési módszereket állítja szembe a finnek bélyegpárja. Földgömből felszálló jelképes galamb díszíti a 2.60

fr névértékű francia bélyeg.

A sakkokozó egykori fejedelmét, Capablanca világbajnokot idézi fel négy bélyegen Kuba postája. Ez a játék népszerű a Faroeer szigeteken is. Egy 400 éves útleírásban nagy elismeréssel emlegetik az ottaniak szenvedélyét. A díszes figurák a lakosság maga faragta fából. A posta most bélyegpáron szepen megmunkált sakkbábukat ábrázol.

Reneszánsz kori művészeti alkotásokkal, használati tárgyakkal büszkélkednek a portugálok hatértékű sorozaton.

A Concorde nevű óriás repülőgép gyakorta szerepel a hírekben. Az elnevezés még 1683-ban feltűnt az akkori gyorsíratú, jármű, egy vértőláshajó oldalán. A német és az amerikai posta azonos ábrájú bélyegéről ismerhetjük meg ezt a hajót, amely elsőként szállított telepeket az Újvilágra.

MENNYI BÉLYEG FOGY SVÁJCBAN?

Tavaly 852 millió darab bélyeget adott át a svájci posta az árusítóhelyeknek. 517 milliót saját nyomdájukban készítettek, a fennmaradó rész zöme a bélyeg-előállításban világhírű Courvoisier Nyomda terméke. A bélyegmennyiség azért ilyen „csekély”, mert kíségetésül „450 értékcikket nyomtató automata és 20 ezer bérmentésitőgép működött. A svájci bélyeg szeretik a gyűjtők, az újdonság-előjegyzők száma 193 ezerre emelkedett. Egy előfizető részére bármilyen mennyiségű vonatkozó igényt teljesítenek.

AUTÓSOK—MOTOROSOK

Tavaszi autókozmetika

Az autósoknak a tavasz közeledtével egy sor tennivalót kell elvégeznie kedvenc járműve körül, hiszen a szótt teli utak a gépkocsit alaposan megviselték. A só vegyi hatása elősegíti a korróziót, amely mind a karosszérián, amely mind a karosszérián, mind a talajhoz közel levő szerkezeti elemeken jelentkezik. A gépkocsi élettartama szempontjából veszélyesebb a karosszérián jelentkező korrózió, mert a vékony (0,6-0,8 mm-es) acéllemezt a láthatatlan üreges részekben is megtámadja, s a gondozatlan gépkocsinál háromszor olyan mértékű általános korrodálás keletkezik, amelynek javítása nagyon költséges.

Feltétlenül el kell végeznünk tehát egy alapos alsó és felső mosást, hogy a kocsináljára tapadt sárreget eltávolítsuk, másrészt csak tiszta karosszérián lehet szemrevételezni a fényezés hiányosságait. A gépkocsi alsó részeinek, illetve motorjának mosásához használjunk speciális készítményeket (például Arvát), amelyet kézi fecskendővel vagy fújósztolyával, a jobban szennyezett felületekre pedig külön kézi ecseteléssel felhordunk. A már tisztán karosszériafelület lakkozott részét konzerválni kell. Jó állapotban levő fényezés esetén Autópolish vagy Autóbalzsamot használjunk. A konzerválást Autopolish használata esetén rövid idő eltelte után megismételhetjük. Repedezett festékrétegnél a Carime készítménnyel dolgozunk, amely betölti a megrepedezett festék mikroszkopikus repedéseit, és ezzel megakadályozza a víz behatolását, mely a festék további repedését idézné elő.

A lakkozott felület fényezés után áttérhetünk a krómzott részek tisztítására és fényezésére. Sok autós a téli idő beköszöntése előtt a krómzott részeket Chromofix védőbevonattal felhordásával igyekszik a sóhatások veszélyétől megóvni. Először a Chromofix bevonatot kell Velrasollal eltávolítani, majd a jó állapotban levő krómzott autóbalszammal ápoljuk. A telje, leszáradás után puha ronggyal az egész felületet addig dörzsöljük, míg az magas fényt kap.

B. I.

SOKRÉTU

A ja

Érdekes szöveg a távol-keleti nautika történetéről, amely a Vörös Sár megkapit, a pái nagyváró pesten is megdés az egzotikus lönleges falat

A távol-keleti nautika történetéről, amely a Vörös Sár megkapit, a pái nagyváró pesten is megdés az egzotikus lönleges falat

A rendelés lehet baj. Értékes szöveg ugyan

Gye

A titkok

Agai Agnes ujjainak m... Kőnyvkiadó... gyerekeknek... vem szerint a... a kezébe adn... sokba, és 30... elolvasható... hatunk meg... totat. Arról... zések kavár... kekben, mi... mire... nek örülne... lyén. Titokba... A titkokról... amelyeket ne... dani senkinek... nak sem.

„A titkokat... nak mondom el... amikor elem... Múltkor ezér... a kezem a ta... Ha gyereke... könyvet, saj... gondolatokta... benne. Ha fe... kézbe, bizony... maguknak a... merjük-e gye... Talán soka... nem értékék... kislány, a kl... érzéseit, gon... Agnes megér... Ismeri a titk... kei lelke mé... érzéseket, és... künk a költé...

Nadrág vagy szoknya?

Nadrág vagy szoknya? Mindkettő vagy egyik sem: nadrágszoknya. Szövetből és vászomból, csíkos és egyszínű anyagból, nappalra és alkalomra, de szigorúan harminc év és ötven kilo alatt.

A tavasz és a nyár nagy divatja a nadrágot és a szoknyát egyesítő és helyettesítő nadrágszoknya. Jellegzetesen bővülő szárral vagy éppen egyenes, de bő részekből szabják, olykor overrállá egészítik ki a sima vonalú felsőrésszel. Céljának és funkciójának megfelelően sokféle anyagból készíthetünk nadrágszoknyát. Sporthoz, városi viseletre könnyű szövetből, ballonnál, vászomból, természetes és műszál keverékű anyagból, de akár kartonból vagy frottírból is. A romantikus stílus nadrágszoknyája csipkés, fodros blúzzal egészül ki. Az alkal-

mi viseletre szánt nadrágszoknya anyaga lehet lenge muszlin, selyem, diolen, fémszálas luxex vagy bársony.

A nadrágszoknya általában lábszárközépig ér, de ahogy a tavaszi, nyári divat játszik a hosszal, ez a ruhadarab is változhat a térdfelettől a bokáig érő hosszúságig. Készülhet — különösen a könnyű anyagú estélyi nadrágszoknya — több egymás fölé, alá helyezett réteggel, lépcsőzetes hosszakkal. Ilyenkor az alját gyönggyel, flitterrel, rojttal szegőzik. A sportos nadrágszoknyákat nagy ráutelt zsebek díszítik, gyakran elhátul, olykor a nadrág alján is.

Képkönyv a Magyar Divat Intézet két nyári modellje — Vörös Irén tervei.

SOKRÉTŰSÉG, HARMÓNIA

A japán konyha

Érdekes színfolttal gazdagított nemrég Budapest gasztronómiai palettájára újabb távol-keleti vendéglő, a Vörös Sárkány nyitotta meg kapuit, bizonyítva, hogy — csakugy, mint más európai nagyvárosokban — Budapesten is megvan az érdeklődés az egzotikus aromák, különleges falatok iránt.

A távol-keleti konyhák közül nálunk általában a kínait becsülik leginkább. Kevésbé ismert a japán szakácsművészet, noha kifinomult ízeivel, sajátosságaival érdemes megismerkedni. A távol-keleti szigetországban az étkezésnél is alapszabálynak tekintik a sokrétűség, a harmónia elvét: a feltálatl étrend olykor művészi csendéletnek is beillik. A kínaihoz hasonlóan a japán konyhára is a sokfogásos étkezés jellemző — az európai vendég sokszor tanácstalanul mered a sok apró csészére, tálkára, szöszra. Mit, mivel, műhez, milyen sorrendben is fogyasztson?

A rendeléssel viszont nem lehet baj. Érdekes s hasznos szokás ugyanis, hogy a ven-

déglők bejártánál üvegvitrinben mutatják be az ott kapható fogásokat. A makettek mellett feltüntetik az ételek árát, nevét vagy számát is — így a külföldiek könnyűszerrel választhatnak. Persze marad gondjuk így is elég: az igazi japán stílusú étkezésekben ugyanis térdelve, esetleg törökülésben kell helyet foglalni, s eleinte reménytelennek tűnik a küzdelem az apró fa evőpálcikkal. Kést-villát csak az európaiak által látogatott nagyobb helyeken remélhetünk: igaz, az ételek általában eleve kis falatokra darabolnak.

A japán konyha alapja a rizs, hal, a zöldek. A szakácsok ezekből az alapanyagokból inycsiklandozó ételkölteményeket hoznak létre. Rendkívül fontos az ételek frissesége is. A két legismertebb fogás a szukijaki és a tempura. Az előbbi szójaolajban sült, fűszeres tojásban meghempergetett marhahússzelet, amelyet legelőször a vendég szeme láttára készítenek el. A tempura is igen izletes: a rizs-, hal- és kagylóvagdalé-

Apró csészék, tálkák — a tállal nemegyszer csendéletnek is beillik

palacsintatészta szerű masszába mártva kisütik, bab-rizs-saláta körettel, s mártásokkal fogyasztják. A szöszök, fűszerek fő célja egyébként az ételek saját ízének kiemelése. A legismertebb ilyen univerzális fűszer az adzsinomoto. A vaszabi, a japán torna erőssége viszont az orosz mustárral vetekszik. A szusi nyers hal, ecetes rizsgombócban. A két legkedveltebb tésztaféle a szoba és az udon. A szasimi salátákkal tállal, friss, vagdalt hal. Az egyik legizletesebb sütemény a moccsi: édes, főtt, rizslepényféle, főleg újjévkor készítik.

Ejtsünk néhány szót a Japánban kedvelt italokról. A hagyományos és a zöld tea érthetően elterjedt, ám jégyezük meg: a teaceremónia nem a mindennapos étkezések része, hanem külön, kedves ünnepség. Az erősebb itók közül a szako a legelterjedtebb: ez a nemzeti italnak számító rizspálinka hidegen és melegen egyaránt fogyasztható. Japánban jó minőségű sört is whiskyt is gyártanak — a skót exportörök nagy bánattal, akiknek a neves japán Suntory márka egyre nagyobb versenyt jelent.

E. E.

Gyerekek könyvespolca

A titkok könyve

Ágai Agnes *A titkokat az ujjaimnak mondom* el című könyvét a Móra Ferenc Könyvkiadó az öt éven felüli gyerekeknek ajánlja. En szívesen szerint a felnőtteknek is a kezébe adnám. Nem kerül sokba, és 30-40 perc alatt elolvasható. Mégis sokat tudhatunk meg belőle. És fontosat. Arról, hogy milyen érzések kavarnak a gyerekekben, mitől rettegnek, mire vágnak, mi nekik örülnek, a lelki mélyén. Titokban.

A titkokról szól e könyv, amelyeket nem kell elmondani senkinek. Még a mamának sem.

„A titkokat csak az ujjaimnak mondom el este, amikor elém jönnek. Múltkor ezért dugtam a kezem a takaróm alá.”

Ha gyerekek olvassák a könyvet, saját érzéseikkel, gondolataikkal találkoznak benne. Ha felnőttek veszik kézbe, bizonyára felteszik maguknak a kérdést: jól ismerjük-e gyermekeinket?

Talán sokan rádöbbennek; nem értették meg mindig a kislány, a kisfiú legbensőbb érzéseit, gondolatait. Ágai Agnes megérti és ismeri őket. Ismeri a titkokat, a gyermekek lelke mélyén megbúvó érzéseket, és elmondja nekünk a költészet nyelvén.

Ha mi is jobban figyel-nénk ezekre, ha beleél-nénk, beleképzel-nénk magunkat világukba, gondjaikba, sérelmeikbe, örömeikbe, fájdalomkaikba, talán jobban tudnánk, mikor van szükségük biztatás szavunkra, mikor kívánják kezünk melegét, ölelésünket, vagy éppen tapintatos elfordulásunkat. Vágy-nak arra, hogy:

„Maradj, fogd a kezem, Űlj az ágyam szélére, mesélj! Ha lerúgom a paplant, takarj be, simogasd meg az arcom, és ha elalszom, akkor se hagyd el.”

Ha nem is mondják, erre vágnak. És arra a biztonságra, amelyet mi nyújthatunk nekik. A gyerekeknek szükségük van a segítségünkre, hiszen önállóan kép-telenek feloldani belső feszültségeiket. Amelyek ilyen álmokat idézhetnek elő.

„A tóban egy kiskacsa elveszítette az anyukáját. Hiába hápogott, nem hallották meg.

Fel akart repülni, visszapotyant. Végre meglátta a mamáját, de a hullámok elsodorták. Azt álmodtam, hogy felébrednek, és nézem: hátha ott úszik a paplanomon.”

A gyermeki lélek szép, és megható tükre e könyv, melyhez Irsa Katalin készített grafikákat.

Teveháton, hordszéken, hótalpon

Amikor utazunk, általában vonatra, autóbusszra, hajóra szállunk, vagy gépkocsiba, repülőbe ülünk. De vannak a világon olyan országai, ahol másfajta módon közlekednek az emberek. Nekünk, magyaroknak például eszünkbe se jutna, hogy a Dunán, a Tiszán egy felfűjt börtömlőre hasalva keljünk át. Pedig Irakban, a Tigris folyón még ma is áteveznek az emberek ily módon a túl-só partra. Van olyan vidék, ahol a teve, az elefánt, a szamár, másol a bambusz-tutaj, vagy éppen a hordszék a leggyakoribb közlekedési eszköz.

Az egyes népek közlekedési szokásai sok-sok évszázad alatt alakultak ki alkalmaszokták a környezet-höz.

„Észak-Afrikában, a Szahara köves-homokos sivatagának háromezer esztendősi karavánútjain egy púpú tevék, dromedárok sorai vonulnak. Az itt élő berber és beduin törzsek egyik legelő-

tól a másikig vándorolnak. Amikor lebontják sátrórtáborukat, szinte minden ingóságot a tevék hátára máhaznak: a sátrót, a konyhaszöszöket, a fegyvereket, sőt a kicsi gyerekeket is, akik hamar megszokják a »sivatag hajójának« imbolygását.”

„A kínai óriás folyók alsó folyásán és a tengeren vitorlás hajók tizezrei nyüzsgönek: apró halászbárkák meg hatalmas dzsunkák. A dzsunkát a világ összes többi hajójától különleges vitorlázata különbözteti meg. A dzsunka rendkívül gyors siklású hajó.”

Hongkongban még ma is elterjedt közlekedési eszköz a hordszék, amelyet két ember visz a vállán, vagy a riksa, amelyet ugyancsak emberi erő húz. Az eskimók hótalpon járnak, amely egy teniszütőhöz hasonló fakeret, bele fókabőr-szjából készített hálót fűznek.

Ez csupán ízléző a sokféle ötletes közlekedési eszköz közül, amelyet a világ népei használnak. Hogyan közlekednek címmel írt könyvet e témáról Ecsedy Csaba néprajzkutató. A kötetet Urai Erika rajzai díszítik. A könyv a Móra Ferenc Könyvkiadó gondozásában jelent meg.

Fazekas Valéria

DEÁK MÓR:

Puszáló

Amikor Zsuzsó kistestvére megszületett és a régi kiságyba újra lakó költözött, a babapocok csak úgy harsogott az örömteli kiáltásoktól.

— Új gazdánk lesz, jaj de jó! Nem kell már nekünk Zsuzsó! — tapsikolták a babák, s fülig ért a szájuk jókedvükben. Zsuzsó meg csak nyelte, nyelte a mérgét, ám a babák, akikkel olyan mostohán bánt, többé ügyet sem vetettek rá.

Csodálkozott is mindenki a családban, alig győzték elűsárgolni, hogy megszületett a világ legjobb kisgyereke! So-hase sir, mindig csak mosolyog, az arcockáján egy párányi nap fénylik! Hogyan is sejtették volna, kinek is jutott volna az eszébe, hogy a babák odajárnak melegedni az elé a napocska elé! S hogy azért ragyog az mindig fényesen!

Pedig így volt. Este, mikor már mindenki elcsitult, Álom-öriző jelt adott és egy ujjongó kis csapat indult a gyerekágy felé. Csicsika, a világszép alvóba altatókat dúdolt, Piszka legújabb verseit szavalta, Álomöriző, a babák jó-tündére pedig mesélt. S mindezek ellenére Zsuzsó kistestvére Puszálót kedvelte a legjobban. Senki sem értette, miért, legkevésbé maga Puszáló, a mindig csokolózó barnamackó: csak ácsorgott zavartan, egyik lábáról a másikra nehezdedve, és Zsuzsó kistestvére máris mosolygott rá!

— Docs-docs — köhécselte ilyenkor Puszáló, ami nála azt jelentette, hogy szívesen örökre fogadnának — docs-docs, kisbocs, még a végén elérékenyülök itt neked.

És mert Puszáló volt, senki sem csodálkozott rajta, hogy mindig meg is csokolgatta Zsuzsó kistestvérét. Igen ám, de Puszálónak szörmök volt az arca! Csiklandozós szörmök! Nevetett is Zsuzsó kistestvére, kacagott csilingelve — sok-szor még a hold is becsodálkozott az ablakon, mi ezüstösebb még az ő fényénél is!

Egy nap azonban baj történt. Zsuzsó felbérelte a gonosz boszorkát. Esso-Bessót, hogy bánjon el Puszálóval, akire nemcsak haragudott, de féltékeny is volt. Éc szegény Puszálót, amikor éppen a babapocok szélére tékingetett a kiságy felé, meg is támadta Esso-Besso, és a sóprújével letaszította a mélybe.

— Jaj, jaj — nyűszörögte a mindig csokolózó barnamedve. — Azt hiszem, jaj, hogy eltörtött a lábom.

És így esett, hogy hiába dúdolt Csicsika altatókat, hiába verselt Piszka, hiába mesélt Álomöriző, Zsuzsó kistestvére csak Puszálót siratta. Eltelt egy nap, két nap, Zsuzsó apukája már kezdett idegesen csapkodni az újságjával, Zsuzsó anyukájának a szeme alá meg lassan betelepedett a kialvatlanság. És Piszka, a megzöldült tengerészbaba szomorú verseket írt, amikben az óceánok kisgyerekek könnyétől duzzadoztak.

Zsuzsó egy napon, amikor a bánat a szempillákat már-már a földig húzta, és egészen legörbítette az ajkakat, Puszáló felhőrdült:

— Irgum-burgum! — csapott egy nagyot a levegőbe, és örülhetett Esso-Besso, hogy nem került a mancsa alá! — Irgum-burgum, hát majd megtanulok kézen járni!

És másnap este elindult egy furcsa kis csapat a babapocokról, sötétedés után: elől az egykori fakanál Álomöriző halad, mögötte baktatót Piszka, a megzöldült matrózbaba, utánuk pedig egy felismerhetetlen valami imbolygott: bizony, Puszáló kézenállva! És mert még nem volt elég biztos a járása, Csicsika fogta az egyik lábát a levegőben, Jázminka meg a másikat.

Zsuzsó testvérkéje nem is sirt aznap!

— Docs-docs — morogta Puszáló végig egy lábom — azért csak-csak eljöttem, docs-docs.

S amikor Zsuzsó anyukája bement a gyerekszobába, meglepetten kiáltott föl:

— Nézzétek! Nem sir! Nézzétek! Mosolyog!

De mert senki nem vette észre az ott heverő babákat, Puszáló az ajkára tette az ujját:

— Pszt! —, hogy továbbra se tudja meg senki, mért nem sírnak a kisgyerekek éjszakánként...

Játsszunk a tárgyakkal!

Minden tárggyal lehet játszani, csak egy kis fantázia kell hozzá! Például a székekkel is.

Legyen az első játék a Székfoglaló: A játékban részt vevők számánál eggyel kevesebb szék szükséges hozzá. A székeket körbe állítjuk úgy, hogy kifelé legyen az ülő részük. A játékosok egyenletesen eloszlanak, körbeállják a székeket. Adott jelre körbe állnak, majd újabb váratlan jelre mindenkinek le kell ülnie egy székre. Természetesen egy-egy játékosnak ez nem sikerül, hiszen eggyel kevesebb a szék. A játékból ez a játékos kiáll, de magával visz egy széket is. A győztes az lesz, akinek a végén sikerül a székfoglalás.

Ezután következhet a Szembekötösi új szobai változata. Székeinkkel nagy kört alakítunk, ezzel kijelöljük a játékeret is. A játékosok egyike lesz a fogó, akinek bekötjük a szemét. A többiek leülnek a székekre. A fogó megnevezi két játékosársát. Ezeknek helyet kell cserélniük úgy, hogy a fogó ne kapja el őket. A többiek nem segíthetnek egyik felnek sem, a helyet cserélők minden módon igyekezhetnek elkerülni a fogót, de a székek alkotta kört nem hagyhatják el. Ha a helycseré sikerült, ezt jelzik a fogónak, aki újabb párt ne-

H. M.

Balla aranyérmes

A Budapest Sportcsarnokban csütörtökön befejeződtek a szabadfogású Európa-bajnokság küzdelmei. A magyar csapatból gyengébbeknek tartott fogásnembem versenyzőink jól szerepeltek, hiszen Balla József arany-, Bró László ezüst-, Orbán József pedig bronzérmes nyert. További birkózóink is értek el értékes helyezéseket. Így Szalontai Imre a negyedik, Szabo Lajos, Szalontai Zoltán az ötödik, Kiss István és

Robotka István pedig a hatodik helyen végzett. Ezt tehát az jelenti, hogy a tíz súlycsoportból csak kettőben nem szerepeltünk a magyar válogatottban.

Az éremtáblázaton és a pontversenyben Magyarország Bulgária és a Szovjetunió mögött egyaránt harmadik.

A szabadfogású Európa-bajnokság szakmai értékelésére a kötöttfogású versenyek vége után kerül ki.

NŐI KÉZILABDA NB I

Vereség az Építőktől

Bp. Építők—DMVSC 24—19 (12—12).

Építők-csarnok: 300 néző. Vezető: Gyulai, Keszthelyi. BP. ÉPÍTŐK: BONYHÁDI 1. — Helembai, Bajor 3. Verbané, Baráthné, 1. GYÖRGY 7 6. LENGYEL 3. Cs.: Csorba (kapus), Nagy A. 3. KISS 5. Baráthné 1. Gonda. Edző: Németh András.

DMVSC: TÓTH I. — SZILÁGYI 7 6. Nagy Zs. 4. Sáfai 1. Szarvas 1. Kádárné, Szántó 1. Cs.: Törökne 3. Vargáné 0 1. Juhászne 1. Tóth R. Edző: Komáromi Ákos.

Kialkulcsolt: 8 perc, illetve 4 perc.

Hétemtizedesek: 7 6. ill. 9 6. Az eredmény alakulása: 23. p.: 8—8, 41. p.: 18—13, 52. p.: 23—17.

Az első félidőben végig szorosán alakult az eredmény, jól tartotta magát a DMVSC. Ekkor még eredmény volt arra is, hogy pontot vagy pontokat szerezzenek a fővárosi csapat otthonában. A második játékrész első tíz percében azonban némi játékegyenlőséggel kialakult az a négy-öt gólos hátrány, melyet aztán a mérkőzés végéig sem sikerült ledolgozni.

Középs szinten a játék esetenként technikailag hiba volt a jellemzője a küzdelemnek. A debreceni csapatban az ismét jól formában védő Tóth Ildikó és Szilágyi kivételével nem akadott több jó teljesítmény. Az átlóvók játékára a leg súlyosabb kritika, hogy a második félidőben egy gólt sem tudtak lőni! A büntetők értékesítése sem sikerült minden alkalommal, ami ezen a meccsen szintén megbosszulta magát.

Szedd a lábad!

Női röplabda NB I

Futó-kocogó tömegsportversenyre kerül sor vasárnap délelőtt fél 10-kor a Nagyerdőn A „Szedd a lábad!” futóverseny harmadik fordulójában a gyermekek 2 ezer méter, az idősebbek pedig 4 ezer méter, merik össze tudásukat. Az indulók díjmentesen kapnak igazolványokat. A gyűlésező 9 órakor a Pallagi úton, a Klinikai parkolójában.

A DMVSC NB I-es női röplabdacsapata ma Szolnokon lép pályára, ahol a Vegyiművek lesz az ellenfele. Emlékeztetünk, hogy a debreceniek hazai pályán vereséget szenvedtek a szolnoki Vegyiművektől. Így a mai találkozó amolyan visszavágó jellegű is, még akkor is, ha a Tiszaparti városban megrendezett Tomi Kupán a DMVSC-nek már egyszer sikerült tölésznie.

Mészöly—Robson

A szerdai londoni angol—magyar Európa-bajnoki selejtező előtt Mészöly Kálmán, a magyar labdarúgók szövetségi kapitánya azt nyilatkozta, hogy védelme már adott (Katzirz — Martos, Kocsis, Garaba, Tóth), de a középpályás és támadósor összetételén még gondolkodik. Elmondta, hogy a Wembley-ben a világ bármely válogatottja ellen az angolok az esélyesek, de legutóbb éppen a görögök mutatták meg, hogy nem minden esetben érvényesül a papírfirma.

Robson pedig azt nyilatkozta a magyarokról, hogy „technikák és találatok. De nem olyan futballnemzetnek tekintjük őket, amelyek rajong a védekezésért. En úgy gondolom, hogy a labdarúgás a magyaroknak elsősorban szép játék, amiben van támadás is, védekezés is. Nos, én azt szeretném, ha Mészöly olyan csapatot hozna a Wembley-be, amelyek mind a kettőt tudja és csinálja. Ha azért jön, hogy a csapatát beássa, és kihajszolja a 0—0-t, — amihez joga van —, akkor ez az ő dolga, de én inkább azt szeretném hinni, hogy a magyar csapat szép focit akar produkálni és persze nyerni akar, ami csak természetes.”

„Játékára nem tartunk igényt”

Még az elmúlt év december közepén a sorok között megbújva látott napvilágot a hír: Vass Györgyné játékára a D. Közút nem tart igényt. Egy pillanatig megfordult a fejében miért, hisz az együttes legeredményesebb, legtapasztaltabb játékosát „engedték el”. A nevet csupán felírtam magamnak, mint utána járandó dolgot.

Alig telt el néhány nap, amikor a telefonvonal másik végéről a férj jelentkezett, s idegesen közölte, feleségét munkahelyéről is elküldték.

Most már találkozni akartam Vassnéval, vagy ahogy sokan ismerik, Nagy Klárral.

Egy decemberi beszélgetés

A presszóban kávét szűrölvél, cigarettákat falva szemüveges fiatalasszony várt rám. Ömlött belőle a szó.

— Képzeld, 1982. december 31-i határidővel a vállalatnál sem tartanak igényt munkámra, mehetek, ahova akarok. Azt mondták, a szerződéses munkaviszonyom lejárt, s viszontlátásra.

Nagy Klári 1970-ben kezdett a D. Közútban kézilabdázni, előtte hét éven keresztül iskolai szinten képezte, így 1983-ban húszéves jubileum ünnepe. Ezt az egy évet még feltétlenül végig akarta játszani. 1980 végéig egyetlen egy-

sületben sportolt. Ekkor a DMVSC vezetői felkeresték, s hívták menjen az NB I-ben szereplő csapathoz. Habozás nélkül igent mondott, mivel szerinte egy 28 éves sportolónak ez az utolsó esélye, hogy elérjen valamit. Döntését csak az átigazolási lap aláírása után közölte kopárbi egyesületével.

Uj csapatába viszont nem tudott beilleszkedni. Nem volt szerencséje, hisz abban az időben négy balkezes is bevetésre várt. Nem sok lehetőséget kapott, a végén ő maga is megtört. Úgy fogta fel, mint egy vargabetűt az életében. Decemberben szabadlistára került, azzal a megkötéssel, hogy csak a D. Közútba térhet vissza. Elfogadta a natározatot.

A D. Közútnál örömmel fogadták, hisz az előző évi bajnokságban nélküle is kiharcolták a magasabb osztályba, az NB I-B-be jutást, így Vassné játékára szükség volt a csapatnak.

— Az 1982-es bajnokságban két találkozó kivételével minden bajnoki részt vettem. 93 gólt dobtam, ebből 39 alkalommal hetest értekeztem. Nem tudok róla, hogy kifogás lett volna játékomra.

Ennek ellenére október végén a jól értesült fülesek már hallott olyan híreket, hogy elküldik, nahelyt lejár a szerződése. Néhány nappal később még játszott az utolsó bajnoki összecsapáson, majd — nagy meglepetésére — a november eleji vilniusi túrára nem vitték.

Távoznia kellett

A miértekre vagyok kíváncsi.

Az edző szerint Vassné miatt megbomlott a csapat egyensúly. Folyton veszekedett a játékosok között, zsarnokoskodott, nem viselt el maga körül jobb játékost. Több bejelentették, nem kívánják vele együtt játszani, majd a szakosztályvezető, Uzonyi László is kijelentette, vagy ő, vagy Vassné marad.

Tóth József véleményét erősítette meg a csapatkapitány, Kecskés Tünde is.

— Elismerem, hogy Klári jó játékos volt, sokat tett a csapatért, de ez nem ellensúlyozza azokat az intrikákat, amelyeket hétről hétre a fiatal játékosokkal művelt. Az öltözőben „nyomattá” el lennünk a szöveget”, de arra nem számított, hogy ezek a fiatalok visszamondják nekünk azokat, amiket ő a hátnak mögött terjeszt.

Kecskéstől még azt is megtudtam, hogy Vassnéval ebben a csapatban nem volt igazi barátja. Egyedül maradt mindenkiel szemben.

Azokban a decemberi napokban Vassné nagyon nekikeseredett hangulatban beszélgetett velem. Idegileg, fizikailag kikészült, válságba jutott. Eltörték szándéka, hogy abbahagyja a kézilabdázást, nem keres új egyesületet.

Pedig a D. Kinizsi részéről is megkeresték...

Megromlott a kapcsolat

Még ugyanazon a héten a játékos edzőjét, Tóth Józsefet kerestem fel. Szerinte foglalkozni sem érdemes a dologgal, hisz szokványi eset: egy játékosra nem tart igényt az egyesület.

Nem értek vele egyet.

Mert Vassné 1970-től csak egy vállalatnál dolgozott és csak annak csapatában játszott. Dolgozott a nyomdában, majd az igazgatási osztályon az iktatóban, volt pénztáros és adminisztrátor. Voltak tiktív állásai és valóság egyaránt. A játéktól viszont eltávolították. Egy kézilabdás szakember mondta róla, ha minden játékosnak ilyen szíve lenne, akkor küzdőképesség miatt senkire se lenne panasz.

Több találkozóra sérülten érkezett, 1977-ben, amikor várandós lett, négy hónapig még játszott, hat héttel a szülés után ismét pályán volt. Csak a kézilabdázás érdekelte. Sőt, a megyei I. osztályban szereplő D. Közút második csapatában — hétről hétre — másodsor is pályára lépett.

Nem egyszerűen egy játékos volt a sorok közül.

— Augusztus első napjaiban a vállalat nyomdájában egyesült az igazgatósággal, ezért újabb szakképzett munkaadót vettem fel. Klárinak nincs képessége, nyolc általánost végzett. Kértük tanuljon: 1975-ben elkezdte a közgazdasági szakközép-

iskolát, azonban negyedikesen a záróvizsgák előtt abbahagyta. Mit tehettünk volna? Helyette nem tanulhatunk, így viszont feleslegessé vált a munkahelyem.

Érdekes, hogy miért pont október végén vált feleslegessé, ha már augusztusban új dolgozó került a helyére. Akkor még egyáltalán nem volt biztos a csapát bentmaradása, így kellett Vassné.

Tóth József szavai is ezt támasztják alá. Késétt munkahelyéről, de nem figyelmeztették, nem voltak elégedettek magatartásával, de elnézték. Mert szükség volt rá.

— A mai napig fáj, ahogy 1980 decemberében szó nélkül itthagytak bennünket. Egy játékosról, aki tíz esztendőn át a mi sportolónk, nem ezt vártuk. Pedig lakást is 1974-ben tőlünk kapott.

Ez a sértődés volt az elmúlt évi kapcsolat megkezdésére. Vassné csak egyéves szerződésre alkalmazták. Miért? Nehéz rá választ találni.

A bajnokság után a prémiunot még megkapta, de a jutalommal felérő túrára a tizenöt játékos közül éppen őt nem vitték, holott csak két főt kellett itthon hagyni.

Október végén már megszületett az ötközös szakosztályvezetés döntése arról, hogy nem kell Vassné (Tóth József nem mondja, ki az az öt ember).

Az új közösségben befogadták

Vassné az új évben már a D. MEDICOR-ban kezdte az edzéseket. Átlóvóként jön számításba. Balogh, Emődivel és Teremivel, a korábbi DMVSC-sekkel együtt edz és játszik. Sokkal felszabadultabb, örül, hogy nem engedett a pillanatnyi keserű hangulatnak. Ismét tervei vannak: játszani addig az NB II-ben, amíg szükség van rá, elvégezni az iskola negyedik osztályát, leérett-ségizni.

Biznak benne, ez ad erőt számára.

Erről győznek meg edzőjének, Lóvei Istvánnak a szavai:

— Nagy nyereség Vassné, máris húzóembere a csapatnak. Remélem, ez nemcsak most igaz, hanem később is meghatározó kulcsjátékos lesz belőle. A többiek befogadták, hajt az edzéseken, mennek utána. Garanciát vállaltam érte, mert valom, hogy egy ilyen szívjátékosa minden egyesnek szüksége van. Eddig nem volt vele problémám. Minden kapcsolatot kétoldalt, ezért ha én megértéssel közeledek hozzá, akkor ő sem lesz ellenem.

Az 1983-as bajnoki szezonból eddig két forduló játszottak le. Vassné mindkét találkozóon több góllal járult csapata győzelméhez. Úgy tűnik, neki és a bene bizóknak volt igaza.

Mészáros István

MINDEN ÉRDEKLŐDŐT VÁRUNK

Félnapos erdei túra

Valamikor régen, mikor én is fiatal voltam, hátamon egy hátizsákkal, egy régi terpenzinnel, kímustrált katonai sátorral, egy alumíniumkulacsral az oldalamon egyedül jártam a hegyeket, erdőket. A Dunán lecsurogtam a Szünyog-szigetig. Minden embernek kapcsolata van a természettel még akkor is, ha ezt ő maga idejében nem veszi észre.

A szobában levő, az erkélyre lecsüngő színes virágok mind azt bizonyítják, hogy az ember kapcsolódik a természethez. A ma emberei, kik életüket egy bérház megszállott területén töltik el, nemcsak a természet szeretete miatt, hanem egészségi okokból is kell hogy minden alkalmat megragadják, mozogjanak, járják a természetet.

Napjainkban, mikor a természetjárás tömegsporttá fejlődött, Debrecenben hu-

szonkét természetjáró szakosztály működik, közöttük a DMVSC szakosztálya. Elhatároztuk, hogy nyílt túrákat fogunk indítani. Erre meghívunk minden természet szerető felnőtt és fiatal, kik vizsgáztak túravezetővel barangolhatják Debrecen környékét. A későbbiek folyamán a közeli hegyekbe is rendezünk nyílt túrákat. A túrákat túravezetők vezetik, akik vizsgáztak térképolvasásból, tájolásból és elsősegélynyújtásból. A természetjáró szakosztály tagjai, különböző kedvezményekben részesülnek. Vasúton 50 százalékos kedvezményt utazhatnak, szállásdíj-térítést kapnak, szállásukat előre lekötethetik.

A természetjárás a leg-egészségesebb és legolcsóbb sport, nyugtatólag hat az idegrendszerre, ahogyan mondani szokták, többet ér, mint az

andaxin, és káros mellékhatása sincs. Bizom benne, hogy kezdeményezésünkre a többi szakosztály is rendezni fog túrákat.

Sok beszéd helyett azonban még egyszer a lényeg: meghívom Önöket, akiknek van természetjáró igazolványa és azokat is, akiknek nincs: tartsanak velünk! Jöjjenek április 24-én 9 órára a nagyerdői fürdő bejáratához. A csónakázótónál találkozunk és indulunk egy félnapos erdei sétára.

Szántó László

HÉT VÉGI SPORTMŰSOR

Április 23., szombat

Atlétika

DMVSC nagyerdői műanyag pályája, 15: Női hét- és férfi tízpróba, a DMVSC rendezésében. Első versenynap.

Kézilabda

Közúti pálya, 16.30: D. Közúti Építő—Nyíregyházi Volán Dózsa (női NB I. B. Lada, Rózsa). — MEDICOR—pálya, 9.30: D. MEDICOR—D. Kinizsi (női NB II., dr. Bosa, Tóth II.). — 11: D. MEDICOR—Vasas HTG (férfi NB II., Mihályovics, Sídó).

Vidéken: Derecske—Testvéríség (11. női NB II., Unyatszki, Valtay). — Nádudvar—Püspökáldány (16.10. férfi megyei, Bánkúti, Pest). — Berettyóújfalui MSE—DMVSC II. (16.40. női megyei, P. Szabó). — Püspökáldány—Hajdúszoboszlói Boeskal (17.25. női megyei, Kiss A., Nagy M.). — Balmazújváros—Létavértes (17.10. férfi megyei, Nagy L.). — Hajdúdorog—Nyíradony (17.40. férfi megyei, Simon, Kapussy). — Komárom—Földes (17.10. női megyei, Katona, Nagy J.). — Hajdú—Balmazújváros (16.10. női megyei, Nádasdi).

Labdarúgás

DMVSC-pálya (Oláh G. u.), 10 és 11.45: DMVSC—Csenger (or-

szágos serdülő és területi ifjúsági, Balogh, Papp Cs.).

Vidéken. Országos serdülő és területi ifjúsági (14 és 16): Hajdú Vasas—Kisvárdai (Incedi, Könyvnyű B.). — Hajdúszoboszlói—Mátészalka (Zám, Szabó I.). — Balmazújváros—Tiszavasvári (Németh J., Csicsódi). — Püspökáldány—D. Kinizsi (9.30 és 11.30. Cseh, Antal). — Debreceni járási bajnokság (16): D. Universitas II.—Miképercs (Debrecen). — Egyek—Józsa, Hajdúbagos—Tiszacsáca. — Monostorpályi—Sáránd, Görbeháza—Hajdúsámson (11).

Röplabda

Irinyi utcai pálya, 14: D. Kinizsi—Nyíregyházi Mezőgazdasági Főiskola. NB II-es bajnoki mérkőzés (férfi).

Tájfutás

Bánki Általános Iskola, 9: Az úttörő-olimpia megyei döntője.

Április 24., vasárnap

Asztalitenisz

Püspökáldányi járási CSB., 10: Földes—Sáp és Biharnagybajom—Bihartorda.

Atlétika

DMVSC nagyerdői műanyag pályája, 9: A DMVSC női hét-

és férfi tízpróba versenyre májusi versenynap. A Május 1. bajnokság női, férfi selejtezője, gyermekek tehetségkutató versenyre.

Vidéken: Serdülők és ifjúságiak járási seregszemléje (Püspökáldányi MÁV pályája, 9).

Kézilabda:

Közúti-pálya, 9.40: D. Közúti Építők II.—Hajdúszoboszlói (női megyei, Bánkúti, Gacsályi). — Spartacus-pálya, 10.10: D. Spartacus—Hajdúszoboszlói (férfi megyei, Katkó, Mezei). — DUSE-pálya, 9: D. Universitas—D. Állami Gazdaság (férfi megyei, Katona, Széchy). — Dózsa-pálya, 9: D. Dózsa II.—Hajdúnánás (férfi megyei, Katkó, Mezei).

Vidéken: Berettyóújfalui MSE—Derecske (10.10. férfi megyei, Nagy J., Szűcs), Kaba—Polgár (10.10. férfi megyei, Simon, P. Szabó). — Hajdúsámson—D. Vörös Meteor (10.10. női megyei, Kiss A., Matkó), Földes—Biharkeresztes (10.10. férfi megyei, Nádasdi, Pest).

Labdarúgás

Vidéken. Területi bajnokság (16): Hajdúszoboszlói Boeskal—D. Universitas (Nagy J.). — Püspökáldányi MÁV—Hajdúszoboszlói Boeskal (Tassy). — Me-

gyei bajnokság (16): Nagyrábé—D. Volán (Szabó, Hunyadi, Dalányi). — Polgár—Berettyóújfalui (Vincze, Balogh, Erdős), Köröszegapáti—Kaba (Nagy J., Daróczy, Bendő). — Hajdúdorog—Vámospercs (Bak, Meleg, Csató), Derecske—Létavértes (Virág, Cseh, Antal). — Nádudvar—Nyíradony (Mészáros, Nagy L., Boross). — Hajdúnánás—Sárrétudvari (Fodor, Csicsódi, Domokos), Komárom—Újshentmargita (Nyéki, Németh V., Németh J.). — Járási bajnokságok. — Berettyóújfalui járási (15.30): Tépe—Biharkeresztes, Berekböszörmény—Mezőpéterd, Mezősas—Csókmó, Konyár—Hencida, Kismarja—Szentpéterszeg, Pocsaj—Eszár (10.30). — Debreceni járás (16.30): Almásd—Hosszúpályi. — Hajdúhadház—Balgamér, D. Hunyadi—Fülöp (Debrecenben). — Nyírábrány—Nyíradony, D. Kinizsi II.—Kokad (Debrecenben, 10).

Sakk

Egyetem téri kémiai épület, 9: D. Universitas—Makói SVSE, NB II-es csapatbajnoki mérkőzés.

Tájfutás

Bánki Általános Iskola, 9: Megyei minősítő verseny. Első forduló.

Tömegsport

Pallagi út (DOTE-parkolóhely), 9.30: A Szedd a lábad! kocogó-futó tömegverseny harmadik fordulója.

Pulyka-futás

Pulyka-futás címmel rendezünk meg a Debrecen városi KISZ-bizottság, illetve sportfelügyelőség, a májusi megkezdésű április 30-i eseményen az indulók a Művelődési Központnál rajtolnak, és innen egészen a Vekeri-tóig futnak.

A pálya első szakaszát a hosszúpályi elágazásig kocogtatás teszi meg a mezőny, majd innen — akiknek kedve tartja — versenyszerűen futnak a Vekeri-tóig.

Az általános iskolások rövidebb távot tesznek meg: ők a Nagyállomásig kocognak és innen menetrend szerint közlekednek, de sürített járatú autóbusszokkal jutathatnak ki a Vekeri-tóhoz. A befutók között a rendezők pulykákat sorolnak ki.

Nevezni a helyszínen lehet. A táv megtétele bizonyára jó előkészület az olimpiai próbázók számára. Ők ugyanis május 21-én 28 kilométeren indulnak majd, melyet 3 óra alatt kell megtenniük.

